
**100%
pomerančové
džusy**

Koncentrovaná
kvalita

**Opalovací
přípravky**

Pokožku máme
jen jednu

**Prací gely na
černé prádlo**

Život není
černobílý

Projektory

Když televize
nestačí

**Rozdílná kvalita
potravin v EU**

**Cenovka
nerozhoduje**

89 Kč

Kam s penězi?

Srovnávač spořicíh účtů a termínovaných vkladů

Současná doba spoření příliš nepřeje. Úrokové sazby poskytované bankami jsou nízké a neočekává se, že by v nejbližší době rostly. Některé banky sice na svých stránkách nabízejí různé spořicí produkty, v praxi ale až do odvolání nepřijímají nové vklady. Přesto řada konzervativnějších spotřebitelů, kteří mají volné finanční prostředky, využívá k ukládání peněz právě spořicí účty a termínované vklady. Na adrese www.dtest.cz/sporeni najdete nezávislý srovnávač, který vám pomůže zorientovat se v aktuální nabídce spořicíh produktů.

Do srovnávače jednoduše vložíte předpokládanou výši vkladu a dobu uložení a **zobrazí se vám porovnání všech odpovídajících produktů**. Případně si můžete vybrat jen produkty určité banky či záložny.

Součástí srovnávače jsou **detailní informace o produktech**, například o měsíčních poplatcích za vedení účtu, výši minimálního vkladu, periodě připisování úroku, úrokové sazbě či pásnu, možnosti on-line správy, právních aspektech uzavření smlouvy, pojištění vkladu a dalších.

V případě termínovaných vkladů máte možnost ovlivnit míru zhodnocení volbou doby uložení vkladu. Náš srovnávač vám nabídne vždy nejvýhodnější variantu termínovaného vkladu.

Další užitečné nástroje, jako jsou například srovnávač mobilních tarifů či databáze nebezpečných výrobků, najdete na adrese www.dtest.cz/uzitecne-nastroje.

Obsah

Testy

100% pomerančové džusy

Koncentrovaná kvalita
8

Krémy na opalování

Pokožku máme jen jednu
16

Prací gely na černé prádlo

Život není černobílý
22

Projektory

Když televize nestačí
28

Informační servis

Spotřebitel ve světě

6

Rozdílná kvalita potravin v EU

40

Píšete nám

4

Novinky

Nové testy mobilů na webu

5

Finance

Elektřina: konec časů zlevňování?

36

Právo

Koupě nemovitosti a služby RK

38

Milí čtenáři

Jak se zdá, i někteří výrobci nacházejí zalíbení v testování. Na rozdíl od nás ale netestují ani tak kvalitu svých produktů, jako spíše spotřebitelovu pozornost a důvtip.

Příkladem budiž nákup 100% džusu. Sáhnete po krabici, která hýří sugestivními obrázky šťavnatého ovoce, zběžně pohledem přelétnete malá písmenka na boku – vidíte nápis 100% a jste v klidu. Jenže nejde o údaj o 100% obsahu ovocné šťávy, ale o „garanci spokojenosti“. To, že ovocného podílu je pouhých 20%, je tam sice uvedeno také, takže výrobce zákon neporušuje, ale přesto můžete při nedostatečné pozornosti naletět. Na některých obalech se zase nacházejí výrazné nápisy „Bez chemické konzervace“. Vědomě (i podvědomě) můžete takový výrobek preferovat. Vtip je ale v tom, že podle legislativy džusy konzervační látky vůbec obsahovat nesmějí a proto je zdůrazňování takto samozřejmých skutečností pro zákazníka zavádějící. K vyšším prodejům si podobným způsobem pomáhají i někteří výrobci opalovacích krémů a kosmetiky obecně. Na jejich obalech se můžete setkat např. s prohlášením „Dermatologicky testováno“. Podle vyhlášky jsou ale povinně testovány všechny kosmetické přípravky. Nenechte se tedy „opít rohlíkem“ a vybírejte podle jiných kritérií nebo podle našich testů.

V médiích i na sociálních sítích se v poslední době hojně diskutuje rozdílnost kvality potravin prodávaných u nás a např. v Německu nebo Rakousku. I my jsme se tedy vydali za hranice na nákupy a pustili se do srovnávání. Z 27 celkem porovnaných druhů potravin jsme ve třinácti případech zjistili u českého produktu horší kvalitu. Dvanáct českých reprezentantů vykazuje kvalitu stejnou jako zahraniční zástupci a dva výrobky nám dokonce můžou za hranicemi závidět, byť třeba jen pro vyšší obsah bifidogenních kultur.

Ať už doma nebo v zahraničí, užijte si letní dny kvalitně.

Hana Hoffmannová

d
Test

XXIII. ročník

7. vydání měsíčníku dTest připravili:

Hana Hoffmannová, Jan Hrouda, Ondřej Jánoška, Olga Šiesingrová, Michal Mikoláš, Jana Šulcová, Jan Maryška, Lukáš Zelený, Petr Opršal, Miloš Borovička, Martin Vágnr, neoznačené fotografie Petr Neubert a archiv časopisu, Jiří Novák (ilustrace).

dTest, o.p.s. (IČ: 45770760)

se sídlem Černomořská 419/10, 101 00 Praha 10–Vršovice.

Šéfredaktorka: Hana Hoffmannová. Vedoucí testování: Jan Hrouda.

Grafická úprava a zlom: Akcent s. r. o.

Grafický koncept a layout: Side2

Informace o předplatném podá a objednávky přijímá dTest,

tel.: 241 404 922, e-mail: dtest@dtest.cz.

Distribuce: PNS a.s. Správa distribuce: STRAPER s.r.o.

dTest je zahrnut v monitoringu médií Anopress IT. Přetisk zapovězen.

Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha

čj. 3105/1994.

MK ČR E 6876 Na titulní straně použita ilustrační foto.

ISSN 1210-731X

Toto vydání vychází 30. 6. 2016

© dTest, o.p.s., Praha

Každý den nám prostřednictvím emailu, facebookového profilu a dalších komunikačních médií přicházejí vaše podněty, dotazy a názory na časopis dTest a na informace, které v něm publikujeme. Všechny si velmi vážíme a na všechny se snažíme v rámci našich možností reagovat. V této rubrice vám přinášíme odpovědi na ty nejzajímavější nebo nejčastěji se opakující.

Kdo vás platí?

Bylo by dobré zveřejnit informace o tom, kdo vás platí a proč, aby bylo jasné, jestli jsou testy opravdu nezávislé.

z anonymního dotazníku dTestu

Vydávání časopisu je hrazeno výhradně z našich příjmů z předplatného. To nám, podobně jako i spotřebitelským organizacím v zahraničí, umožňuje nezávislost bez nutnosti reklam. Stejně je to i s testováním, které je velice nákladné, neboť se provádí v odborných laboratořích. I proto se z velké části testuje v mezinárodní spolupráci spotřebitelských organizací, což náklady významně šetří. dTest je také částečně podporován ze strany Ministerstva průmyslu a obchodu ČR a Ministerstva pro místní rozvoj ČR. Tyto dotace jsou však účelově vázány k podaným projektům, které se v posledních několika letech týkají výhradně poradenství. I tak jde ale pouze o částečnou podporu dané činnosti.

Základem pro naši činnost zkrátka je především příjem z předplatného, proto všem předplatitelům děkujeme za přízeň a podporu.

Povinnost předvést výrobek

Má prodejce povinnost předvést výrobek? Tedy nejen ukázat, že mlýnek na kávu bzučí, ale jak konkrétně mele kávu. Nebo třeba hřebek – jak poznám, jak češe, dokud ho konkrétně nevyzkouším? Kvalitu kartáče nepoznám podle vzhledu.

z anonymního dotazníku dTestu

Zákon o ochraně spotřebitele k tomu v § 15 odst. 1 říká, že: Umožňuje-li to povaha výrobku a forma prodeje, je prodávající povinen na žádost spotřebitele výrobek překontrolovat nebo předvést. Nepředvede-li obchodník výrobek na žádost spotřebitele, může mu být uložena pokuta až do výše jednoho milionu korun. Velmi důležitá je ale formulace „umožňuje-li to povaha výrobku a forma prodeje“. U některých produktů je předvedení jejich funkčnosti relativně jednoduché (například rozsvícení žárovky nebo spuštění fénu na vlasy), u jiných lze jen zčásti – konkrétně u mlýnku na kávu jeho uvedením do provozu i bez kávy. V prodejně elektrospotřebičů forma prodeje neumožňuje držet skladem kávu pro účely testování mlýnků, zeleninu pro předvedení mixéru, prádlo a prací prostředek pro ukázkou funkčnosti pračky

a podobně. Pokud byste mlýnek zakoupil/-a a doma pak zjistil/-a, že vám nevyhovuje kvalita umletí kávy, je třeba to řešit jako reklamaci. Co se hřebenu či kartáče na vlasy týká, pokud by prodejce umožňoval česání na zkoušku, musel by zajistit i následné hygienické vyčištění nezakoupeného kartáče tak, aby další zákazník nekupoval výrobek se stopami používání. A to je něco, co forma běžného prodeje opět neumožňuje.

Prodejny s levnými potravinami

Ráda bych se zeptala, jak je to s potravinami v obchodech nazvaných Levné potraviny. Setkávám se u nás třeba s rok prošlými čokoládami či tři čtvrtě roku prošlým vánočním pečivem. Normální je, že u potravin z ciziny není uvedeno jejich složení v češtině. Dnes jsem koupila jogurt bez označení data spotřeby, naštěstí byl dobrý. Jak je to s kontrolou nezávadnosti těchto potravin? Je mi jasné, že třeba luštěniny jsou dobré i po datu spotřeby, pokud nejsou napadeny hmyzem. Ale co takové potraviny, které obsahují např. dost tuku nebo různé krémy atd.

Jarmila G.

Každý obchodník s potravinami podléhá státnímu doзору a kontrolují ho inspektoři Státní zemědělské a potravinářské inspekce. Kontrola by měla postihnout celou problematiku prodeje, počínaje hygienickým stavem prodejny a zázemí, přes správné podmínky sklado-

vání až po bezpečnost nabízených potravin.

To, že se některé potraviny prodávají i po uplynutí data minimální trvanlivosti, je možné. Podle zákona lze takové výrobky prodávat za podmínky, že jsou bezpečné a vyhovující. Prodávající pak odpovídá za to, aby se nevyhovující výrobky nenabízely. Samozřejmě je pravdou, že potraviny s vyšším obsahem tuku jsou na dlouhé skladování choulostivé a snadno by u nich mohlo dojít k nepříjemným změnám chuti, vůně apod. Nicméně i tyto vady by měl prodávající včas odhalit a nevyhovující potraviny stáhnout.

Co se týká dalších vámi popsaných případů, tedy jogurtu bez data spotřeby či zahraničních výrobků bez českých etiket, tak v těchto případech se jedná o nepřipustné porušení zákonných povinností a pokud by se situace opakovala, bylo by možné podat podnět SZPI, například prostřednictvím jejich webových stránek www.szpi.gov.cz/podnety-ke-kontrol.aspx. ✕

Novinky

Nové testy mobilů na webu

Naši pravidelně aktualizovanou databázi chytrých telefonů jsme doplnili o výsledky 12 nově otestovaných modelů. Kromě „obyčejných“ smartphonů je mezi nimi i pár méně tradičních kousků. Podrobnější hodnocení nových i dříve testovaných modelů najdou naši předplatitelé na www.dtest.cz/mobily.

Nejlépe hodnoceným novým přírůstkem je luxusní LG G5. Jihokorejský výrobce si uvědomil, že zaujmout v záplavě stále si podobnějších telefonů není snadné. Vedle samozřejmostí, jako jsou vynikající displej či vysoký výkon, tak svůj nový vlajkový model vybavil například unikátně koncipovaným fotoaparát. Sestává ze dvou objektivů, jednoho klasického a druhého s velmi širokým úhlem záběru, díky čemuž můžete fotit z bezprostřední blízkosti i širší panoramata, aniž byste museli od foceného objektu odstupovat.

Možná ještě větší zajímavostí je takzvaný modulární design LG G5. Spodní část telefonu lze vysunout a vyměnit baterii nebo místo základního modulu použít zvlášť prodávané speciální příslušenství. V současné době jsou k dispozici dva dodatečné moduly – jeden s přídatnou baterií, úchopelem a fyzickými ovládacími prvky pro snazší fotografování, druhým je pak hi-fi modul s alternativním reproduktorem a údajně kvalitnějším a výkonnějším výstupem pro sluchátka.

Oba zmíněné moduly jsme poslali do laboratoře a předběžné výsledky naznačují, že není příliš o co stát. Podrobnosti přineseme během několika týdnů na našich webových stránkách. Nehledě na to je však LG G5 dobrým telefonem, který si své zájemce najde.

Fairphone 2:

mobil se svědomím

Další kuriozitou je Fairphone 2. Staví na stejných myšlenkách jako první Fairphone – na udržitelnosti a transparentnosti výrobního řetězce, férových pracovních podmínkách při výrobě a bezkonfliktních

materiálech. Nejde tedy o pouhý fyzický produkt, ale o iniciativu snažící se zvýšit povědomí o mnohdy přehlížených negativních aspektech produkce a přispět ke zlepšení situace.

Také Fairphone 2 je modulárním telefonem, byť jiným způsobem než LG G5. Je sestaven z komponent, které lze snadno vyměnit, například když se vám rozbije displej. Na rozdíl od tradičtějších mobilů, které jsou často slepené a obtížněji opravitelné, Fairphone 2 může sloužit déle. Pravda, přístroj v gumovém pouzdře není tak elegantní jako jiné telefony a působí trochu robustněji. Nabíječka, kabel ani sluchátka nejsou v základní výbavě a musíte je koupit zvlášť. Procesor, foto-

aparát či verze operačního systému jsou v tuto chvíli trochu zastaralé a provozní doba podprůměrná. Kouzlo Fairphonu se ale skrývá ve zmíněné otevřenosti či snaze o etický a férový přístup, nikoliv v úchvatných specifikacích.

Mnoho dalších na webu

Z výběru můžeme vypíchnout také nový vlajkový model Huawei P9 se dvěma objektivy, díky kterým lze fotit například portréty s rozostřeným pozadím, nebo třeba Asus Zenfone Max s nezvykle vysokou kapacitní baterií. Detailní výsledky všech otestovaných telefonů hledejte na www.dtest.cz/mobily. ✕

Další nové testy na www.dtest.cz

Kromě mobilních telefonů jsme aktualizovali také další databáze na našem webu. Nové výsledky najdete v kategoriích tabletů, televizorů, fotoaparátů či navigací. Výrobky lze třídit a řadit podle různých kritérií a vzájemně porovnávat. Databáze jsou dostupné předplatitelům.

Mobilní telefony

	cena (Kč)	úhlopříčka (" / mm)	celkové hodnocení	displej	baterie	fotoaparát
LG G5	14 999	5,3 / 134	dobře (77%)	++	+	+
Huawei P9	14 490	5,2 / 131	dobře (74%)	++	++	o
Asus Zenfone Max	5990	5,5 / 139	dobře (70%)	+	++	o
Huawei Honor 7i	7840	5,2 / 132	dobře (69%)	+	o	o
Asus Zenfone 2 (ZE551ML)	8990	5,5 / 139	dobře (67%)	+	+	o
Sony Xperia M5	104 90	5,0 / 126	dobře (67%)	+	–	o
LG K10	4969	5,3 / 134	dobře (66%)	+	o	o
Samsung Galaxy J3	4794	5,0 / 126	dobře (64%)	+	o	o
Fairphone 2	14 310	5,0 / 126	uspokojivě (59%)	+	–	o
Acer Liquid Z630s	5989	5,5 / 139	uspokojivě (59%)	+	+	–
Acer Liquid M330	2790	4,5 / 114	uspokojivě (51%)	o	o	–
LG K4	2977	4,5 / 114	uspokojivě (49%)	o	o	–

Informační servis Spotřebitel ve světě

Každý všední den najdete na webu spotrebitele.dtest.cz nové zprávy týkající se spotřebitelské problematiky v ČR i v zahraničí. Výběr těch nejzajímavějších vám přinášíme na této stránce.

Bělidlo a záření

■ **Francouzský Úřad pro ochranu spotřebitele a hospodářské soutěže kritizuje prodejce výrobků, které by měly spotřebitele chránit před škodlivým zářením, ať už se jedná o mikrovlnné záření, wi-fi či mobilní signál.** Prodejci si za ně účtují vysoké částky a často cílí na nemocné osoby či těhotné ženy. Škodlivost wi-fi či mobilních telefonů nikdy nebyla prokázána studií prováděnou na lidech, prodávané textilie navíc ani žádné záření neblokuje.

■ **V USA byl obviněn další prodejce chloritanu sodného, průmyslového bělidla, které je některými příznivci alternativní medicíny považováno za všelék.** Shane Hawkins z Texasu kromě škodlivé látky nabízel i kurzy, na jejichž konci měl zákazník obdržet doktorský titul. Stejně, jako je chlori-

tan pouhou žiravinou, tak titul, který Hawkins nabízel, byl pouhým čestným církevním titulem. Za výjimku pro církev se snažil schovat i při prodeji a podávání samotné škodlivé látky.

Ach, ta drahota

■ **Stačí jedno chybné kliknutí v chytrém telefonu a už jste upsáni k odebrání „prémiového obsahu“ za tučný poplatek.** Stížnost operátorovi mnohdy nepomůže, podle něj je nutné vše řešit s provozovatelem prémiové služby. Taková praxe se však nelíbí německé spotřebitelské organizaci Stiftung Warentest, která připomíná, že postup provozovatele i operátora je nelegální. Podle německé organizace se operátoři jen nechtějí zbavovat stabilních příjmů z prémiových služeb.

■ **Výběr z bankomatu v zahraničí se může leckdy podrazit. Může za to služba Dynamic Currency Conversion (DCC), která slibuje výběr peněz podle aktuálního kurzu bez poplatku, ve skutečnosti však bývá značně nevýhodná.** Spotřebitele před praktikou provozovatelů evropských bankomatů varuje německá

spotřebitelská organizace Stiftung Warentest, která uvádí, že výběry z eurových účtů v místní měně jsou obzvláště nevýhodné u nás, v Polsku a Maďarsku. Na systému DCC může prodělat i český turista, který si z korunového účtu vybírá eura či jinou měnu.

■ **Google ze svého systému kontextové reklamy AdWords odstranil odkazy na mikropůjčky.** Společnost tak údajně učinila kvůli zvýšení ochrany a pohodlí svých uživatelů. Reklamy na tzv. payday loans, tedy krátkodobé půjčky s extrémně vysokým navýšením, se nově budou zobrazovat pouze těm, kteří je budou vysloveně hledat, ve zbylých výsledcích vyhledávání se však neobjeví.

Z čeho se to vlastně skládá?

■ **Nešvar, kdy obsluha nastavuje studený nápoj velkým množstvím ledu, se zdaleka nevyskytuje jen v České republice.** Americký kavárenský řetězec Starbucks čelí žalobě nespokojeného zákazníka, jemuž vadilo, že se v jeho kelímku nacházelo více ledu než kávy, v největším prodáváném kelímku led představoval téměř polovinu obsahu. Nespokojený zákazník se nesnaží nad řetězcem vysoudit odškodné, pouze ho chce přimět k používání větších kelímků, kam se vejde nápoj o deklarovaném objemu i s dostatečným množstvím ledu. Podle řetězce Starbucks je však

spotřebitelova argumentace mylná, led je neoddelitelnou součástí nápoje a na jeho započítání do objemu není nic špatného.

■ **Francie spouští systém vizuálního značení výživových hodnot na potravinách, aktuálně však hledá konkrétní formu značení.** V současnosti jsou ve hře čtyři různé „nutriční semafore“ a na letošní září se plánuje jejich nasazení do zkušebního provozu. Spotřebitelská organizace UFC Que Choisir kritizuje tříměsíční dobu, kdy budou označení testována, jako příliš krátkou. Stejně tak považuje nasazení čtyř různých systémů označení za matoucí. Oceňuje však iniciativu vlády k zavedení vizuálního označování výživových hodnot.

Nemalé potíže ve Velké Británii

■ **Ve Velké Británii se objevily další nebezpečné domácí spotřebiče.** Po sušičkách, které mohly způsobit požár, to jsou nyní předem plněné pračky Beko, jejichž dvířka mohou během praní explodovat. Jak uvádí britská spotřebitelská organizace Which?, jedná se o poměrně vzácnou záadu, která se v Británii v posledních letech vyskytla asi ve dvou stovkách případů. Výrobce Beko však odmítá situaci jakkoliv řešit. Jiní výrobci vyztužili dvířka tenkou vrstvou plastu, Beko se však zatím nechystá ani k tomuto kroku. ✕

spotrebitele.dtest.cz

Portál přináší aktuální zprávy ze zahraničí i z České republiky. Jeho smyslem je nabídnout informace, které se v médiích obvykle neobjevují a které přispívají k lepší orientaci v oblasti spotřebitelské problematiky. Články jsou přehledně tříděny podle sledovaných kauz, nejčastějších problémů, zákonů, institucí a spotřebitelských organizací.

Evropské spotřebitelské centrum

Horký problém zvaný geoblocking

Obsáhlý balíček návrhů z dílny Evropské komise nedávno ukázal, jak by se mohla posílit pozice spotřebitelů nakupujících online na jednotném evropském trhu. Jednou z řešených oblastí je geoblocking, tedy nevole některých podnikatelů mimo jiné zasílat zboží spotřebitelům do jiných zemí EU. Nová pravidla mají konkrétně určit, za jakých okolností nelze toto omezení užít.

Evropská komise chce spotřebitelům a společnostem umožnit snadnější a jistější online nákup a prodej zboží a služeb v celé Unii. Pravidla navržená koncem května sice nezačnou platit ihned, zbývá je ještě projednat na půdě Evropského parlamentu a Rady EU, ale zaměřují se například na jeden z problémů, kterému spotřebitelé v Evropě čelí doslova denně – řada podnikatelů jim nechce zasílat zboží či poskytovat službu, pokud jsou z jiné země EU než podnikatel sám.

Dosud se spotřebitelé různými způsoby snaží těmto omezením vyhnout a zapojují do objednávek své kamarády v zemi obchodníka, na jejichž adresy si nechávají balíčky zasílat, ale ani to nemusí pomoci. Jedno z martyrií s geoblockingem si prožil český spotřebitel, který si chtěl objednat boty z německého e-shopu. Jeho provozovatel avizoval, že doručuje pouze na adresy v Německu. Jak se ale ukázalo, nebyla to celá pravda.

Kvůli obchodním podmínkám e-shopu zkusil Čech postupně tři způsoby doručení obuvi:

- 1) zaslání obuvi kamarádce v Německu, která obuv objednala z Německa a také zaplatila spotřebitelovou českou kartou – transakce proběhla, ale druhý den byla zrušena;
- 2) objednání obuvi z českého počítače se zasláním na adresu jiné kamarádky v Mnichově – transakce proběhla, ale druhý den byla zrušena;

3) objednání bot z českého počítače na adresu německé společnosti, která se zaměřuje na zasílání záledek do České republiky – transakce proběhla, ale druhý den byla zrušena.

Prodejce informoval spotřebitele, že objednávka byla zrušena z „bezpečnostních důvodů“, protože nebyla podána z počítače v Německu, tedy z německé IP adresy.

Komisi jde o to, že vstoupí-li spotřebitel v jiné zemi EU do obchodu, také po něm jeho majitel nepožaduje průkaz totožnosti, na jehož základě by schválil nákup či upravil cenu a nákupní podmínky. V internetovém světě jsou ale spotřebitelé přesměrováváni na internetovou stránku pro určitou zemi nebo jsou požadovány platby debetní nebo kreditní kartou z určité země. Taková diskriminace nemá v rámci jednotného trhu se zamýšleným volným pohybem zboží a služeb místo.

Nová legislativa by měla v návaznosti na platnou směrnici o službách vyjasnit, kdy nesmí docházet ke geoblockingu či jiné formě diskriminace. Jde o situace, kdy zboží není zasláno do jiné země spotřebitele, který si zboží buď vyzvedne osobně, nebo si ho nechá zaslat na adresu v zemi obchodníka stejně jako jeho tamní zákazníci. Jde také o dostupnost elektronických služeb, jako jsou cloudové služby, hosting webových stránek apod. Podnikatelé se ale nemusí obávat, povinnost doručovat v celé EU nemá být uložena. ✕

Kontakty na ESC ČR
Štěpánská 15, 120 00 Praha 2
e-mail: esc@coi.cz; telefon: 296 366 155
www.evropskyspotrebitel.cz

Monitor

Co si pohlídat u zájezdu?

Rozhodnete-li se organizaci své dovolené svěřit do rukou profesionálů, asi vás zajímá, co nabízejí cestovní kanceláře a agentury. Rozdíl mezi nimi spočívá v tom, že cestovní kanceláře jsou oprávněné organizovat a prodávat zájezdy a k tomu musejí mít koncesi a být pojištěné proti úpadku. Jejich zákazníci tak mají jistotu, že v případě krachu kanceláře se o náhrady postará pojišťovna. Cestovní agentury mohou pouze prodávat jednotlivé služby cestovního ruchu (letenky, jízdenky, hotely či kempy) a běžně také přeprodat zájezdy cestovních kanceláří. Při problémech je pak lepší obracet se přímo na cestovní kancelář, která cestu pořádá.

Neuzavíráte-li smlouvu písemně, musí vám kancelář vystavit alespoň písemné potvrzení s řadou povinných údajů. Samozřejmostí je vymezení smluvních stran, samotného zájezdu a ceny, ale také stornopoplatek. Sjednaná cena zájezdu se může v krajních případech i měnit. Pořadatel ovšem musí odeslat oznámení o změně nejpozději 21. den před zahájením zájezdu, pokud jej pošle později, cena se nemění. Cestující má pak lhůtu na to, aby v případě nesouhlasu s novou cenou od smlouvy odstoupil. Tato lhůta nesmí být kratší než 5 dní.

Pokud se z nějakého důvodu nemůžete zájezdu zúčastnit, smíte najít za sebe náhradníka. Cestovní kancelář je povinna změnu cestujícího akceptovat a může si účtovat pouze náklady spojené se změnou jména na přepravním dokladu. Nový zákazník není povinen doplácet katalogovou cenu, pokud se změna týkala zájezdu původně nabízeného se slevou.

Tématu zájezdů se věnujeme i ve videu Co si ohlídat u zájezdů, které naleznete na našem YouTube kanálu. Naše rady a varování ohledně dovolených se objevily ve Štěpínách na TV Nova nebo na serverech NasePenize.cz, E15.cz či KrachyCestovek.cz. ✕

Test 100% pomerančové džusy

Někteří jej považují za součást dokonalé snídani, jiní ho popíjejí v průběhu dne v rámci pitného režimu. Jak kvalitní džusy jsou a co nabízejí české obchody? Odvíjí se cena od kvality? Odpovědi na tyto otázky přinesly laboratorní analýzy, ke kterým jsme odeslali 22 džusů z koncentrátu. Výsledky přinesly dobré zprávy.

Koncentrovaná

d

dobrá rada

Při koupi pomerančového džusu se nespálíte, je však třeba být na pozoru a ověřit si, že nekupujete jiný typ ovocného nápoje než se 100% podílem ovoce. V našem testu dopadly všechny výrobky dobře. Nejlepší hodnocení si odnesla šťáva **Rauch happy day 100% Orange** (dobře, 45,90 Kč/l), protože jsme u ní zjistili nejvyšší podíl pomerančů a nejvíce odpovídala představám hodnotitelů o optimální chuti pomerančového džusu. Náš test nepotvrdil, že by cena reflektovala kvalitu. Vybírat bez obav můžete jak mezi značkovými výrobky, tak mezi džusy privátních značek obchodních řetězců.

Jen málokoho překvapí informace, že většina pomerančových džusů, které můžeme v Česku vložit do nákupního košíku, pochází z koncentrátu. Nejde tedy o čerstvě vylisované džusy z pomerančů, ale o výrobky, které vznikly naředěním zahuštěné šťávy do původní podoby. Přímo vylisovaný džus (nebo také přímá šťáva) se po vylisování a případné pasteraci rovnou stáčí do láhví nebo krabic. Proces odpařování (koncentrace) a následné naředění u tohoto výrobku neprobíhá (viz box na straně 11 Hustá redukce).

Někdy může být pro spotřebitele obtížné od sebe balení přímo lisovaného džusu a džusu z koncentrátu odlišit. Poznat přímo lisovanou šťávu na první pohled lze podle toho, že má kratší trvanlivost a je náročnější na skladovací podmínky, proto ji v prodejnách najdete v chladničce. Oba typy výrobků mají společné, že nesmějí obsahovat přidané cukry ani jiné přidané látky, vyjma kyselin askorbové a citrónové.

Vyhláška č. 335/1997 Sb. mluví o džusech z koncentrátu jako o „ovocné nebo zeleninové šťávě“, která se získává z „konzentrované ovocné nebo zeleninové šťávy opětovným doplněním takového podílu pitné vody, jaký byl odstraněn při koncentraci“. Dodává ještě, že „aroma, dužnina a buňky získané vhodnými fyzikálními prostředky ze stejného druhu ovoce mohou být do šťávy vráceny“. Přímo lisovanou ovocnou a zeleninovou šťávu legislativa popisuje jako „zkvasitelný, ale nezkašený výrobek získaný z jedlých částí zralého a zdravého, čerstvého, chlazeného nebo zmrazeného ovoce nebo zeleniny“. V případě pomerančového džusu se jedlou částí rozumí oranžová dužnina.

Mnoho tváří ovocného nápoje

Legislativa rozděluje nealkoholické nápoje do několika skupin. Do první patří již zmiňované ovocné a zeleninové šťávy (tedy džusy), které neobsahují cizí příměsi, jako jsou například nečistoty nebo zbytky z ovoce po lisování. Jsou-li vyrobeny z koncentrátu, musí se to spotřebitel dočíst z viditelného označení blízko názvu výrobku. Tento typ výrobků je podle vyhlášky jediný, který smí nést označení „džus“ nebo „juice“, případně „stoprocentní“ či „100%“.

Druhou skupinu tvoří nektary, které musejí obsahovat minimálně od 25 do 50 % ovocné šťávy v závislosti na typu ovoce. V případě nektarů z po-

merančů činí minimální povinný podíl 50 %, zbytek představuje přidaná voda, případně cukr nebo náhradní sladidla a vybrané potravinářské kyseliny či vitamíny. Minimální podíl ovocné složky však musí obal uvádět ve stejném zorném poli, jako je název výrobku. I nektary se mohou vyrábět z koncentrátů ovocných šťáv, a často se tak také děje.

Třetím typem je takzvaný nealkoholický nápoj ochucený, který zahrnuje ovocné a zeleninové nápoje, limonády, minerální ochucené vody, pitnou vodu ochucenou a pramenitou vodu ochucenou. V podstatě jde o nápoje, ve kterých hlavní roli hrají voda, cukr, případně ovocná šťáva z koncentrátu a oxid uhličitý.

Poučení z minulosti

V našem testu jsme se zaměřili na nejvyšší kategorii nealkoholických nápojů, tedy na džusy. V nedávné minulosti se 100% pomerančové džusy stávaly předmětem falšování. Státní zemědělská a potravinářská inspekce při kontrole v roce 1996 zachytila jako nevyhovující celou třetinu džusů z pomerančů. Vadou na jejich kráse byly přidané cukry, barviva, aroma a s tím spojený nízký podíl ovoce. V posledních 15 letech se žádné kauzy okolo falšování pomerančových džusů neobjevily, přesto není od věci čas od času některé jistoty prověřit. Proto jsme poslali do laboratoře 22 vzorků a nechali je podrobit zkouškám, které by na případné nešvary výrobců poukázaly.

Reklama na samozřejmost

Džusy, ať v podobě přímo lisovaných šťáv nebo šťáv z koncentrátu, se stávají do nápojových kartonů, plastu, případně do skla. Svými více či méně nápaditými obaly přesvědčují potenciální kupce o nejlepší kvalitě slovy i obrázky šťavnatých citrusových

i

Jak testujeme

podrobný postup testu 100% pomerančových džusů najdete na www.dtest.cz/pomerancove-dzusy

Jak hodnotíme

grafická skladba celkového hodnocení 100% pomerančových džusů

ovocný podíl 45%

senzorické hodnocení 40%

šetrnost výrobního procesu 15%

kvalita

neobsahují konzervanty ani umělá barviva" nařízení o označování neporušují.

Poselství z laboratoře

Nechali jsme prověřit, zda se lze 100% spolehnout na 100% obsah ovocné šťávy. Při výrobě džusů z koncentráту by se totiž teoreticky mohlo stát, že výrobce přilije do koncentráту více vody, než kolik v něm opravdu chybí, a dosladí výrobek cukrem.

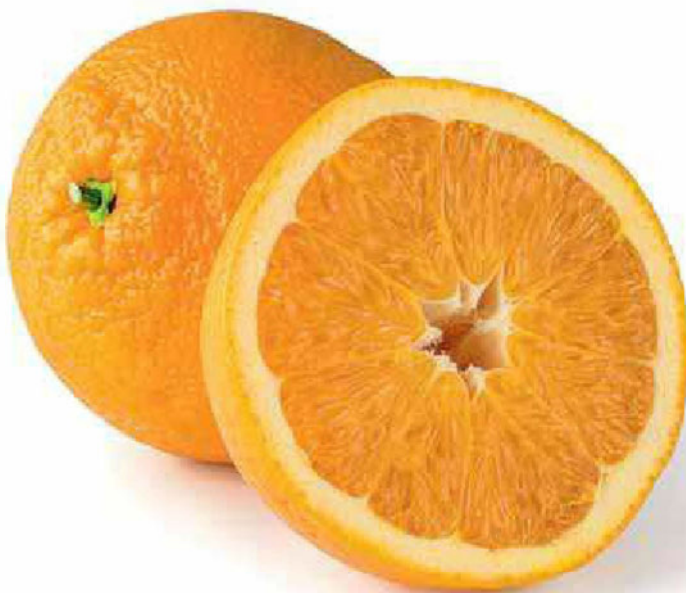
Zjistit, kolik ovoce džus obsahuje, znamená nejprve v jeho vzorku změřit a analyzovat mnoho parametrů. Ovocný podíl se pak na základě těchto hodnot vypočítá. Výsledné podíly pomerančů se pohybovaly od 93 (Linea Nivnice 100% Orange Juice) do necelých 106 % (Rauch Happy Day 100% Orange). Hodnot nad 100 % se při výpočtech na základě laboratorních měření běžně dosahuje. U všech zjištěných podílů ovoce je totiž třeba počítat s 20 % nejistotou měření, protože na dílčí parametry pomeranče mají vliv například sluneční svit, kvalita půdy, období sklizně či odrůda. Velmi dobré známky bychom udělili pouze v případě, že by vypočtený podíl ovoce dosahoval alespoň 125 %.

Falšování nápojů nepotvrdilo ani měření sacharózy, glukózy, fruktózy a sorbitolu. Naměřené hodnoty cukrů se pohybovaly ve vyhraněných mezích typických pro pomerančový džus. Celkový obsah cukru se nejčastěji nacházel okolo 9 g na 100 ml, proto bychom měli mít na paměti, že dvě deci džusu už představují významný podíl z maximálně 25gramového denního příjmu,

plodů. Na některých se lze dočíst, kolik vymačkaných pomerančů se v krabici nachází, jiné upozorňují na dávku vitamínu C – to jsou informace, které nelze považovat za závádějící nebo matoucí, byť jejich pravdivost nemůžeme bez pomoci laboratoře ověřit.

Obaly tří testovaných výrobků (Hello 100% Pomeranč, Kapito Pomeranč 100% z Coopu a Albert quality 100% pomeranč) však nesou v hlavním zorném poli informaci, že neobsahují konzervanty. Podle legislativy ovšem džusy ve spotřebitelském balení konzervační látky ani přidaný cukr vůbec obsahovat nesmějí. Výrobce džusu Aro 100% pomeranč z Makra také tvrdí, že je „bez chemické konzervace“, poznámku však uvádí o poznání menším písmem na boční straně krabice spolu s dalšími informacemi o výrobku. Podobný přístup zvolil výrobce pomerančové šťávy Vik, který navíc dodává, že výrobek neobsahuje přidaný cukr. Na takové označování lze pohlížet jako na porušení evropského nařízení č. 1169/2011, ve kterém se uvádí, že informace na potravinách nesmějí být zavádějící zejména výslovným zdůrazňováním „přítomnosti nebo nepřítomnosti určitých složek či živin“, pokud mají všechny obdobné potraviny

ve skutečnosti stejné charakteristiky. Šalamounsky se z nastavených pravidel vyvlékly džusy Toma 100% pomeranč a Relax 100% Pomeranč, které tvrzení o konzervantech na svých obalech vztáhly obecně na všechny džusy. Proto poznámkami typu „100% šťávy neobsahují umělá aroma, umělá sladidla, umělá barviva ani konzervanty“, respektive „v souladu s legislativou šťávy

Hustá redukce

Koncentrát nejčastěji pochází ze stejné země jako pěstované pomeranče. Vyrábí se odpařováním vylisované šťávy. Vzniklý hustý sirup se zamrazí a exportuje do zemí, kde se do něj odpařená voda doplní, případně se do vzniklého džusu vrátí přírodní aroma, které během předchozí koncentrace vytéká. Transport koncentráту představuje skladnější a ekologičtější způsob přemísťování něčeho tak obchodovaného, jako je právě pomerančová šťáva. Výsledný džus by měl podle zmiňované nápojové vyhlášky vykazovat smyslové, fyzikální, chemické a výživové vlastnosti odpovídající průměrným hodnotám přímé šťávy získané z téhož druhu ovoce nebo zeleniny.

Za objevitele pomerančového koncentrátu je považován americký vědecký tým C. D. Atkinse, Edwina L. Moorea a L. G. McDowela, který na objednávku tehdejšího zástupce pěstitelů a výrobců Florida Citrus Commission vyvinul a v roce 1947 představil optimální mražený koncentrát, po jehož naředění vznikla pomerančová šťáva plná chuti. Objev vylepšeného koncentrátu s malým podílem přidané čerstvé šťávy odstartoval citrusovou pěstitelskou expanzi na Floridě i novou éru výroby džusů v USA. S mraženým pomerančovým koncentrátem se obchoduje také na komoditním trhu. Jeho cena na burze se v uplynulém roce pohybovala zhruba od 2,30 do 3,40 dolaru za kilogram. Mražený koncentrát, ovšem za zcela „neburzovní“ ceny, lze při troše pátrání zakoupit i na českých e-shopech.

který doporučuje Světová zdravotnická organizace.

Kolikrát lze pomeranč lisovat?

U šťáv z citrusů se jako jedno z možných falšování uvádí přidávání šťávy z takzvaného druhého lisování. Jde o postup, kdy se vymačkané pomerančové zbytky z prvního lisování promyjí vodou a následně znovu vylisují. Získaný extrakt se přidá do šťávy vylisované napoprvé. Doprovodným jevem takového postupu bývá, že se v džusu nacházejí vyšší hodnoty látky zvané hesperidin. Vysoké hodnoty hesperidinu se také mohou vyskytovat v džu-

sech z výroby, kde je na lisu nastaven příliš vysoký tlak, aby se zajistila větší výtěžnost.

Hesperidin se přirozeně vyskytuje v bílé části kůry citrusů a jeho vyšší podíl bývá spojován s hořkou chutí nápoje. Zároveň však jde o přírodní antioxidant. Má tedy příznivý účinek na lidské zdraví, protože omezuje aktivitu volných radikálů, čímž působí proti chorobám způsobeným oxidativním stresem. I v tomto parametru všechny džusy obstály, žádný z nich neobsahoval hesperidinu výrazně víc než je obvyklé. Neudělovali jsme proto horší hodnocení než dobré.

Sklenka plná zdraví?

Velkým argumentem pro pití pomerančových džusů je vysoký obsah vitamínu C. Doporučený denní příjem je 80 mg, kuřáci by si měli „céčka“ dopřávat více – některé zdroje uvádějí, že s každou cigaretou by se měl denní příjem navýšit o 25 mg. Vitamín C neboli kyselina askorbová (přesněji L-askorbová) patří mezi důležité substance pro funkci organismu. Urychluje hojení, pomáhá vstřebávat minerály a působí protizánětlivě. Není výjimkou, že namísto požívání přirozených zdrojů řada lidí sahá právě po sklence džusu.

Obsah vitamínu C ve 100 ml čerstvě vymačkané šťávy z pomeranče je zhruba 50 mg, ale působením tepla a světla mizí. Zpracování pomerančové šťávy a následná pastace tedy vitamín C výrazně redukuje, proto jej někdy výrobci do nápojů přidávají. Na obsah vitamínu C může mít vliv i doba, která výrobku zbývá do konce minimální trvanlivosti. Čím je delší, tím více vitamínu C lze uvnitř očekávat.

Obsah vitamínu C v džusech jsme tedy pro zajímavost také nechali laboratorně přeměřit. Na celkové hodnocení ale vliv neměl. Ve vzorcích, které jsme odeslali k analýzám a které přídavek vitamínu C neuváděly, se ho nacházelo od 25 mg/100 ml šťávy (Cappy Pomeranč 100% džus) do 51 mg/100 ml (Solevita Orange Juice). Pomerančová šťáva Vik deklarovala jako jediná přídavek kyseliny askorbové jako antioxidantu, proto jsme nebyli překvapeni naměřenou hodnotou – 119 mg/100 ml.

Chuťové buňky zaplesaly

Důležitou součástí našeho hodnocení bylo posouzení džusů po stránce smyslové. Výrobky z pomerančů senzoricky vyhodnotilo deset laboratorních pracovníků převážně jako dobré,

➤ str. 15

Test 100% pomerančové džusy

džusy nad 25 Kč

	Rauch happy day 100% Orange	Globus Orange 100% with vitamin C	Granini Pomeranč	Albert quality 100% Pomeranč	Spitz 100% orange	Hello 100% pomeranč	Cappy Pomeranč 100% džus
cena (Kč)	45,90	29,90	39,90	29,90	39,90	39,90	29,90
objem balení (l)	1	1	1	1	1	1	1
celkové hodnocení	dobře 76 %	dobře 72 %	dobře 71 %	dobře 70 %	dobře 69 %	dobře 68 %	dobře 64 %
podíl ovoce	dobře 72 %	dobře 72 %	dobře 69 %	dobře 68 %	dobře 66 %	dobře 67 %	dobře 68 %
senzorické hodnocení	dobře 75 %	dobře 71 %	dobře 71 %	dobře 64 %	dobře 71 %	dobře 66 %	uspokojivě 51 %
vzhled a barva	++	++	+	+	+	+	+
chuť	+	+	+	+	+	+	o
vůně	++	+	+	o	+	+	+
konzistence	+	+	o	+	+	+	+
celkový dojem	+	+	+	+	+	+	o
šetrnost výrobního procesu	velmi dobře 87 %	dobře 79 %	dobře 79 %	velmi dobře 93 %	dobře 70 %	velmi dobře 80 %	velmi dobře 86 %
hesperidin	++	+	+	++	+	++	++
informace							
změřený obsah ovoce (%) ¹⁾	105,7	105	101,5	100	98,5	98,9	100,4
cukru změřený / deklarovaný (g/100ml)	8,5 / 9,4	9 / 8,7	8,7 / 8,8	8,9 / 9	8,6 / 8,8	8,8 / 8,8	8,4 / 8,7
vit. C změřený / deklarovaný (mg/100ml)	42 / 32	49 / 32	30 / x	35 / x	32 / 25	36 / x	25 / 12
typ balení	nápojový karton	plastová láhev	plastová láhev	nápojový karton	plastová láhev	nápojový karton	plastová láhev
výrobce/prodejce	Rauch Hungária Kft., Maďarsko	Globus ČR k.s., Praha 9	Karlovarské minerální vody a.s., Karlovy Vary	Linea Nivnice a.s., Nivnice	S. Spitz gesellschaft m.b.H., Rakousko	Linea Nivnice a.s., Nivnice	Coca-Cola HBC Česká republika, s.r.o., Praha 9
datum minimální trvanlivosti	2/3/2017	25/11/2016	16/11/2016	19/3/2017	4/12/2016	18/2/2017	19/8/2016

klíč:

++	+	o	-	--
velmi dobře 100–80 %	dobře 79–60 %	uspokojivě 59–40 %	dostatečně 39–20 %	nedostatečně 19–0 %

vysvětlivky:

✓ ano x ne

Některá hodnocení mohou být limitována.

Při shodném celkovém hodnocení pořadí podle abecedy.

¹⁾ U vypočtené hodnoty ovocného podílu je třeba brát v úvahu 20% nejistotu měření.

Marks & Spencer Simply MS Smooth orange juice	Toma 100% pomeranč	Pfanner 100% Orange
57,90	34,90	44,90
1	1	1
dobře 63 %	dobře 62 %	dobře 60 %
dobře 67 %	dobře 66 %	dobře 66 %
uspokojivě 55 %	uspokojivě 51 %	uspokojivě 50 %
+	++	++
o	o	o
+	o	+
+	+	+
+	o	o
dobře 74 %	dobře 79 %	dobře 68 %
+	+	+

99,3	98	97,9
8,9 / 9,2	8,5 / 9,5	8,5 / 9
30 / 25	28 / 20	36 / 25
nápojový karton	nápojový karton	nápojový karton
Mark and Spencer, Velká Británie	PepsiCo CZ s.r.o., Praha	Hermann Pfanner Getränke GmbH, Rakousko
1/4/2016	17/3/2017	25/2/2017

★ vítěz testu

Džusové finty

Chcete-li koupit 100% džus, měli byste být obezřetní. Výrobci džusů vyšli z našeho testu s čistým štítem, ovšem možností, jak se nechat nachytat zcela v mezích platné legislativy, existuje stále dost. Stačí chvíle nepozornosti a místo džusu se může ve vaší chladničce objevit například nápoj, který ovoce viděl sotva z rychlíku. Výrobky, které džusy připomínají, nezřídka využívají své obaly jako mimikry a nenápadně stojí vyrovnané mezi opravdovými 100% šťávami. Velkou krabicí, podobnou cenou, avšak jen se 4% ovocné šťávy snadno zmatou například výrobky Caprio nebo Zeus (Maspex Czech, s. r. o.). Pokud spotřebitel nástrahy obalu neodhalí v obchodě, o realitě jej přesvědčí až chuť zakoupeného nápoje, která se od džusu výrazně liší kvůli přidanému cukru a náhradním sladidlům.

Podobně klame tělem i ovocný nápoj Pfanner Blut Orange. Jeho balení se prakticky nijak neliší od 100% džusu stejného výrobce, uvnitř se však nachází jen 40% šťávy z pomeranče spolu s přidaným cukrem, aromatem a dalšími koncentráty, jež nápoj barví na červeno.

Dokonalé mimikry jsme našli u výrobku Tesco Value Orange drink, který může klamat označením „100%“ na boku krabice. 100% však v tomto případě neznačí ovocný podíl, ale garanci spokojenosti s výrobkem. Není bez zajímavosti, že stejnou garanci výrobce u 100% džusů neposkytuje.

Prekvapením byl i výrobek Pure Smooth Orange Juice značky Iceland, který je pasterovaným džusem z koncentrátu, prodává se v běžném nápojovém kartonu, avšak výrobce jej nabízí v chladicích pultech a prikazuje skladovat v chladničce. Doba spotřeby odpovídá zhruba době typické pro přímé šťávy.

Test 100% pomerančové džusy

džusy do 25 Kč

	Albert/ ah Basic 100% Orange Juice	Billa/Clever Pomeran- čová šťáva 100%	Makro/Aro 100% pomeranč	Lidl/Solevita Orange juice	Tesco Value 100% orange juice	Coop/Kapito pomeranč 100%	Lidl/Dizzy Orange juice
cena (Kč)	21,90	22,90	22	22,90	18,90	24,90	18,90
objem balení (l)	1	1	1	1	1	1	1
celkové hodnocení	dobře 73 %	dobře 72 %	dobře 72 %	dobře 71 %	dobře 71 %	dobře 70 %	dobře 69 %
podíl ovoce	dobře 69 %	dobře 71 %	dobře 67 %	dobře 69 %	dobře 68 %	dobře 68 %	dobře 68 %
senzorické hodnocení	dobře 69 %	dobře 67 %	dobře 68 %	dobře 71 %	dobře 71 %	dobře 65 %	dobře 66 %
vzhled a barva	+	+	+	+	++	+	+
chuť	+	+	+	+	+	+	+
vůně	+	+	+	+	+	+	+
konzistence	+	+	+	+	+	+	+
celkový dojem	+	+	+	+	+	+	+
šetrnost výrobního procesu	velmi dobře 95 %	velmi dobře 86 %	velmi dobře 93 %	dobře 77 %	velmi dobře 83 %	velmi dobře 89 %	velmi dobře 81 %
hesperidin	++	++	++	+	++	++	++
informace							
změřený obsah ovoce (%) ¹⁾	101,4	104,8	99,7	102	100,2	100,9	101
cukru změřený / deklarovaný (g/100ml)	9,4 / 9	8,5 / 9,4	9,2 / 11	9,2 / 9	8,6 / 10	8,9 / 8,8	9,2 / 9
vit. C změřený / deklarovaný (mg/100ml)	30 / x	51 / x	32 / x	51 / x	29 / 25	29 / x	46 / x
typ balení	nápojový karton	nápojový karton	nápojový karton	nápojový karton	nápojový karton	nápojový karton	nápojový karton
výrobce/prodejce	Albert Heijn B.V, Nizozemsko	Billa s.r.o., Modletice	Linea Nivnice a.s., Nivnice	Lidl Stiftung & Co. KG, Německo	Wosana S.A., Polsko	Linea Nivnice a.s., Nivnice	Lidl Stiftung & Co. KG, Německo
datum minimální trvanlivosti	28/2/2017	9/2/2017	9/3/2017	20/3/2017	8/12/2016	23/2/2017	11/3/2017

klíč:

++	+	o	-	--
velmi dobře 100–80 %	dobře 79–60 %	uspokojivě 59–40 %	dostatečně 39–20 %	nedostatečně 19–0 %

vysvětlivky:

✓ ano x ne

Některá hodnocení mohou být limitována.

Při shodném celkovém hodnocení pořadí podle abecedy.

¹⁾ U vypočtené hodnoty ovocného podílu je třeba brát v úvahu 20% nejistotu měření.

²⁾ Výrobek deklaruje přidavek kyseliny askorbové (tedy vitamínu C) jako antioxidantu.

Kaufland/ K-Classic Orange juice	Relax 100% pomeranč	100% Orange juice	Wosana Orange juice	Vik Pomerančová šťáva
21,90	22,90	19,90	19,90	22,90
1	1	1	1	1
dobře 68%	dobře 68%	dobře 64%	dobře 62%	dobře 61%
dobře 67%	dobře 65%	dobře 62%	dobře 63%	dobře 65%
dobře 68%	dobře 67%	uspokojivě 56%	uspokojivě 48%	uspokojivě 57%
+	+	+	+	+
+	+	o	o	o
+	+	+	+	+
+	++	+	+	+
+	+	o	o	+
dobře 72%	velmi dobře 81%	velmi dobře 90%	velmi dobře 98%	dobře 60%
+	++	++	++	+
99,5	97,1	93	93,8	96,8
8,7 / 8,7	8,9 / 10	7,9 / 8,8	9,7 / 8,7	8,6 / 11,2
30 / ✕	36 / ✕	29 / ✕	43 / ✕	119 ²⁾ / ✕
nápojový karton	nápojový karton	nápojový karton	nápojový karton	skleněná láhev
Kaufland Česká republika v.o.s., Praha	Maspex Czech s.r.o., Praha	Linea Nivnice a.s., Nivnice	Tesco Stores ČR a.s., Polsko	Zemcheba s.r.o., Vodňany
7/9/2016	1/2/2017	10/2/2017	1/3/2017	12/8/2017

◀ str. 11

nezaznamenali u nich výraznější odlišnosti. Nejlepší známky byly uděleny za vzhled a barvu a za konzistenci, které nejvíce odpovídaly představě hodnotitelů o kvalitní pomerančové šťávě. Větší rozdíly mezi jednotlivými vzorky zaznamenali v příjemnosti vůně a chuti, kterou někdy popisovali jako hořčejší, trpčí, kyslejší nebo naopak nevýraznou. Celkově se od zbytku testovaných vzorků odlišoval džus Granini Pomeranč, který obsahuje ve srovnání s ostatními velké množství dužniny, což někteří neocenili. Pravdou je, že pokud nemáte vyšší obsah dužniny v džusu rádi, z obalu výrobku Granini se o něm na první pohled nedozvíte.

Bez výčitek můžeme po našem testu shrnout, že 100% pomerančové džusy na českém trhu jsou kvalitní a záleží na smyslových preferencích každého spotřebitele, kterému z nich dá přednost. ✕

Test

Opalovací přípravky

Odbornými i praktickými zkouškami prošlo devět voděodolných opalovacích krémů s ochranným slunečním faktorem 30. Až na jednu výjimku poskytují všechny alespoň takovou úroveň ochrany před slunečními paprsky, jakou deklarují na svých obalech. Třetina testovaných krémů však obsahuje potenciálně rizikové chemické látky, o jejichž dopadu na lidský organismus a životní prostředí se intenzivně debatuje.

Pokožku máme jen jedn

d dobrá rada

Vítězem testu opalovacích přípravků se stal krém **Sun Ozon med** z obchodního řetězce Rossmann (dobře, 650 Kč/l). Kromě prvenství v testu ho zároveň označujeme jako výhodný nákup, protože díky své příznivé ceně vychází téměř nejlevněji z testovaných krémů. Míra jeho ochrany před účinky slunečního záření odpovídá deklarovaným údajům, celkový dojem z kosmetických vlastností je hodnocen dobře a jako jeden z mála testovaných krémů neobsahuje potenciálně rizikové chemické látky ani významné alergeny. Co se týká ochrany, všechny testované krémy prošly ověřením pravosti údajů s dobrými známkami, takže v tomto směru sáhnout vedle nemůžete. Pokud však preferujete kosmetiku bez obsahu alergizujících a potenciálně rizikových látek, nedoporučujeme výrobky Nivea Sun Protect & Bronze (dobře, 1450 Kč/l), Ryor opalovací mléko (uspokojivě, 1200 Kč/l) a Garnier Ambre Solaire Light & Silky (uspokojivě, 1100 Kč/l).

Léto je v plném proudu, množství našich svršků ubylo, někdy je nenosíme vůbec, a tak je pokožka stále více vystavována působení slunečních paprsků. Jistě víte, že při delším pobytu na slunci se kůže spálí. Možná ale nevíte, že každé spálení si tento největší lidský orgán pamatuje. Čím vícekrát se za život spálíte, tím větší riziko rakoviny kůže vám hrozí v pozdějším věku. Z toho důvodu je přinejmenším vhodné používat opalovací přípravky.

Krémy s ochranným slunečním faktorem (SPF) jsou rozděleny do čtyř skupin podle efektivity zadržení ultrafialového záření – ochrana nízká (SPF 6 a 10), střední (SPF 15, 20 a 25), vysoká (SPF 30 a 50) a velmi vysoká (SPF 50+). V testu jsme se zaměřili na voděodolné krémy s vysokou ochranou (SPF 30). Nakoupili jsme výrobky jak celosvětově známých, tak tuzemských značek, neopomenuli jsme nabídku obchodních řetězců ani lékáren.

Ochrana především

Hlavním úkolem opalovacích přípravků je chránit pokožku před škodlivými ultrafialovými složkami slunečního záření – UVB a UVA. Projevy záření UVB jsou okem ihned viditelné, kůže zhnědne, případně zčervená. Důsledky působení UVA záření se projeví až po delší době – jde například o předčasné stárnutí pokožky, tvorbu vrásek a oxidační stres způsobený volnými radikály. Zmiňované složky slunečního záření se pak podílejí na zvýšení rizika vzniku rakovinného bujení kůže.

V laboratoři jsme nechali změřit, jestli je míra ochrany před oběma složkami ultrafialového spektra slunečního záření skutečně taková, jakou uvádí výrobce. Možná si říkáte, jak jsme mohli ověřit míru ochrany před UVA zářením, když na obalu není uvedena žádná konkrétní hodnota. Vodítkem pro nás bylo logo UVA, respektive tato tři písmena v kroužku. Jeho přítomnost na obalu totiž znamená, že výrobek splňuje doporučení Evropské unie o minimální ochraně před UVA zářením. Ta by měla být alespoň třetinová ve srovnání s SPF.

Výsledky UVB zkoušky nebyly ověřením velikosti slunečního ochranného faktoru dopadly dobře. Až na jedinou výjimku je SPF alespoň takový, jaký je deklarován, tedy SPF 30. Například u krému značky Garnier jsme naměřili SPF 37,2, u krému z Lidlu SPF 37. Zmíněnou výjimkou byl Eucerin se sluneč-

ním ochranným faktorem 26,3, který je sice nižší než výrobcem deklarovaný, ovšem naměřená hodnota se vešla do 17% rozptylu vyplývajícího z metodiky testování opalovacích přípravků in vivo.

Vyšší SPF považujeme za výhodu, protože lidé často nepoužívají adekvátní množství opalovacího krému, což má za následek snížení ochrany. Aby bylo dosaženo deklarované ochrany, musí být krém nanesen v množství odpovídajícím tomu použitému při zkouškách, tj. 2 mg/cm² – to se rovná šesti čajovým lžičkám přípravku (přibližně 36 gramům) na tělo průměrné dospělé osoby.

Také laboratorní ověření ochrany před UVA zářením dopadlo dobře. Jak už bylo výše řečeno, velikost UVA ochranného faktoru by měla být alespoň jedna třetina UVB, což v případě SPF 30 znamená UVA minimálně 10. U všech krémů jsme však naměřili vyšší hodnoty – nejtěšnější byl český Ryor s UVA ochranným faktorem 18,3 a La Roche-Posay s 17,2, naopak u krému z Lidlu se ukázala výsledná hodnota „jen“ 10,3.

Dobře se roztírá, ale nevoní

Vedle laboratorních testů jsme krémy nechali vyzkoušet i skupinou dobrovolníků, která ohodnotila jejich kosmetické vlastnosti: roztíratelnost, rychlost vstřebávání, lepivost, vůni a také jestli po aplikaci nezanechávají bílé stopy nebo nejsou mastné. Každý krém používalo deset lidí a každý z nich hodnotil čtyři krémy různých značek. Test byl slepý, což znamená, že obaly byly přelepeny páskou, aby byla zajištěna nezájatost posouzení.

Jak testujeme

podrobný postup testu
opalovacích přípravků najdete
na www.dtest.cz/opalovani

Jak hodnotíme

grafická skladba celkového hodnocení
opalovacích přípravků

ochrana 60 %
kosmetické vlastnosti 20 %
uživatelské instrukce 10 %
potenciálně rizikové látky 10 %

Nejllepší celkovou známku získala Nivea Sun Protect & Bronze, která u testujících vzbudila velmi dobrý celkový dojem. Dobře se roztírá, rychle se vstřebává, po aplikaci není lepkavá ani nezanechává bílé skvrny. Je však trochu mastnější a některým příliš nevoněla, ale vnímání vůně je velmi individuální, takže vám třeba vonět může. Testující byli spokojeni také s výrobkem Eucerin Sun Lotion dostupným v lékárnách. Roztíratelnost i vůni hodnotili velmi dobře, rychlost vstřebávání, lepkavost a nezanechávání bílých skvrn dobře. Dobrý byl také celkový dojem.

Naopak nejhorším krémem po stránce kosmetických vlastností byl Cien z Lidlu. Jako jediný dostal za celkový dojem dostatečnou známku. Krém je podle testujících lepkavý a po aplikaci je pokožka mastná. Roztíratelnost, rychlost vstřebávání i zanechávání bílých skvrn byly hodnoceny uspokojivě. Druhým nejhorším byl La Roche-Posay s uspokojivým celkovým dojmem, mastivostí, lepkavostí i rychlostí vstřebávání. Navíc vůně se testujícím moc nelíbila. Dostatečnou známku za lepkavost a mastný pocit po aplikaci dostal Rossmann/Sun Ozon med, který se i přesto v testu umístil celkově na nejvyšší příčce.

Určitě to jde i bez nich

Jelikož kosmetické přípravky obsahují spousty chemických látek, z nichž ne všechny lze považovat za spolehlivě dlouhodobě nezávadné, součástí našeho srovnávacího testu je i důkladné pročtení etiket, respektive složení výrobku, a hledání známých alergenů a potenciálních endokrinních disruptorů (EDC). To jsou látky, které mohou narušovat hormonální systém. U hodnocení přítomnosti těchto potenciálně rizikových substancí uplatňujeme princip předběžné opatrnosti, což je obecné pravidlo, které, volně přeloženo, říká, že by neměly být používány látky,

u nichž není dostatečně potvrzena zdravotní nezávadnost a bezpečnost. Tedy například takové, které hrají hlavní roli ve studiích zabývajících se prokázáním jejich negativního dopadu na hormonální systém.

Zatímco složení některých krémů je zcela prosté těchto diskutabilních látek, jiné je bohužel obsahují. Pokud jsme ve výrobku našli některé z potenciálních EDC (jejich výčet najdete v nákupním průvodci Jak vybrat opalovací přípravky publikovaném na webu), známka ve zkoušce „potenciálně rizikové látky“ byla nedostatečná. To je případ krémů značky Nivea, Ryor a Garnier, u kterých jsme našli, pro někoho možná již známé, parabeny – konkrétně etylparaben v Nivee, metylparaben v Garnieru a metyl-, butyl- a propylparaben v českém Ryoru. Před používáním kosmetických přípravků s těmito chemickými látkami důsledně varujeme, protože jejich nezávadnost není dostatečně prokázána a navíc jsou obsaženy v mnoha jiných kosmetických produktech, což může mít za následek neznámý efekt. O takzvaném koktejlovém efektu (viz box) jsme publikovali rozsáhlý článek ve spojitosti s testem opalovacích přípravků

pro děti v roce 2014 a na našich webových stránkách je dostupný zdarma.

Někomu vadí, jinému ne

Ke snížení známky ve zkoušce potenciálně rizikové látky vedlo také zjištění obsahu významných potenciálních alergenů (šlo o látky jako Limonen, Linalol, Citronellol nebo Butylphenyl Methylpropional, které patří mezi vůně častěji způsobující alergie). Také parfémy řadíme mezi alergy, protože jejich konkrétní vonné složky nejsou známy a mohou působit stejně jako alergy. Z toho důvodu přistupujeme k alergenům a parfémům stejně – jejich přítomnost znamená snížení hodnocení o 50 %. Šest alergenů jsme našli v krému z Lidlu, tři v krému ze sítě drogerií dm. Vedle potenciálních EDC jsme navíc našli deset alergenů v Ryoru a devět v Nivee. V případě těchto výrobků je proto namísto vysoká obezřetnost u silných alergiků. Krémy Eucerin a Vichy obsahovaly parfém, proto i ony dostaly uspokojivé hodnocení.

Který koupit?

Nejvyšší celkové hodnocení v testu jsme udělili opalovacímu přípravku Sun Ozon med z Rossmannu, který je

Koktejlový efekt stručně

Valná část běžně používané kosmetiky se skládá z nemalého množství rozličných chemických látek. Některé látky podezřelé z vlivu na hormonální systém jsou složkami kosmetiky v podobě konzervantů, antibakteriálních látek nebo slunečních filtrů. Ženy jako hlavní uživatelky kosmetiky jsou tak vystaveny neznámému riziku koktejlového efektu, který může být důsledkem používání mnoha kosmetických přípravků a kombinace chemických substancí.

Abychom zjistili, jaké látky přítomné v kosmetice mohou mít potenciálně rizikové účinky, sestavili jsme několik scénářů použití kosmetiky typickým spotřebitelem. Tím pro nás byla žena s hmotností 60 kilogramů. V základní „sadě“ běžně používané kosmetiky bylo mimo jiné pleťové mléko, deodorant ve spreji, tuhý antiperspirant, krém na obličej, krém na ruce, mýdlo, šampón, sprchový gel a zubní pasta. Ve spolupráci s toxikology jsme pak stanovili pro každou látku na našem seznamu její rizikovost. Více se dočtete v celém článku na našem webu.

Zavádějící tvrzení na obalu

Slovo **hypoalergenní** poukazuje na sníženou (hypo) přítomnost alergenů v daném výrobku. Toto tvrzení však může být pro někoho zavádějící, neboť alergenem může být téměř jakákoliv složka kosmetiky a negativní reakce pokožky (pálení, zarudnutí) je individuální.

Dermatologicky testován je v současné době každý kosmetický přípravek. Je to požadavek vyplývající z kosmetické vyhlášky a provádí se automaticky v rámci ověření zdravotní bezpečnosti výrobku. Přítomnost tohoto sdělení je proto zbytečná. Důvodem pro jeho umístění na obal však může být snaha výrobce zvýšit si u zákazníka kredit, protože mu tímto vlastně říká, že výrobky netestuje na zvířatech. V současné době však testování finálních kosmetických produktů na zvířatech je zakázáno, proto i z tohoto pohledu je přítomnost tvrzení na obalu zavádějící.

Test Opalovací přípravky

opalovací přípravky: vysoká ochrana SPF 30

	Rossmann/ Sun Ozon med	La Roche- Posay Anthelios sametové mléko	Vichy Idéal Soleil ochranné mléko na obličej a tělo	dm/Sun Dance	Eucerin Sun Lotion extra lehké mléko	Nivea Sun Protect & Bronze	Ryor opalovací mléko
průměrná cena (Kč)	130	520	520	150	400	290	240
objem (ml)	200	300	300	200	150	200	200
cena za 1 litr (Kč)	650	1730	1730	750	2670	1450	1200
balení	láhev	tuba	tuba	láhev	láhev	láhev	láhev
celkové hodnocení	dobře 66 %	dobře 65 %	dobře 65 %	dobře 63 %	dobře 62 %	dobře 61 %	uspokojivě 59 %
ochrana	dobře 67 %	dobře 69 %	dobře 68 %	dobře 68 %	dobře 69 %	dobře 69 %	dobře 69 %
ochranný sluneční faktor UVB	+	+	+	+	+	+	+
UVA ochranný faktor	+	+	+	+	+	+	+
kosmetické vlastnosti	uspokojivě 58 %	uspokojivě 49 %	dobře 62 %	dobře 63 %	dobře 69 %	dobře 72 %	dobře 68 %
roztíratelnost	+	+	+	++	++	+	+
rychlost vstřebávání	+	o	o	o	+	+	o
bílé skvrny	+	+	o	o	+	+	+
lepkavost	–	o	o	o	+	+	+
mastivost	–	o	+	o	o	o	++
vůně	o	–	++	++	++	o	+
celkový dojem	+	o	o	+	+	++	o
uživatelské instrukce	uspokojivě 57 %	uspokojivě 55 %	dobře 65 %	uspokojivě 49 %	dostatečně 25 %	uspokojivě 53 %	uspokojivě 45 %
obal	o	++	++	o	–	o	o
čitelnost údajů, doba použitelnosti	--	o	+	--	o	o	–
zavádějící tvrzení ¹⁾	++	o	o	o	o	o	++
varování	++	–	+	++	--	+	–
pokyny k používání	++	+	+	++	--	+	o
potenciálně rizikové látky	velmi dobře 80 %	velmi dobře 80 %	uspokojivě 50 %	uspokojivě 50 %	uspokojivě 50 %	nedostatečně 0 %	nedostatečně 0 %
deklarované údaje / informace							
parfém	x	x	✓	✓	✓	✓	✓
významné potenciální alergen	x	x	x	3	x	9	10
potenciální endokrinní disruptory	x	x	x	x	x	1	3
deklarovaný sluneční ochranný faktor UVB	30	30	30	30	30	30	30
změřený sluneční ochranný faktor UVB	33,1	34,3	32,4	36,8	26,3	30,6	31,6
změřený UVA ochranný faktor	13,1	17,2	13,9	14,4	16,7	16,6	18,3
deklarovaná voděodolnost	✓	vysoká	✓	✓	✓	✓	✓

klíč:

++	+	o	–	--
velmi dobře 100–80 %	dobře 79–60 %	uspokojivě 59–40 %	dostatečně 39–20 %	nedostatečně 19–0 %

vysvětlivky:

✓ ano x ne

Některá hodnocení mohou být limitována.

Při shodném celkovém hodnocení pořadí podle abecedy.

¹⁾ Mezi zavádějící tvrzení na obalu patří například „dermatologicky testováno“ nebo „hypoalergenní“.

Lidl/Cien Sun Classic	Garnier Ambre Solaire Light & Silky
150	220
250	200
600	1100
láhev	láhev
uspokojivě 58%	uspokojivě 57%
dobře 66%	dobře 67%
+	+
+	+
uspokojivě 43%	dobře 62%
o	+
o	o
o	o
—	+
—	o
++	+
—	+
uspokojivě 56%	uspokojivě 47%
o	o
o	—
++	o
++	o
++	o
uspokojivě 50%	nedostatečně 0%
✓	✓
6	x
x	1
30	30
37	37,2
10,3	13,1
✓	✓

+ vítěz testu
 ⊕ výhodný nákup

Co znamenají údaje na obalu opalovacího přípravku

■ SPF (Sun Protection Factor)

Tato zkratka v překladu znamená sluneční ochranný faktor. Indikuje, jak dlouho krém chrání pokožku před UVB, tedy ultrafialovým zářením, které je spojováno s rakovinou kůže a je hlavní příčinou spálení pokožky. Číselná hodnota faktoru vypovídá, jaký díl UVB záření krém po aplikaci propouští do pokožky. Přípravek s ochranným faktorem 20 propouští jednu dvacetinu čili 5 % paprsků (a 95 % jich odfiltruje), krém s faktorem 30 jednu třicetinu, přibližně tedy 3 %, a padesátka 2 %. Rozdíl mezi opalovacími přípravky s SPF 15 a SPF 50 představuje tedy zhruba 4,5 % propuštěného UVB záření. Velikost SPF lze laicky vysvětlit i tak, že pokud je krém s ochranným faktorem 30 správně aplikován, ochrání vás 30krát déle, než kdybyste na sobě neměli žádný krém. Kůže má však jakési počítadlo, které se spouští ihned, jakmile vstoupíte na slunce, a nevynuluje se pokaždé, když nanese novou vrstvu krému. Jde o celodenní počítadlo. A pokud nebudete používat dostatečné množství krému, míra ochrany bude nižší.

■ UVA

UVA je další složkou ultrafialového spektra slunečního záření. Stejně jako UVB je spojováno s rakovinou kůže a navíc se mu připisuje předčasné stárnutí pokožky. Pokud je na obalu krému znázorněno logo UVA, znamená to, že

zcela prostý sledovaných chemických látek i alergenů. Bohužel někomu nemusejí vyhovovat jeho kosmetické vlastnosti a vůně, protože neobsahuje parfém. Společně druhé místo patří výrobkům celosvětově známých značek La Roche-Posay a Vichy. Lepší kosmetické vlastnosti má sice Vichy Idéal Soleil ochranné mléko na obličej a tělo, ale celkový dojem z obou výrobků je pouze uspokojivý. Na třetím místě skončil krém Sun Dance z drogerie dm, který vzbudil dobrý celkový dojem u našeho testovacího panelu. ✗

výrobek splňuje doporučení EU o minimální ochraně před UVA zářením. Ta by měla být alespoň třetinová ve srovnání s SPF.

■ Vysoká ochrana

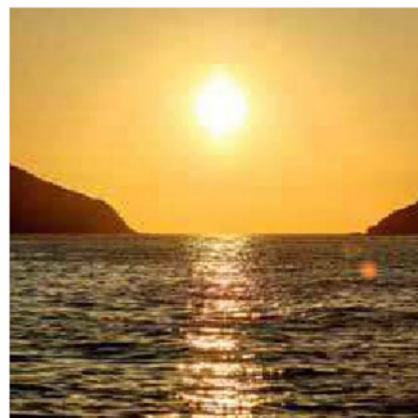
Tato informace koresponduje se slunečním ochranným faktorem. Sluneční krémy jsou nyní rozděleny do určitých kategorií podle míry ochrany: nízká ochrana (SPF 6 a 10), střední ochrana (SPF 15, 20 a 25), vysoká ochrana (30 nebo 50) a velmi vysoká ochrana (SPF 50+).

■ Voděodolnost

Na většině opalovacích krémů najdete nápis „voděodolný“, „wasserfest“ nebo „water resistant“. Ten říká, že i po dvou 20minutových koupáních by si krém měl udržet své ochranné vlastnosti alespoň z 50 %. Určitě je vhodné být chráněn před paprsky i ve vodě, ale je důležité pamatovat na to, že SPF 30 po vykoupaní klesne na SPF 15. Také následné osušení ručníkem vás zbavuje ochrany, proto doporučujeme se po každém koupání znovu namazat.

■ 12M

Na obalu by měl být znázorněn symbol otevřeného víčka s číselným údajem, většinou 12M, který udává, jak dlouho můžete produkt používat po jeho otevření. Většina opalovacích přípravků se kazí, proto mají roční trvanlivost. Snažte se také nevystavovat krémy horku nebo světlu, protože látky v nich obsažené mohou degradovat a ztrácet své vlastnosti.

Test

Prací gely na černé prádlo

Testování účinnosti různých pracích prostředků se věnujeme pravidelně a tentokrát jsme se zaměřili na gely na černé a tmavé prádlo. Mají ne-snadný úkol – dobře vyprat a zároveň uchovat sytost tmavých barev. S prvně jmenovaným měly testované přípravky jisté problémy, v udržení barvy si ale vedly převážně velmi dobře.

Život není čern

dobrá rada

Nejlepší prací gel na černé prádlo je Rossmann/Domol Black (uspokojivě, 5,50 Kč za prací dávku). Těsně za ním skončily dm/Denkmit Black sensation (uspokojivě, 3,40 Kč za prací dávku) a Perwoll ReNew black (uspokojivě, 9 Kč za prací dávku). Ani od gelů v čele tabulky ale nečekejte, že prádlo dokážou spolehlivě zbavit všech typů skvrn. Žádný nedosáhl na lepší než uspokojivé hodnocení, což je také důvodem, proč jsme tentokrát neudělili označení vítěz testu ani výhodný nákup. Z hlediska trvanlivosti barvy však obstála většina z nich velmi dobře. Vůbec nejlépe dokážou původní odstíny prádla zachovat Dr. House Black prací gel (uspokojivě, 3,20 Kč za prací dávku) a Wansou Belle Lessive black & dark (uspokojivě, 5,50 Kč za prací dávku).

I když na oděvech tmavých barev nejsou fleky viditelné tak jako na těch světlých, nikdo asi nechce, aby mu po vyprání na oblečení zůstal zbytek včerejší večeře. Mnoho oděvů navíc kombinuje černou barvu se světlejšími prvky, na nichž jsou případné skvrny patrné na první pohled. Proto je i u pracích prostředků určených pro černé prádlo důležité, aby uměly dobře vyprat a odstraňovat skvrny.

Zaostřeno na skvrny

Pro test těchto gelů jsme zvolili mezinárodně uznávanou metodu AISE používanou standardně pro prací prostředky na barevné prádlo. Hlavní důraz jsme kladli na test odstraňování tří typů skvrn. Pozornost jsme upřeli i na schopnost zachovat sytost původního barevného odstínu. Ve srovnání s předchozími testy prostředků na barevné prádlo si letos prověřování specialisté na černou vedli trochu hůře v účinnosti praní. Co se týká vlivu na trvanlivost barvy, letošní výrobky byly s těmi na barevné prádlo srovnatelné, některé dokonce lepší.

Nemají si co vyčítat

Všech 19 testovaných pracích gelů na černé prádlo získalo celkově uspokojivé hodnocení a rozdíly mezi nimi tedy nejsou zas tak dramatické. V čele tabulky je Domol Black z Rossmannu těsně následovaný pracím gelem Denkmit Black sensation z dm drogerie. Právě prostředky z tohoto řetězce se dlouhodobě ukazují jako jedny z neefektivnějších. V předložském i loňském testu prostředků na barevné prádlo se jeho zástupci v sypké i tekuté formě umístili na prvních místech.

Zůstane barva barvou?

V testu trvanlivosti barev jsme ověřovali, jak se jejich odstíny po dvaceti vypráních liší od původních. Pozitivní zprávou je, že z hlediska zachování sytosti barev si drtivá většina pracích gelů vedla velmi dobře. Znamená to, že se i po dvaceti cyklech odstíny barev praných látek téměř nelišily od těch původních. Schopnost nejlépe zachovat původní barvy prokázaly Dr. House Black prací gel a Wansou Belle Lessive black & dark. Tyto dva dosáhly v testu trvanlivosti barvy nejlepších výsledků ze všech letos i loni testovaných produktů.

Jak již bylo řečeno, na černém a tmavém prádle sice nemusejí být

skvrny příliš vidět, prostředky určené k jejich praní by je ale měly umět odstranit. Abychom zjistili, jak se s fleky vypořádají, nechali jsme je poprat se se 14 skvrnami všech možných typů - od oleje přes čokoládu či krev až po čaj nebo víno. Vůbec nejlépe si s odstraňováním skvrn poradily přípravky Domol Black z drogerie Rossmann a dm/Denkmit Black sensation, kterému první příčka unikla jen o procento.

Pozor na čaj

Už letmý pohled do hodnotící tabulky napoví, že s odstraňováním nečistot si gely na černé prádlo nijak slavně poradit neumějí. V hodnocení se to hemží uspokojivými a dostatečnými známkami, padlo i několik nedostatečných, zejména v případě odstraňování skvrn od černého čaje. Žádný z testovaných gelů nedokázal podle měření speciálním přístrojem (více v infoboxu Jak testujeme) oděvy čajových skvrn zbavit, a tak si 18 z 19 testovaných výrobků odneslo v této kategorii nedostatečné hodnocení. Výjimkou byl dm/Denkmit Black sensation, který skvrnu ve srovnání s ostatními alespoň trochu zredukoval, a tak jsme mu přiklepli lepší, v tomto případě dostatečnou známku.

Jak testujeme

podrobný postup testu pracích gelů na černé prádlo najdete na www.dtest.cz/praci-gely

Jak hodnotíme

grafická skladba celkového hodnocení pracích gelů na černé prádlo

trvanlivost barvy 30%
 praní mastných skvrn 25%
 praní pigmentových skvrn 25%
 praní bělitelných skvrn 20%

obílý

Jak testujeme

Účinnost praní skvrn

■ V souladu s mezinárodně uznávanou metodou AISE jsme hodnotili účinnost praní při 40 °C za použití středně tvrdé vody. Čtrnáct různých skvrn nanesených na bavlněný pruh látky se pralo ve třech cyklech společně se třemi kilogramy předepraného prádla.

■ K testovacímu praní jsme použili dávkování doporučené výrobcem. Účinnost vyprání skvrn na různých typech materiálů se vyhodnocovala speciálním přístrojem, takzvaným spektrofotometrem.

Trvanlivost barvy

■ Cílem této zkoušky bylo zjistit, zda a jak při opakovaném praní odolají původní odstíny barev vybrané s využitím škály AISE. Během dvaceti cyklů praní na 40 °C za použití středně tvrdé vody jsme testovali odolnost a trvanlivost barvy.

Tip pro táborníky

Produkt z dm drogerie oceníte také, pokud jste milovníky špekáčků s hořčicí, která vám občas ukápne i tam, kam nemá. Se skvrnami od tohoto ochucovadla si Denkmít poradil se ctí a vysloužil si dobré hodnocení stejně jako Domol Black. Ten pro vás bude dobrou volbou i v případě, že máte doma malého rošťáka, který se každou chvíli někde odře a krví potřísní svršky. Domolu Black se podařilo prádlo zbavit v průměru 82% krve, a jako jediný si tak vysloužil dobrou známku. Naopak v testu odstraňování skvrn od krve nejhůře hodnocený Woolite darks vy-

čistil tyto fleky průměrně jen z 59%.

Rodinám s dětmi, které rády konzumují mrkev a z ní vyrobené pokrmy, lze doporučit gel ah Basic Delicate care black. S mrkví se popral vůbec nejlépe.

Prací gel Woolite darks naopak oceníte v sezóně grilování, neboť relativně dobře vypral mastné skvrny, s nimiž měla řada produktů problémy.

Prostředky na barevné prádlo postačí

Jaké je tedy resumé? Prací gely na černé prádlo se hodí zejména těm, kdo nejčastěji perou neznečištěné nebo méně znečištěné prádlo, které je napří-

Jak vznikly první prací prostředky?

Odstraňováním skvrn a snahou vyčistit prádlo se lidé zabývají odnepaměti. Ve středověku používali mýdla vyrobená třeba z olivového oleje, rybího tuku či hovězího loje. S průmyslovou výrobou se začalo až počátkem 19. století, kdy William Colgate v New Yorku založil první továrnu na mýdlo. Od něj byl už jen krok k pracím práškům, které se začaly vyrábět koncem 19. století právě z rozemletých mýdel. Druhá světová válka odstartovala rozvoj chemického průmyslu a nahrazování přírodních mýdel syntetickými pracími prostředky. Díky látkám, které se do nich začaly přidávat (bělicí složky, fosfáty nebo enzymy), se staly účinnějšími než ty přírodní. Navíc je bylo možné vyrábět ve větším množství.

Od konce minulého století se při výrobě pracích prostředků klade důraz i na šetrnost k životnímu prostředí. Například místo dříve používaných fosfátů, které přispívaly ke změkčování vody při praní, se v současnosti do pracích prostředků přidávají zeolity. Mají obdobné účinky jako fosfáty, ale jsou na přírodní bázi.

Účinnost praní jsme zkoumali na několika typech skvrn.

Pro test trvanlivosti barvy jsme využili pestrá škála odstínů.

Většina výrobků obstála v testu trvanlivosti barvy velmi dobře.

klad pouze propocené. Test trvanlivosti barvy ukázal, že produkty můžete používat často a relativně bez strachu, že přijdete o původní barevný odstín praných oděvů. ✖

Jak správně prát?

Kromě výběru vhodného pracího prostředku je pro správné praní důležitá i dobře nastavená teplota nebo přiměřeně naplněný buben pračky. Abyste prali co nejefektivněji, nabízíme vám několik tipů.

Třídění prádla

Rozdělování na různé prací várky nepatří k nejoblíbenějším činnostem, přesto je pro správné praní důležité. Bílé prádlo perte rozhodně samostatně. Pokud je to možné, snažte se i do ostatních pracích várek soustředit odstíny podobné barvy. Vhodné je prát dohromady třeba černé a jiné tmavé prádlo nebo modrou a zelenou společně. Pokud vás nebaví ruční třídění, mohou vám pomoci takzvané selektory, tedy koše na prádlo s více otvory. Třídít tak může každý člen domácnosti rovnou při odkládání prádla. Vhodné je zamýšlet se nejen nad barvou, ale i materiály. Pokud je to možné, perte dohromady oděvy a další látky podobného typu. Jestliže si nejste jisti, z čeho daná látka je, sledujte cedulky se složením. Často na nich najdete i doporučené teploty praní.

Volba pracího prostředku

Výběr správného pracího prostředku sice vše nezachrání, není však radno jej podceňovat. Prací prostředek určený pouze na bílé prádlo nepoužívejte na barevné. Obsahuje rozjasňovače, které by mohly způsobit vyblednutí jiných barev než bílé. Jejich odstíny by pak působily oprané. Prášky na barevné prádlo používejte pouze na barevné, můžete v nich prát tmavé i světlé odstíny. Použitím prostředku pro barevné prádlo na prádlo bílé nemusíte uškodit tak, jako aplikací prostředku pro bílé prádlo na to barevné. Dlouhodobě se však prostředky pro barevné prádlo na to bílé používat nedoporučují, bílé odstíny by kvůli tomu časem působily zasedle. Černé prádlo můžete prát prostředky pro černé, ale i barevné prádlo. Na vlněné prádlo a jemné pletené oblečení používejte speciální pro ně určené prostředky. Pokud je budete prát v těch běžných, mohou se vytáhat, nebo naopak srazit.

Dávkování pracího prostředku

Na obalu konkrétního prostředku byste měli najít informace o jeho dávkování. Při konkrétním použití zvažte ale i to,

zda máte plnou nebo poloprázdnou pračku, a tomu přizpůsobte dávku. Pokud perete velmi zašpiněné prádlo, je vhodné přidat pracího prostředku o trochu více.

Plnění pračky

Z hlediska úspory energie je vhodné prát až ve chvíli, kdy buben pračky zcela naplníte. Neměli byste to ale přehnat, jinak bude prádlo zmačkané a ani se nemusí vyprat do čista. Optimálně naplněnou pračku poznáte tak, že mezi prádlem a bubnem zůstane prostor, do kterého na výšku pohodlně umístíte svou dlaň.

Volba pracího programu

Vybírejte takový program, který odpovídá druhu a materiálu prádla. Například na ložní využijte programy s vyššími teplotami, na oděvy z vlny naopak volte nízké teploty a šetrné programy.

Teplota praní

Na praní běžně zněčištěného oblečení stačí 30 stupňů, ložní prádlo, kapesníky nebo ručníky perte minimálně na 60 stupňů. Vysokých teplot se naopak varujte při praní jemného prádla.

Aviváž

Dnešní prací prostředky voní většinou samy o sobě, a tak použití aviváže k tomuto účelu není potřeba. Pokud ji kvůli redukci mačkovosti nebo elektrostatického náboje přesto používáte, vyhněte se její aplikaci na speciální materiály, z nichž je vyrobeno třeba outdoorové oblečení nebo funkční prádlo. Mohli byste snížit schopnost odvodu par.

Sušení

Nejlépe prádlo uschne, pokud ho necháte volně na vzduchu. Sušíte-li na šňůře nebo sušáku, dejte si pozor na některé materiály a trička nebo košile věšete spíše na ramínka než s použitím kolíčků. Vyhněte se tak nevzhledným otlakům, které způsobují. Vlněné oblečení byste všet neměli vůbec, doporučuje se položit jej na vodorovnou plochu a nechat uschnout.

Test Prací gely na černé prádlo

prací gely na černé prádlo

	Rossmann/ Domol Black	dm/ Denkmit Black sensation	Perwoll ReNew black	Dedra Blackimage luxury gel	Albert/ ah Basic Delicate care black	Wansou Belle Lessive black & dark	Dr. House Black prací gel	Klasa prací gel na černé prádlo
cena (Kč)	109	67	99	219	40	60	159	139
cena jedné prací dávky (Kč)	5,50	3,40	9	7,30	3,10	5,50	3,20	4,20
celkové hodnocení	uspokojivě 59 %	uspokojivě 58 %	uspokojivě 58 %	uspokojivě 55 %	uspokojivě 54 %	uspokojivě 53 %	uspokojivě 52 %	uspokojivě 52 %
trvanlivost barvy	velmi dobře 83 %	velmi dobře 85 %	velmi dobře 85 %	velmi dobře 86 %	velmi dobře 87 %	velmi dobře 90 %	velmi dobře 90 %	velmi dobře 89 %
mastné skvrny	uspokojivě 42 %	dostatečně 32 %	uspokojivě 45 %	dostatečně 35 %	dostatečně 33 %	dostatečně 38 %	dostatečně 38 %	dostatečně 35 %
minerální olej	—	—	—	—	—	—	—	—
make up	O	O	O	O	O	O	O	O
hovězí tuk	O	—	O	—	—	—	—	—
pigmentové skvrny	dobře 62 %	dobře 66 %	uspokojivě 59 %	uspokojivě 56 %	uspokojivě 54 %	dostatečně 38 %	uspokojivě 45 %	uspokojivě 50 %
čokoláda	+	++	+	O	+	O	+	+
bláto a tráva	+	+	+	+	O	O	O	O
krev	+	O	O	O	—	—	—	O
mrkvové pyré	—	O	O	O	+	—	—	—
bělitelné skvrny	dostatečně 39 %	uspokojivě 41 %	dostatečně 31 %	dostatečně 32 %	dostatečně 31 %	dostatečně 22 %	dostatečně 24 %	dostatečně 22 %
tráva	—	—	—	—	—	—	—	—
káva	O	O	—	—	—	—	—	—
čaj	—	—	—	—	—	—	—	—
borůvky	—	—	—	—	—	—	—	—
rajčatová omáčka	O	O	—	O	O	—	O	O
červené víno	—	—	—	—	—	—	—	—
hořčice	+	+	O	—	—	—	—	—
dávkování								
velikost balení (l)	1,5	1	1	1,5	1	1	5,5	3
velikost dávky (ml) ¹⁾	74	50	90	50	75	90	110	90
množství prádla (kg)	2,5	2,5	2-3	2,5	2,5	2-3	neuvedeno	2-3
počet dávek v balení ¹⁾	20	20	11	30	13	11	50	33

klíč:

++	+	O	—	--
velmi dobře 100–80 %	dobře 79–60 %	uspokojivě 59–40 %	dostatečně 39–20 %	nedostatečně 19–0 %

vysvětlivky:

✓ ano ✗ ne

Některá hodnocení mohou být limitována.

Při shodném celkovém hodnocení pořadí podle abecedy.

Laocia Black & color	Dennis Black & Activ 5 in 1	Dreft black liquid for delicates	Lidl/ Formil Black	Woolite darks	Lavax black	Tesco/ Springforce Washing Liquid black	Almawin Waschmittel für dunkles und schwarzes	Jelen black	Q-Power Prací gel na černé prádlo	Black Alfi prací gel
294	109	102	80	119	31	100	190	142	100	55
11,30	3,60	9,30	3,80	5,40	3,10	4	10	3,60	6,60	1,80
uspokojivě 51%	uspokojivě 50%	uspokojivě 50%	uspokojivě 50%	uspokojivě 50%	uspokojivě 48%	uspokojivě 48%	uspokojivě 46%	uspokojivě 46%	uspokojivě 46%	uspokojivě 40%
velmi dobře 88%	velmi dobře 88%	velmi dobře 88%	dobře 68%	velmi dobře 89%	velmi dobře 87%	velmi dobře 86%	velmi dobře 89%	dobře 69%	velmi dobře 89%	dobře 62%
uspokojivě 43%	dostatečně 32%	dostatečně 30%	uspokojivě 44%	uspokojivě 51%	dostatečně 30%	dostatečně 34%	dostatečně 24%	dostatečně 35%	dostatečně 27%	dostatečně 29%
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
O	O	O	O	O	O	O	—	O	O	O
O	—	—	O	+	—	—	—	—	—	—
dostatečně 39%	uspokojivě 42%	uspokojivě 46%	uspokojivě 53%	dostatečně 39%	uspokojivě 42%	dostatečně 39%	uspokojivě 40%	uspokojivě 46%	dostatečně 36%	uspokojivě 43%
O	O	+	O	+	O	—	O	O	O	O
O	O	O	O	O	O	+	O	+	O	O
—	—	—	—	—	O	—	—	—	—	—
—	—	—	O	—	—	—	—	—	—	—
nedostatečně 17%	dostatečně 24%	dostatečně 25%	dostatečně 29%	dostatečně 21%	nedostatečně 18%	nedostatečně 18%	nedostatečně 18%	dostatečně 23%	nedostatečně 16%	nedostatečně 18%
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	O	O	O	—	—	—	—	O	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1,95	3	1	1,5	2	1	2	0,75	3	1,5	1,5
75	100	90	72	90	100	80	40	75	100	50
4,5	4,5	neuvedeno	2,5	2-3	4,5	4,5	5	4,5	4,5	4,5
26	30	11	21	22	10	25	19	40	15	30

¹⁾ velikost dávky určená pro praní středně zašpiněného prádla ve středně tvrdé vodě

Test Projektory

Letošní léto je plné atraktivních sportovních událostí. Sledování špičkových sportovních výkonů si nejvíce užijete na velkém plátně. Domácí projektory jsou pro tento účel ideální. Využijete je ale i při klasickém promítání filmů, při prohlížení fotografií z dovolené nebo firemních prezentacích. Nechali jsme otestovat celkem 18 projektorů různých značek, cenových relací a typů, včetně čtyř modelů s krátkou projekční vzdáleností. Sedm projektorů získalo dobré hodnocení, nemusí přitom být o nic dražší než běžná televize.

Když televize n

dobrá rada

Vítězem testu se stal projektor **BenQ W1110** (dobře, 22 290 Kč). Jde o solidní přístroj, který se vyznačuje dobrou kvalitou obrazu a vyniká zejména při promítání statického obsahu, jako jsou fotografie nebo grafy. Nemusíte se bát ani přílišného zahřívání, což je u projektorů jinak běžný neduh. Vytknout by se mu dala snad jen vyšší spotřeba elektrické energie. Že se dobrá promítačka dá pořídit i za cenu pod 17 tisíc, potvrzují **Epson EB-U04** (dobře, 16 230 Kč) a **BenQ TH670** (dobře, 16 140 Kč). Vůbec nejhezčí obraz nabízí Acer V7500 (uspokojivě, 21 980 Kč), kvůli vyšší spotřebě energie, zahřívání a hlučnosti mu však dobré hodnocení uniklo. Zajímavou skupinu produktů představují projektory s krátkou projekční vzdáleností. Z našeho výběru na dobré hodnocení dosáhl jen jediný, a to **BenQ TH682ST** (dobře, 22 620 Kč).

Televizory jsou ve srovnání s projektory přeci jen běžnějším vybavením obývacích pokojů. S promítáním má však lidstvo daleko delší a bohatší zkušenosti. Bádali o něm už renesanční géniové včetně Leonarda da Vinciho. Jejich nákresy se v 17. století staly inspirací pro vznik prvního promítacího přístroje – laterny magiky neboli kouzelné lampy. Šlo o jednoduchou skříňku, v níž byl uložen zdroj světla (většinou svíčka) a zrcadlo. Před čočku přístroje se vkládaly obrázky, které se pomocí pronikajícího světla zobrazovaly na promítací ploše. Dnešní digitální projektory jsou samozřejmě na zcela jiné technologické úrovni, základní myšlenka promítání obrazu na rovnou plochu pomocí paprsků světla však zůstává neměnná.

Většina testovaných projektorů má rozlišení 1920 x 1080 (Full HD), pouze dva kusy – LG PW800G a Philips HDP1690 Screeneo – nabízejí obraz složený z 1280 x 800 bodů (HD ready). Projektory v našem výběru je možné rozdělit do tří skupin podle technologie projekce – DLP, LCD a LED.

DLP projektory jsou vybaveny čipem opatřeným sestavou mikroskopických

zrcadel a rotujícího kolečka složeného ze segmentů základních barev (červené, zelené, modré). LCD projektory využívají technologii tekutých krystalů a na rozdíl od DLP modelů zobrazují všechny barvy najednou, nikoliv postupně. LED projektory jsou stále relativní novinkou. Jsou to vlastně DLP projektory, od těch klasických se však liší zdrojem světla. Tím nejsou vysokotlakové lampy, ale LED. Tato odlišnost s sebou nese významná pozitiva i negativa. Jednoznačným kladem je nesrovnatelně vyšší životnost, všechny zkoušené LED projektory deklarují 30 tisíc hodin při provozu v běžném režimu. Životnost světelného zdroje by se tak měla bez problémů vyrovnat životnosti celého přístroje. Naopak nepotěší poměrně malý světelný tok, což omezuje využitelnost LED projektorů ve světlejším prostředí. Světelnému toku se podrobněji věnujeme níže v textu.

Na trhu naleznete i projektory s LCoS technologií, která představuje jakýsi hybrid DLP a LCD. Projektory tohoto typu jsou ale velmi nákladné, modely za více než sto tisíc korun nejsou výjimkou, a do testu jsme je proto nezařadili.

Televize, nebo projektor?

Pokud se nemůžete rozhodnout, zda je pro vás vhodnější projektor, nebo klasická plochá televize, připomínáme několik faktorů, které byste při výběru měli vzít v úvahu.

Velikost obrazu – zřejmě největší výhoda projektorů. Některé testované projektory mají maximální deklarovanou úhlopříčku obrazu i více než 7,5 metru. Díváte-li se například s přáteli na sportovní přenos, jistě platí, že větší úhlopříčka rovná se větší zážitek. Pokud byste zatoužili po TV se skutečně velkou úhlopříčkou, zaplatili byste několikanásobně víc než

Jak testujeme

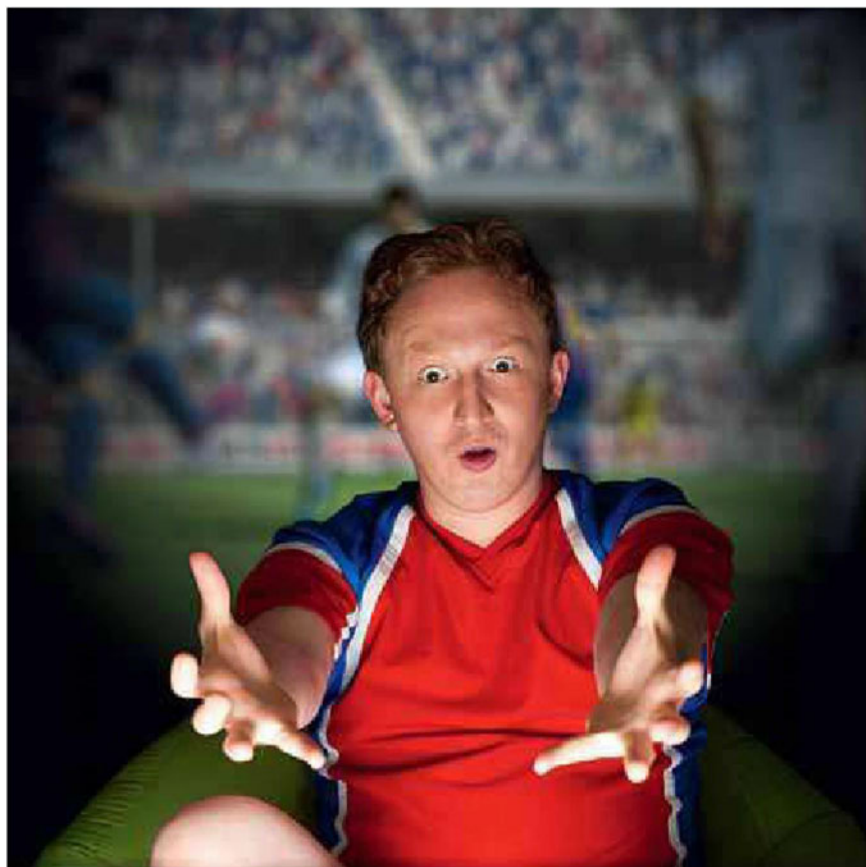
podrobný postup testu projektorů naleznete na www.dtest.cz/projektory

Jak hodnotíme

grafická skladba celkového hodnocení kvality projektorů

obraz 70%
obsluha 20%
vztah k živ. prostředí 10%

Čísla z jiné planety

Při pohledu do tabulky vás mohou zarazit obrovské rozdíly mezi deklarovanými a naměřenými hodnotami světelného toku a zejména kontrastního poměru, což je poměr mezi nejtmavším a nejsvětlejším místem v obraze. Zatímco výrobci v některých případech přicházejí se závratnými numery (přesahujícími i 100 000), hodnoty zjištěné v laboratoři bývají i o několik řádů nižší. Vysvětlení pro tyto až absurdně vypadající rozdíly je prozaické, tkví v jiných metodách měření. Světelný tok výrobci měří při promítání co nejsvětlejšího obrazu (tmavé odstíny by tak reálně byly přesvícené), kontrastní poměr zjišťují srovnáním dvou separátně vysílaných obrazů, jednou černého a poté bílého. Získané údaje tak s praxí příliš nekorespondují. Jak už zmiňujeme v sekci Jak testujeme na protější straně, laboratoř používá realističtější model dle standardu IEC EN 61947-1, při kterém je promítán obraz, který černou a bílou obsahuje v jeden okamžik.

© Miles Studio / Fotolia

za běžný projektor. Jelikož deklarované údaje bývají spíše orientační, laboratoř u všech projektorů vypočítala použitelnou maximální úhlopříčku obrazu v temném prostředí, při které je zajištěn vysoký jas srovnatelný s televizí. I tak běžné televizory zůstávají poraženy, třeba u Aceru H6518BD maximální diagonála při optimálních vlastnostech obrazu dosahuje téměř tří metrů.

Světelné podmínky – v tomto ohledu jsou naopak projektory v nevýhodě. I u těch nejvýkonnějších platí, že vrcholné výkony podávají jen za šera nebo za tmy. Pokud do místnosti vniká světlo, na viditelnosti promítané scény je to znát. Televize se světlem tak velké potíže nemají. U projektorů navíc musíte dávat pozor, aby paprsku vyzařovaného světla nic nestálo v cestě a nevytvářely se stíny.

Zařizování navíc – samotný projektor obvykle nestačí. Neobejdete se bez zdroje, ze kterého budete promítat (například blu-ray přehrávače, počítače nebo herní konzole). Takřka nutností je také audio systém. Všechny testované projektory sice mají zabudované reproduktory, pro skutečné vychutnání zvukové stránky projekce však, s výjim-

kou modelu Philips HDP1690 Screeneo, který je vybaven stereo reproduktory a subwooferem, nejsou dostačující. Zapomínat byste neměli ani na to, že po určité době musíte k projektoru s vysokotlakou lampou koupit lampu novou, jejíž cena nebývá zanedbatelná. U projektorů na bázi LED tato starost odpadá.

Teplota, hluk a spotřeba – povrch krytu projektoru se může výrazně zahřívat, což vás u televize nemusí trápit. Její provoz navíc bývá prostý rušivých zvuků. Projektory naopak musejí generované teplo regulovat ventilátory, které někdy bývají poměrně hlučné. Spotřeba energie projektorů při provozu je ve srovnání s televizemi o poznání vyšší.

Dáváte-li před projektory přednost televizím, může vám přijít vhod naše pravidelně aktualizovaná webová databáze, jež v současnosti obsahuje několik stovek modelů různých velikostí a cenových kategorií.

Minikino v garsonce

Tabulku s výsledky jsme rozdělili na dvě části – jednu tvoří klasické projektory s dlouhou projekční vzdáleností, druhou modely s krátkou. Přístroje s krátkou projekční vzdáleností najdou uplatnění

zejména v malých místnostech. K dosažení přijatelné úhlopříčky obrazu jim stačí mnohem menší vzdálenost od zdi, než je tomu u běžných projektorů. Zvláště pak vynikají modely LG PF1000U a Philips HDP1690, kterým na zhruba 1,5metrovou diagonálu stačí kolem pouhopouhých 20 cm. Bezprostřední blízkost těchto projektorů k promítací ploše ale klade vysoké nároky na vlastnosti jejího povrchu. Měl by být dokonale hladký, protože sebemenší nerovnost může způsobit deformaci obrazu nebo nežádoucí stíny. Je to podobné, jako když Slunce zapadá za obzor a skrze vrcholky hor už nemůže osvětlit údolí za nimi.

Budiž světlo

K nejdůležitějším parametrům projektoru patří jeho svítivost, lépe řečeno světelný tok. Je to fotometrická veličina, která vyjadřuje množství světelné energie přenesené za časovou jednotku. Určuje jas obrazu. V laboratoři jsme nechali světelný tok změřit. Ukázalo se, že realita bývá na hony vzdálená deklaraci výrobců. Rozdíly mezi deklarovaným maximálním a reálným světelným tokem v běžném režimu

➤ str. 35

Jak testujeme projektory

Obraz

Kvalitu promítaného obrazu posuzoval panel pěti hodnotitelů složený ze dvou expertů a tři vyškolených laiků se zájmem o danou problematiku. Testovací místnost byla dostatečně tmavá, aby vynikl kontrast zobrazovaných scén. Vzdálenost projektoru od promítacího plátna byla nastavena tak, aby úhlopříčka obrazu dosáhla jednoho a půl metru. Hodnotitelé seděli přibližně 2,2 m od plátna.

U každého modelu bylo hodnoceno promítání barevných **fotografií** (s dostatkem detailů na okrajích; zkouška byla následně po kalibraci zopakována), prezentací s **grafickými prvky** (ve které jsou mimo jiné použity i méně syté barvy a černobílé vzory), **filmových scén** (s dostatkem detailů, rychlým pohybem i tmavšími barvami) a **videoher** (zvolen byl závodní titul s vysokými detaily a svižnou animací).

U modelů, které to umožňují, byla testována také **trojrozměrná projekce**. Pro DLP projektory byly používány kompatibilní 3D DLP-Link brýle, LCD modely vyžadovaly 3D RF-Link brýle, které se používají i u 3D televizí. Úkolem hodnotitelů bylo obraz posoudit z několika hlavních hledisek, a to ostrosti, barev, kontrastu a celkového dojmu.

Sledováno bylo dále to, jak si projektor poradí se **zkosenou projekcí**, pokud není umístěn kolmo ke středu plátna. Do hry v tomto případě vstupovaly schopnosti nástrojů pro korekci lichoběžníkovitého zkreslení (keystone)

a takzvaný lens shift, což je funkce, která dovoluje posun objektivu.

Ne vždy se poštěstí, že můžete promítat v absolutní tmě, proto jsme zkoušeli, do jaké míry se na kvalitě projekce negativně odrazí denní světlo. Zkouška **použitelnosti ve světlém prostředí** spočívala v měření světelného toku podle standardu IEC EN 61947-1.

Na celkové známce za kvalitu obrazu se kromě subjektivních vizuálních zkoušek podílí rovněž **technické testy**, při nichž se mimo jiné měří kontrast, jas, světelný tok a jeho distribuce.

Obsluha

Známka za obsluhu se skládá ze dvou stěžejních hodnocení. V případě **návodu k použití** je posuzována jeho struktura, obsažnost a srozumitelnost a také provedení nápověd v menu a označení na výrobku.

Pod **běžným používáním** se skrývá hodnocení instalace a údržby, práce se zoomem a ostřením, ovládacích prvků, hlavní uživatelské nabídky, nastavení a dálkového ovladače.

Vztah k životnímu prostředí

Hlučnost přístroje byla hodnocena subjektivně (dvěma experty) i objektivně (měřením akustického tlaku v různých směrech od projektoru), a to ve standardním i ekonomickém režimu.

Spotřebu elektrické energie jsme měřili ve stand-by módu, v běžném a také v ekonomickém režimu.

Případné problémy se **zahříváním** jsme zjišťovali měřením maximální teploty krytu projektoru po hodinovém provozu v místnosti se standardizovanými podmínkami.

Všechny projektory byly zkontrolovány, zda nemají ostré rohy, hrany nebo příslušenství, které by představovalo **riziko poranění**.

Pod tuto skupinu zkoušek spadá také zjišťování, zda je v uživatelských manuálech nebo nápovědách uvedena informace o **likvidaci staré lampy**.

Laboratoř nezapomněla ani na elektrickou bezpečnost. Všechny testované přístroje jsou v této oblasti bezvadné. Elektrické bezpečnosti nebyla v hodnocení přisouzena váha.

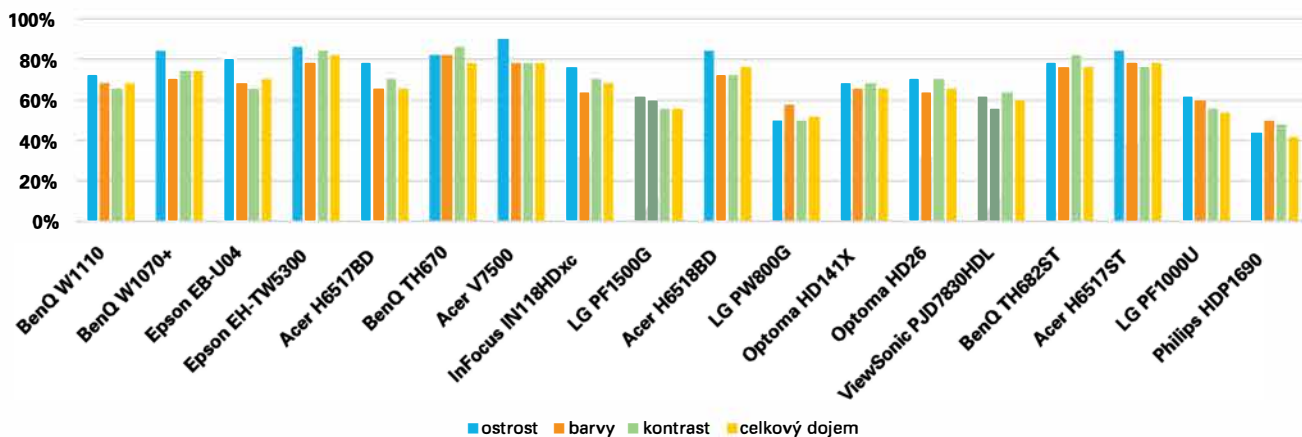

© Česká televize / Fotolia

Kvalita obrazu sportovních přenosů

Bližící se olympiáda přímo vyzývá ke sledování na plátně. Nejlépe k tomuto účelu poslouží projektory, které obdržely nejvyšší známky ve zkoušce film a sport. Níže uvádíme grafické porovnání dílčích hodnocení.

projektory s dlouhou projekční vzdáleností

	BenQ W1110	BenQ W1070+	Epson EB-U04	Epson EH-TW5300	Acer H6517BD	BenQ TH670	Acer V7500
zobrazovač / zdroj světla	DLP / lampa	DLP / lampa	LCD / lampa	LCD / lampa	DLP / lampa	DLP / lampa	DLP / lampa
průměrná cena (Kč)	22 290	22 370	16 230	17 390	17 900	16 140	21 980
celkové hodnocení	dobře 70 %	dobře 66 %	dobře 66 %	dobře 66 %	dobře 65 %	dobře 65 %	uspokojivě 59 %
obraz	dobře 72 %	dobře 72 %	dobře 70 %	dobře 72 %	dobře 70 %	dobře 64 %	dobře 75 %
film a sport / grafika	+ / ++	+ / ++	+ / +	++ / +	+ / +	++ / +	++ / ++
fotografie / fotografie po kalibraci	++ / ++	++ / ++	+ / +	++ / ++	+ / +	+ / ++	++ / ++
videohry / 3D	+ / +	+ / +	O / x	+ / +	+ / +	+ / O	+ / +
použití ve světlém prostředí	+	+	+	+	+	O	+
kvalita obrazu při zkosené projekci	++	++	+	+	+	+	++
technické testy	+	+	+	+	+	O	+
obsluha	dobře 72 %	dobře 68 %	dobře 60 %	dobře 67 %	dobře 69 %	dobře 70 %	dobře 69 %
návod k použití	+	+	+	+	+	+	+
běžné používání	+	+	O	+	+	+	+
vztah k životnímu prostředí	uspokojivě 56 %	uspokojivě 46 %	uspokojivě 50 %	uspokojivě 47 %	uspokojivě 46 %	uspokojivě 59 %	dostatečně 37 %
spotřeba elektrické energie	—	—	O	—	—	—	—
hlučnost	O	O	—	—	O	O	—
zahřívání / maximální teplota povrchu (°C)	+ / 58,1	— / 83,1	— / 72	O / 64,9	— / 77,9	+ / 55,3	— / 76,8
riziko poranění	+	+	+	+	+	+	+
informace o likvidaci lampy	+	+	+	+	+	+	+
technické údaje / vybavení							
použitelná úhlopříčka v tmavém prostředí (m) ²⁾	2,7	2,6	2,8	2,7	2,9	2	2,6
projekční vzdálenost pro dosažení úhlopříčky 1,5m (m)	1,94	1,96	2,31	2,04	2,28	2,46	1,89
rozlišení (pixel)	1920 x 1080	1920 x 1080	1920 x 1200	1920 x 1080	1920 x 1080	1920 x 1080	1920 x 1080
maximální počet snímků za sekundu ³⁾	60	60	60	30	60	60	60
deklarovaný maximální světelný tok (lumen)	2200	2200	3000	2200	3200	3000	2500
změřený světelný tok: běžný / ekonomický režim (lumen)	1554 / 1043	1517 / 1071	1764 / 1170	1552 / 1067	1907 / 1554	914 / 718	1468 / 1123
kontrastní poměr: deklarovaný / změřený v běžném režimu	10000 / 2065	10000 / 2002	15000 / 330	35000 / 1016	10000 / 2015	10000 / 1066	20000 / 1581
deklarovaná životnost lampy: běžný / ekonomický režim (h)	3500 / 6000	3500 / 6000	5000 / 10000	4000 / 7500	4000 / 8000	4000 / 10000	3000 / 6500
zoomfaktor	1,3	1,3	1,2	1,2	1,1	1,2	1,4
posuv objektivu (lens shift)	✓	✓	x	x	x	x	✓
korekce lichoběžníkového zkreslení (keystone):							
vertikální / horizontální	✓ / x	✓ / ✓	✓ / ✓	✓ / ✓	✓ / x	✓ / x	✓ / ✓
automatická / pro každý roh zvlášť	x / x	x / x	✓ / ✓	✓ / x	✓ / x	✓ / x	✓ / ✓
USB / počet HDMI / VGA vstupů	✓ / 2 / 1	✓ / 2 / 1	✓ / 2 / 1	✓ / 2 / 1	✓ / 2 / 1	✓ / 1 / 2	✓ / 2 / 1
podsvícené dálkové ovládání / reproduktor	✓ / ✓	✓ / ✓	x / ✓	x / ✓	x / ✓	✓ / ✓	x / ✓
výběr barvy projekční zdi / spouštěč pro elektrické plátno	✓ / ✓	✓ / ✓	✓ / x	x / x	✓ / x	✓ / x	✓ / ✓
spotřeba elektrické energie:							
běžný / ekonomický / stand-by režim (Wh)	283 / 207 / 0,4	277 / 202 / 0,37	249 / 180 / 0,25	257 / 189 / 0,25	254 / 216 / 0,33	253 / 216 / 0,45	308 / 249 / 0,3
rozměry: šířka x výška x hloubka (cm)	38 x 12 x 27,5	31,5 x 10,5 x 24,5	29,5 x 8 x 24,5	29,5 x 12 x 25	31,5 x 10,5 x 22,5	33 x 13,5 x 23,5	37,5 x 11 x 23,5
hmotnost (kg)	3,4	2,8	2,6	2,9	2,5	2,9	3

klíč:

++	+	O	—	—
velmi dobře 100–80 %	dobře 79–60 %	uspokojivě 59–40 %	dostatečně 39–20 %	nedostatečně 19–0 %

vysvětlivky:

✓ ano x ne

Některá hodnocení mohou být limitována.

Při shodném celkovém hodnocení pořadí podle abecedy.

							projektory s krátkou projekční vzdáleností			
InFocus IN118HDxc ¹⁾	LG PF1500G ¹⁾	Acer H6518BD	LG PW800G ¹⁾	Optoma HD141X	Optoma HD26	ViewSonic PJD7830HDL ¹⁾	BenQ TH682ST	Acer H6517ST	LG PF1000U ¹⁾	Philips HDP1690 Screeneo ¹⁾
DLP / lampa	DLP / LED	DLP / lampa	DLP / LED	DLP / lampa	DLP / lampa	DLP / lampa	DLP / lampa	DLP / lampa	DLP / LED	DLP / LED
17 260	23 880	19 980	11 670	16 300	19 320	22 210	22 620	18 890	39 400	30 800
uspokojivě 59 %	uspokojivě 59 %	uspokojivě 58 %	uspokojivě 53 %	uspokojivě 51 %	uspokojivě 51 %	uspokojivě 51 %	dobře 60 %	uspokojivě 55 %	uspokojivě 51 %	uspokojivě 49 %
uspokojivě 59 %	uspokojivě 55 %	dobře 68 %	uspokojivě 47 %	dobře 62 %	dobře 62 %	uspokojivě 58 %	dobře 67 %	dobře 64 %	uspokojivě 44 %	uspokojivě 45 %
+ / ○	○ / ○	+ / +	○ / ○	+ / +	+ / +	+ / ○	+ / +	+ / ○	○ / ○	○ / ○
+ / +	○ / ○	+ / +	○ / ○	+ / +	+ / +	○ / ○	+ / +	+ / +	○ / ○	○ / ○
○ / ○	○ / ○	+ / +	○ / x	○ / +	○ / +	○ / ○	○ / +	+ / +	○ / ○	○ / ○
○	○	+	--	+	+	+	+	+	--	--
+	+	+	+	+	+	+	+	○	--	--
○	○	+	○	○	○	○	+	+	○	○
uspokojivě 58 %	dobře 65 %	dobře 68 %	dobře 64 %	dobře 69 %	dobře 69 %	dobře 60 %	dobře 69 %	dobře 69 %	dobře 64 %	uspokojivě 57 %
○	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
○	+	+	+	+	+	○	+	+	+	○
uspokojivě 54 %	dobře 77 %	uspokojivě 41 %	dobře 72 %	dostatečně 38 %	dostatečně 39 %	uspokojivě 44 %	uspokojivě 44 %	uspokojivě 41 %	dobře 74 %	dobře 61 %
–	++	–	++	○	○	–	–	–	++	+
○	○	–	○	–	–	○	○	–	○	○
+ / 54,1	++ / 40,1	– / 78,5	++ / 45,1	○ / 69,5	○ / 67,8	– / 73,3	– / 72,4	– / 75,9	++ / 39,1	+ / 58,9
+	++	+	++	+	+	+	+	+	+	+
○	x	+	x	○	○	○	–	+	x	x

1,9	1,6	2,9	1	2	2,2	2,3	2,5	2,7	1,3	1,5
2,34	2,19	2	2,28	2,3	2,31	1,86	1,09	0,73	0,16	0,23
1920 x 1080	1920 x 1080	1920 x 1080	1280 x 800	1920 x 1080	1920 x 1080	1920 x 1080	1920 x 1080	1920 x 1080	1920 x 1080	1280 x 800
neuvezeno	60	60	60	60	60	60	60	60	60	60
3200	1400	3200	800	3000	3200	3200	3000	3000	1000	neuvezeno
906 / 723	526 / 314	1860 / 1190	236 / 161	1358 / 1035	1403 / 1096	1608 / 1162	1900 / 1462	1594 / 1270	400 / 234	497 / x
15000 / 948	150000 / 401	20000 / 1803	100000 / 148	23000 / 943	25000 / 920	22000 / 1686	10000 / 1900	10000 / 1592	150000 / 410	100000 / 570
5000 / 10000	30000 / 30000	3500 / 6500	30000 / 30000	5000 / 6000	5000 / 6000	3500 / 8000	4000 / 8000	4000 / 8000	30000 / 30000	30000 / x
1,2	1,1	1,3	x	1,1	1,1	1,4	1,1	x	x	x
x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
✓ / x	✓ / x	✓ / x	✓ / x	✓ / x	✓ / x	✓ / ✓	✓ / x	✓ / x	✓ / x	✓ / x
✓ / x	✓ / ✓	✓ / x	✓ / x	x / x	x / x	x / ✓	x / x	✓ / x	✓ / ✓	x / x
✓ / 1 / 1	✓ / 2 / 1	✓ / 2 / 1	✓ / 1 / 1	✓ / 2 / 0	✓ / 2 / 0	✓ / 1 / 1	✓ / 1 / 1	✓ / 1 / 1	✓ / 2 / 1	✓ / 3 / 0
x / ✓	x / ✓	x / ✓	x / ✓	✓ / ✓	✓ / ✓	x / ✓	x / ✓	✓ / ✓	x / ✓	x / ✓
✓ / x	x / x	✓ / x	x / x	x / ✓	x / ✓	✓ / x	✓ / x	✓ / x	x / x	✓ / ✓
245 / 205 / 0,29	80 / 43 / 0,45	261 / 184 / 0,29	50 / 30 / 0,33	226 / 189 / 0,33	230 / 193 / 0,35	266 / 208 / 0,42	252 / 206 / 0,4	254 / 216 / 0,32	82 / 45 / 0,46	137 / x / 0,36
29 x 12,4 x 22	13,5 x 9,5 x 22	31,5 x 10,5 x 22,5	14 x 5 x 14	31,5 x 11,5 x 22,5	31,5 x 11,5 x 22,5	37 x 12,5 x 24	31,5 x 10,5 x 25	31,5 x 10,5 x 23	13,5 x 13 x 32	34 x 15,5 x 30
2,2	1,5	2,4	0,6	2,4	2,5	2,8	2,8	2,7	1,9	5,6

¹⁾ V době uzávěrky byl dostupný pouze v rámci šedého dovozu.

²⁾ Maximální úhlopříčka obrazu v temném prostředí, při které je zajištěný vysoký jas srovnatelný s průměrnou televizí.

³⁾ Při maximálním rozlišení v progresivním režimu.

★ vítěz testu
 Ⓞ výhodný nákup

Projektory s dlouhou projekční vzdáleností

BenQ W1110

dobře (70 %), 22 290 Kč

+ dobrá celková kvalita obrazu; velmi dobrá kvalita při promítání grafiky a fotografií; lens shift (posun objektivu); žádné problémy se zahříváním; povedená přední polohovací nožka; osvětlená tlačítka na dálkovém ovladači; výkon lampy se přizpůsobuje promítanému obsahu; ochrana heslem; dva analogové audio vstupy

– vyšší spotřeba energie

BenQ W1070+

dobře (66 %), 22 370 Kč

+ dobrá celková kvalita obrazu; velmi dobrá kvalita při promítání grafiky a fotografií; lens shift (posun objektivu); povedená přední polohovací nožka; osvětlená tlačítka na dálkovém ovladači; výkon lampy se přizpůsobuje promítanému obsahu; ochrana heslem; dva analogové audio vstupy

– vyšší spotřeba energie; zahřívání; posun objektivu pouze pomocí nástroje (např. šroubováku)

Epson EB-U04

dobře (66 %), 16 230 Kč

+ dobrá celková kvalita obrazu; brašna součástí balení; režim rozdělené obrazovky umožňující simultánní promítání různých scén; lichoběžníková korekce pro každý roh zvlášť; výhodný poměr ceny a kvality

– hlučný provoz; zahřívání; automatická clona při změně světelných podmínek v místnosti občas vydává zvuky

Epson EH-TW5300

dobře (66 %), 17 390 Kč

+ dobrá celková kvalita obrazu; velmi dobrá kvalita obrazu při promítání filmů, sportu a fotografií; povedená přední polohovací nožka

– vyšší spotřeba energie; hlučný provoz; automatická clona při změně světelných podmínek v místnosti vydává zvuky

Acer H6517BD

dobře (65 %), 17 900 Kč

+ dobrá kvalita obrazu ve všech sledovaných parametrech; brašna součástí balení

– vyšší spotřeba energie; zahřívání

BenQ TH670

dobře (65 %), 16 140 Kč

+ dobrá celková kvalita obrazu; velmi dobrá kvalita obrazu při promítání filmů, sportu a fotografií po kalibraci; žádné problémy se zahříváním; povedená přední polohovací nožka; osvětlená tlačítka na dálkovém ovladači; výkon lampy se přizpůsobuje promítanému obsahu; ochrana heslem; dva analogové audio vstupy; vstup pro mikrofon; výhodný poměr ceny a kvality

– vyšší spotřeba energie

Acer V7500

uspokojivě (59 %), 21 980 Kč

+ nejlepší obraz z testovaných projektorů; velmi dobrá kvalita obrazu při promítání filmů, grafiky i fotografií; lens shift (posun objektivu); brašna součástí balení; senzor pro detekci okolního světla; ochrana PINem; lichoběžníková korekce pro každý roh zvlášť

– vyšší spotřeba energie; hlučný provoz; zahřívání; umístění konektorů pod bočním krytem

InFocus IN118HDxc

uspokojivě (59 %), 17 260 Kč

+ žádné problémy se zahříváním; dva analogové audio vstupy; ochrana heslem

– vyšší spotřeba energie; pouze uspokojivá obsluha

LG PF1500G

uspokojivě (59 %), 23 880 Kč

+ nízká spotřeba energie; žádné problémy se zahříváním; povedená přední polohovací nožka; tichý provoz v ekonomickém režimu; LED lampa s dlouhou životností; lichoběžníková korekce pro každý roh zvlášť

– pouze uspokojivá celková kvalita obrazu; malý joystick pro navigaci v menu

Acer H6518BD

uspokojivě (58 %), 19 980 Kč

+ dobrá kvalita obrazu ve všech sledovaných parametrech; brašna součástí balení; bluetooth audio; senzor pro detekci okolního světla; dva analogové audio vstupy; ochrana heslem

– vyšší spotřeba energie; hlučný provoz; zahřívání; druhý HDMI výstup je skrytý pod krytem na svrchní straně přístroje

LG PW800G

uspokojivě (53 %), 11 670 Kč

+ malé rozměry; LED lampa s dlouhou životností; nízká spotřeba energie; žádné problémy se zahříváním

– pouze uspokojivá celková kvalita obrazu; nevhodný do světlého prostředí; malý joystick pro navigaci v menu; nízké rozlišení; dálkové ovládání funguje jen za projektozem

Optoma HD141X

uspokojivě (51 %), 16 300 Kč

+ dobrá celková kvalita obrazu; osvětlená tlačítka na dálkovém ovladači; ochrana PINem

– hlučný provoz; problémy při používání Sony PlayStation 3 a DLP-Link brýlí ve 3D režimu

Optoma HD26
uspokojivě (51 %), 19 320 Kč
 + dobrá celková kvalita obrazu; osvětlená tlačítka na dálkovém ovladači; ochrana PINem
 - hlučný provoz; problémy při používání Sony PlayStation 3 a DLP-Link brýlí ve 3D režimu

Viewsonic PJD7830HDL
uspokojivě (51 %), 22 210 Kč
 + brašna součástí balení; vstup pro mikrofon; lichoběžníková korekce pro každý roh zvlášť
 - pouze uspokojivá celková kvalita obrazu; vyšší spotřeba energie; zahřívání

Projektory s krátkou projekční vzdáleností

BenQ TH682ST
dobře (60 %), 22 620 Kč
 + dobrá celková kvalita obrazu; povedená přední polohovací nožka; brašna součástí balení
 - vyšší spotřeba energie; zahřívání

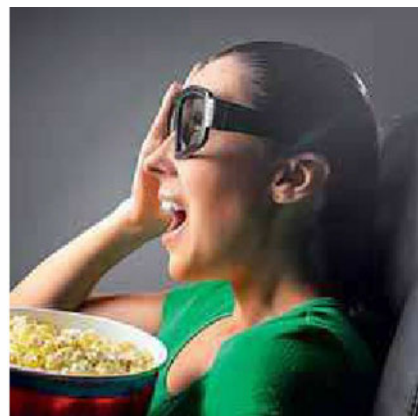
Acer H6517ST
uspokojivě (55 %), 18 890 Kč
 + dobrá celková kvalita obrazu; brašna součástí balení
 - vyšší spotřeba energie; zahřívání; hlučný provoz

LG PF1000U
uspokojivě (51 %), 39 400 Kč
 + velmi krátká projekční vzdálenost; nízká spotřeba energie; nemá problémy se zahříváním; tichý provoz v ekonomickém režimu; zabudovaný DVB-T přijímač; LED lampa s dlouhou životností; lichoběžníková korekce pro každý roh zvlášť
 - pouze uspokojivá celková kvalita obrazu; nedostatečná kvalita obrazu při zkosené projekci; nevhodný pro použití ve světlém prostředí; malý joystick pro navigaci v menu

Philips HDP1690 Screeneo
uspokojivě (49 %), 30 800 Kč
 + velmi krátká projekční vzdálenost; nízká spotřeba energie; nemá problémy se zahříváním; dálkový ovladač s klávesnicí; brašna součástí balení; operační systém Android; wi-fi; stereo reproduktory a subwoofer
 - pouze uspokojivá celková kvalita obrazu; nedostatečná kvalita při zkosené projekci; nevhodný pro použití ve světlém prostředí; nízké rozlišení; špatné ostření

© D.R. / Fotolia

mohou dosahovat i 300 %. K nelichotivým přeborníkům patří promítačky BenQ TH670 (3000 lumenů deklarovaných, 914 změřených), InFocus IN118HDxc (3200 uváděných, 906 změřených) a modely na bázi LED – LG PF1500G (1400 vs 526) a zejména nejméně svítivý projektor v testu LG PW800G (pouhých 236 změřených lumenů oproti 800 deklarovaným), který také logicky obdržel nedostatečnou známku za použití ve světlém prostředí. Nejsvítivějším projektorem z našeho výběru je Acer H6517BD, kterému bylo naměřeno 1907 lumenů.

Pokud promítáte v dostatečně tmavém prostoru, rozdíly mezi světelnými toky tolik nezaznamenáte. Pokud by vás však napadlo promítat třeba v zahradním přístřešku, vezte, že světelného toku není nikdy dost. V čím světlejším prostředí se nacházíte, tím menší musí být úhlopříčka obrazu. Obraz s úhlopříčkou jeden metr je až desetkrát jasnější než třímetrový. Je to podobné jako s ruční svítilnou – čím blíže jste osvětlenému objektu, tím menší plochu osvěcujete, o to je však jasnější, jelikož se světlo nemusí rozprostírat do širšího prostoru. ✗

Stovky otestovaných televizorů na webu
 Sháňte novou televizi? V čerstvě aktualizované databázi na www.dtest.cz/televize najdete výsledky mnoha nově i dříve otestovaných modelů všech možných velikostí. Televizory lze třídit a řadit podle různých kritérií a vzájemně porovnávat. Výsledky jsou dostupné předplatitelům

Finance

Elektřina: konec časů zlevňování?

Pokles cen elektřiny v posledních letech není překvapivou zprávou. Nejinak je tomu v letošním roce. Ačkoliv mírně vzrostla regulovaná složka, na burze ceny energií klesaly i loni a přičteme-li k tomu nemalou konkurenci mezi obchodníky, vychází z toho zas o něco nižší částka na letošní faktuře i pro koncové zákazníky.

Letos levněji, co příští rok?

Na zlevňování elektřiny už jsme si skoro zvykli, přesto bychom ho neměli považovat za samozřejmost. Když se podíváme na burzu, kde se „předprodávají“ opce na elektřinu vyrobenou v budoucnu, došlo k dlouho nevídanému jevu. V posledním čtvrtletí se cenová křivka zalomila vzhůru a velkoobchodní cena tak výrazněji vzrostla po dlouhých pěti letech. V červnu se dostala na úroveň z konce loňského roku.

Pro letošek Energetický regulační úřad (ERÚ) mírně zvyšoval cenu regulované složky elektřiny. Růst ale vykompenzovala nižší cena na burze a velká konkurence. Díky tomu můžete zatím podepisovat levnější smlouvy. Poroste-li ale cena energií i na burze, můžeme se po letech dočkat prvního zdražování už příští rok.

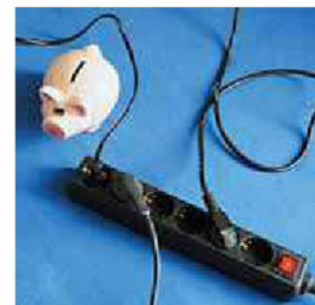
Nová tarifní struktura se odkládá

Má-li být řeč o tarifech, těžko se vyhneme vzrušené diskusi, která od počátku

roku probíhá nad třemi písmeny – NTS. Takzvaná Nová tarifní struktura měla nabýt účinnosti už od ledna 2017, vlna kritiky ale její start odložila přinejmenším o rok.

Nový návrh tarifů předpokládá výraznou úpravu cenotvorby podle očekávané nejvyšší spotřeby,

tedy podle nainstalovaného jističe. Princip se zdá být logický. Pokud hodláte síť vytěžovat byť jen nárazově vysokou spotřebou, musíte se vyšší měrou podílet také na údržbě sítě. V praxi se proto s vysokým jističem spojovala vyšší fixní platba. Tu měla částečně kompen-

© gunnar3000 / Fotolia

zovat nižší cena za odebranou kWh na druhé straně.

Elektřina by tak zdražila drobným odběratelům, zatímco velkoobdobatelé by zaplatili méně. Tak argumentují odpůrci NTS.

ERÚ argumentuje tím, že je potřeba tarify upravit

Domácnost: sazba D02d

odběr 2,5 MWh/rok, jistič 3x 25 A, Středočeský kraj

Dodavatel	Produkt	Celková roční platba
FOSFA, a.s. ¹⁾	FEE - e-TARIF Standard 24	11 164 Kč
Central Energy, s.r.o. ²⁾	D Standard region ČEZ	11 194 Kč
ST Energy, s.r.o.	Standard 24	11 284 Kč
Amper Market, a.s.	HOME_BASIC_24	11 333 Kč
Eco Power Energy s.r.o. ²⁾	Duklák Fix	11 349 Kč
CARBOUNION BOHEMIA, spol. s r.o.	Havelka Tarif Domácnost 24	11 358 Kč
Corasta, s. r. o. ²⁾	CANIS Standard	11 521 Kč
EP ENERGY TRADING, a.s. ³⁾	KLASIK Jednotarif Jistota 2016	11 557 Kč
MND a.s. ⁴⁾	Proud Online Standard	11 601 Kč
Česká energie a.s. ²⁾	Léto 2015	11 633 Kč
Fonergy, s.r.o.	STANDARD Klasik 24	11 639 Kč
ELIMON a.s. ¹⁾	ePRODUKT Standard	11 647 Kč
Stabil Energy, s.r.o. ⁴⁾	Volnost	11 651 Kč
Europe Easy Energy, a.s.	EASY 24 region ČEZ	11 655 Kč
E.ON Energie, a.s. ³⁾	E.ON Variant PRO Klasik	11 755 Kč
Eneka s.r.o. ¹⁾	E-tarif Standard	11 757 Kč
ARMEX ENERGY, a.s. ⁴⁾	ARMEX Standard	11 767 Kč
Centropol Energy, a.s.	e-OPTIMUM D Optimum 24 region ČEZ	11 805 Kč
ČEZ Prodej, s.r.o. ¹⁾	D-Standard - eTarif	11 866 Kč
CARBOUNION KOMODITY, s.r.o.	CARBO STABILITA STANDARD Domácnost 24	11 893 Kč
eYello CZ, k. s. ¹⁾	YELLOW SINGLE	11 929 Kč
Nano Green s.r.o.	Nano Energies tarif Green	11 945 Kč
VEMEX Energie a.s. ²⁾	FIX 2016 Standard	11 960 Kč
RIGHT POWER ENERGY, s.r.o. ⁵⁾	eDomov oblast ČEZ	12 050 Kč
BOHEMIA ENERGY entity s.r.o.	JUBILEUM	12 066 Kč
Comfort Energy, s.r.o.	SINGLE	12 066 Kč
Pražská plynárenská, a.s. ²⁾	PP 24h D FLEXI region ČEZ	12 135 Kč
LAMA energy a.s. ²⁾	PREMIUM Standard region ČEZ	12 156 Kč
X Energie, s.r.o. ²⁾	DOM 24 region ČEZ	12 187 Kč
Pražská energetika, a.s. ²⁾	PRE Spektrum	12 211 Kč
ENCO group s.r.o.	BENEFIT Standard	12 223 Kč
Energie2, a.s.	Energie2 Standard2	12 704 Kč

kvůli měnícím se podmínkám při výrobě a distribuci elektřiny. Energetika se opravdu mění, decentralizuje, síť může být vystavena větším špičkám ve spotřebě i dodávkách. Problém je ale v tom, že by podle tarifů cena vzrostla hlavně maloodběratelům – domácím a drobným podnikatelům. Specifickou skupinou by pak byli chalupáři, kteří kvůli sekačkám a dalším strojům potřebují vyšší jističe a přitom mají velmi malou celkovou spotřebu, takže by se jim NTS prodražila výrazně.

Zásadní je ale otázka, kdo způsobuje problémy sítě

a kdo by měl platit zvýšené náklady za její údržbu a rozvoj. Jsou to drobní odběratelé? Jistěže jejich spotřeba vykazuje nemalé výkyvy, přispívá k tomu i rozmach klimatizací a dalších přístrojů spínajících nárazově a hromadně. Jak velkou špičku ale dokážou v síti vytvořit?

Skutečné úskalí tuzemské sítě hledejme spíš v Německu a Rakousku, tedy u našich sousedů. Rakušané totiž kromě svých přehrad hojně využívají větrnou energii, kterou nakupují z Německa. To by ještě nebylo tak zlé, kdyby z Německu nefoukalo do větrníků hlavně na severu. Ze

severu do „Rakous“ je přitom cesta dlouhá. Němci navíc nemají dobudovanou vlastní transportní síť v relevantních lokalitách a tak značná část „větrného proudu“ teče na jih přes Polsko a Česko.

Při konstrukci české sítě s takovou zátěží nebylo počítáno a jedná se o nemalou plánovanou investici, které se provozovatel přenosové soustavy zcela oprávněně obává. Peníze by stálo jak posílení sítě, tak instalace zábran na hranicích, které by případné výkyvy omezily a zabránily vzniku blackoutu – jednomu z nejhorších možných dopadů přepětí.

Zpět ke spotřebitelům. Pro maloodběratele elektřiny je podstatné, že se NTS už přepočítává a samotný ERÚ ústy své předsedkyně opakovaně slíbil, že změnu nemají a priori odnést ti nejmenší. Na výsledek „reparátu“ z výpočtů NTS se můžeme těšit nejdříve od roku 2018.

Nebezpeční obchodníci?

Na podomní prodejce, nekvalitní obchodní praktiky a drakonické sankční nástroje upozorňujeme rok co rok. Letos jsme vytáhli z klobouku jiné, aktuálnější téma. To ale neznámá, že by mnohokrát vyřčené neplatilo stále.

O praktická spotřebitelská varování nepřijedete, i když se nám do tohoto vydání dTestu nevešla. Věnovat se jim budeme už za měsíc v rámci srovnání dodavatelů plynu, který je alespoň podle zákona „blízkým příbuzným“ elektřiny. ✕

Domácnost: sazba D25d

odběr 6 MWh/rok (3 MWh ve vysokém, 3 MWh v nízkém tarifu), jistič 3x 25 A, Středočeský kraj

Dodavatel	Produkt	Celková roční platba
CARBOUNION BOHEMIA, spol. s r.o.	CARBO STANDARD Domácnost AKU 8	19 322 Kč
ST Energy, s.r.o.	Standard AKU 8	19 525 Kč
FOSFA, a.s. ¹⁾	FEE - eTARIF - OT Aku 8	19 721 Kč
Amper Market, a.s.	HOME_AKU	19 765 Kč
Stabil Energy, s.r.o. ³⁾	Volnost	19 837 Kč
MND a.s. ¹⁾	Proud Aku 8H Online	19 936 Kč
Corasta, s. r. o. ²⁾	CANIS Akumulace 8	19 961 Kč
Česká energie, a.s. ²⁾	Léto 2015	20 015 Kč
Eco Power Energy s.r.o. ²⁾	Duklák Fix	20 037 Kč
EP ENERGY TRADING, a.s. ³⁾	KLASIK Akumulace Jistota 2016	20 117 Kč
Fonergy, s.r.o.	STANDARD AKU 8	20 164 Kč
E.ON Energie, a.s. ³⁾	E.ON Variant PRO Aku	20 233 Kč
CARBOUNION KOMODITY, s.r.o.	CARBO STABILITA STANDARD Domácnost AKU 8	20 240 Kč
ELIMON a.s. ²⁾	Akumulace 8 - SVĚŽÍ 24	20 258 Kč
ARMEX ENERGY, a.s.	ARMEX Akumulace 8	20 425 Kč
Europe Easy Energy, a.s.	EASY Aku 8 region ČEZ	20 611 Kč
Central Energy, s.r.o. ²⁾	D Akumulace 8 region ČEZ	20 621 Kč
Eneka s.r.o.	STANDARD Aku 8	20 680 Kč
VELEX Energie a.s. ²⁾	FIX 2016 akumulace 8	20 723 Kč
RIGHT POWER ENERGY, s.r.o. ¹⁾	eDomov oblast ČEZ	20 876 Kč
eYello CZ, k. s. ¹⁾	YELLO SINGLE	21 072 Kč
Comfort Energy, s.r.o.	SINGLE	21 093 Kč
BOHEMIA ENERGY entity s.r.o.	JUBILEUM	21 093 Kč
LAMA energy a.s. ²⁾	PREMIUM Akumulace 8 region ČEZ	21 108 Kč
Nano Green s.r.o.	Nano Energies tarif Green	21 130 Kč
Centropol Energy, a.s. ²⁾	PREMIUM 2016 AKU 8 region ČEZ	21 151 Kč
Pražská plynárenská, a.s. ²⁾	PP Aku D FLEXI region ČEZ	21 184 Kč
Pražská energetika, a.s. ²⁾	PRE Spektrum	21 188 Kč
X Energie, s.r.o. ²⁾	DOM Aku 8 region ČEZ	21 228 Kč
ENCO group s.r.o.	BENEFIT Tarif 8	21 304 Kč
ČEZ Prodej, s.r.o. ²⁾	D-Akumulace 8 - ČEZ GARANT PLUS	21 309 Kč
Energie2, a.s.	Energie2 Standard2	22 360 Kč

poznámky:

¹⁾ pouze elektronická komunikace

²⁾ smlouva na dobu určitou

³⁾ jen pro nové zákazníky

⁴⁾ uzavření smlouvy přes internet

⁵⁾ věrnostní bonusy

Data pocházejí z veřejně dostupné kalkulačky provozované ERÚ www.eru.cz a z informací uváděných na webech společností. Každá společnost má v dané tabulce pouze 1 nabídku, tu nejlevnější. Smluvní podmínky nebyly posuzovány, cenu neberte jako jediné (resp. jediné důležité) vodítko. Při použití jiných srovnávačů dbejte na zachování anonymity osobních údajů případně si dejte pozor na ovlivnění výsledků, je-li provozovatel srovnávače zároveň zprostředkovatelem budoucích kontraktů.

Právo

Koupě nemovitosti a služby realitních kanceláří

Přestalo vás bavit platit každý měsíc nájemné a rozhodli jste se pořídit si vlastní bydlení nebo plánujete koupit chaloupku pro rodinnou rekreaci? Čeká vás zřejmě životní investice a řada nástrah na cestě k ní.

Pokud nemáte štěstí na dobrý přímý kontakt na prodejce, pravděpodobně využijete některý z realitních serverů. I v případě přímé koupě je dobré mít přehled, kolik podobné nemovitosti stojí, jak se ceny vyvíjejí i jak samotné nabídky vypadají. Není od věci mít za sebou pár prohlídek a být připraveni na triky prodejců i jejich zástupců. Většinou se setkáte s realitními makléři, kteří jsou tak trochu zvláštní formou velmi specifického podnikatele, s nímž přichází spotřebitel do styku. Lepší je mít se na pozoru a být příjemně překvapen profesionalitou než naopak.

Realitní kanceláře a jejich služby

Najdete si pěkný inzerát na realitním serveru, žhavě telefon a na druhém konci se ozve realitní makléř. Domluvíte si prohlídku a ve správný čas stojí před vytipovaným domem superlativně hýčká „profesionál“ se složkou dokumentů, úsměvem na rtech a velkou motivací prodat co nejdříve a za co nejvyšší cenu. V čem jeho služby spočívají? S majitelem nemovitosti by měl mít makléř uzavřenou smlouvu o zprostředkování,

není to ale pravidlem, takže si vztah realitky a prodávajícího předem ověřte. Za prodej pak plyne realitní kanceláři provize z ceny nemovitosti, která se pohybuje kolem 4 % z prodejní ceny. Záleží na konkrétní lokalitě a nemovitosti, ale nebývá to zrovna malá částka. Za provizi má pak makléř plnit úkoly, které jsou specifikované ve smlouvě. Je tedy spíše zástupcem prodávajícího – čím dražší prodá, tím více dostane. Na stranu druhou může být i dobrým prostředníkem pro vyjednávání dle přísloví lepší vrabec v hrsti nežli holub na střeše, takže může krotit nereálné představy na obou stranách.

Jako kupující budete makléře více zajímat především v momentě, kdy ucítíte zájem o nemovitost. Nabídka podpisu rezervační smlouvy může přijít hned při prvním kontaktu. Vymezuje vztah mezi zájemcem o koupi, realitním makléřem a ideálně také vlastníkem nemovitosti. Dvoustranná smlouva, která slibuje, že makléř nebude nemovitost nabízet někomu jinému, je sice běžná, ale nezabrání vlastníkovu, aby nemovitost prodal sám, obzvláště pokud realitka nemá k nemovitosti takzvanou exkluzivitu. Vyžadujte tedy, ať rezervaci stvrdí prodejce. Jen tak budete mít jistotu, že neplatíte zálohu za nic.

Zdá se vám to za 4 % z ceny nemovitosti trochu málo práce? Záleží na vás, co dalšího po realitce budete chtít. Někdy jsou součástí služby externího

advokáta. Makléř by měl mít ve smlouvě zakotvenou odpovědnost za pravdivost a správnost všech informací, které se přes něj ke kupujícímu dostanou. Občanský zákoník předpokládá, že kdo se hlásí k určité profesi, musí se jako profesionál chovat a nese za poskytnutou radu odpovědnost, zvláště když je rada drazě zaplacená. Zakotvíte-li si takové pravidlo i do smlouvy, bude jasné, že se jen tak nedáte. Mezi další povinnosti by mělo patřit poskytování součinnosti pro úspěšnou koupi, zprostředkování komunikace mezi všemi smluvními stranami, patřičné vysvětlení všech kroků či příprava podkladů. Není nic horšího, než když má budoucí kupující vše domluvené, připravenou hypotéku k čerpání, ale neinformovaný vlastník se zdráhá podepsat zástavní smlouvu, protože dopředu nevěděl, jak takový vztah s bankou funguje a jaká je následnost jednotlivých kroků.

Všichni realitní makléři nejsou stejní, je mezi nimi řada profesionálů, ale bohužel i spousta těch, kteří hledají rychlý a snadný zisk. Negativních zkušeností

Rezervační poplatek, záloha, provize

Rezervační poplatek bývá předmětem velkých sporů mezi kupujícími a realitním zprostředkovatelem, obzvláště když z koupě sejde. Výše obvykle odpovídá provizi z prodeje a je prezentován jako záloha na kupní cenu. Jeho účel by měl být podrobně popsán v rezervační smlouvě. Nepodléhejte tlaku a nemovitost rezervujte až v momentě, kdy jste si jistí. Dodatečné zjištění vad a odstoupení od záměru konkrétní nemovitost koupit může znamenat ztrátu i desítek tisíc korun, které dle smlouvy propadnou realitce.

a podvedených klientů je řada. Také proto připravuje Ministerstvo pro místní rozvoj ČR zákon, který činnost realitních makléřů upraví. Z volné živnosti se stane živnost vázaná a zákon bude po makléřích vyžadovat praxi nebo odborné vzdělání na vysokoškolské úrovni. Kvůli odpovědnosti za škodu budou muset být povinně pojištěni. Očekává se, že právní úprava značně pomůže spotřebitelům, tedy

neprofesionálům na straně kupujících i prodávajících. Návrh je ale zatím pouze ve stádiu příprav. Ještě minimálně rok se musíte spoléhat především na vlastní ostražitost a vzájemná práva a povinnosti z realitního zprostředkování si sami vymezit ve smlouvě. Moc nepočítejte s tím, že smlouva napsaná realitní kanceláří je výhodná pro vás. Vždy si ji důkladně prostudujte a přinejlepším zkonzultujte s nezávislým odborníkem.

Při nákupu nemovitosti se nenechte unášet emocemi.

Krásnému prvnímu dojmu, superlativům a tezím o tom, že dalších pět lidí čeká jen na složení zálohy, nevěřte. Ve výpisu z katastru nemovitostí ověřte právní stav, zda na věci není zástavní právo či věcné břemeno. U rodinných domků zkontrolujte, komu patří pozemek pod domem (pokud by to byla osoba rozdílná od vlastníka, má předkupní právo) i kolem. Nebylo by příjemné zjistit, že k domu není přístupová cesta, protože zahrada patří sousedovi, který si brousil zuby i na domeček stojící uprostřed jeho pozemků. Nová legislativa umožňuje do katastru nemovitostí zapisovat i nájemní

vztahy. To bude ale spíše výjimečné, jen se ujistěte, jestli náhodou byt nemá v nájmu synovec majitele s velmi „výhodnou“ smlouvou. Nájem totiž se změnou vlastníka automaticky nezaniká.

Stavebně technický stav nemovitosti není jen otázkou pěkné výmalby a dobře vypadajících obkladů. Zaměřte se na celkový stav budovy, jak vypadá střecha, výtah i společné prostory. Nízké poplatky nemusejí znamenat, že v brzké době nebudou nutné vysoké investice do celého domu. Kdo si neví rady, může využít služeb odborníků, kteří se zaměřují na inspekce nemovitostí pro kupující. Pokud se vady objeví už před koupí, můžete si vytvořit představu, kolik vás celkově nové bydlení bude stát s rekonstrukcemi. V případě koupě bytu doporučujeme prověřit také hospodaření společenství vlastníků či družstva.

Kupní smlouva

a práva spotřebitele

Z pohledu právního je kupní smlouva na nemovitost běžnou smlouvou a pro práva a povinnosti smluvních stran platí jen s drobnými odchylkami to, co platí pro nákup jakékoliv jiné věci. Spotřebitelské právo, tedy široce vymezená informační povinnost, zákaz nepřiměřených smluvních ustanovení či odpovědnost za vady se standardním reklamačním procesem se uplatní pouze v případě, kdy nemovitost kupujete od podnikatele, nejčastěji

developer. Obecná ochrana spotřebitele se použije i ve vztahu k realitním kancelářím. Smluvní vztahy se soukromými osobami, jednotlivými vlastníky bytu si musíte ve smlouvě nastavit a ohlídat sami. Zákon předpokládá, že jste si jako nepodnikající a neprofesionální osoby rovni, a v takovém vztahu nikoho nezvýhodňuje. Pozor si tedy musí dát prodávající i kupující.

Pro běžného smrtelníka je nejviditelnější odchylkou povinnost sepsání smlouvy. Při koupi nemovitosti by asi většinu lidí jiný postup nenapadl, přece jen se nejedná o malé částky. Zákon tu dává najevo, že smlouvu považuje za důležitou. A tak se vás snaží přimět, abyste k tomu přistupovali zodpovědně a s rozmyslem. Investice do služeb odborníka, v tomto případě právníka, nemusí být vysoká, ale může přinést nový pohled na věc a jistotu, že vaše budoucí kroky povedou k tomu, co jste opravdu zamýšleli. ✕

Úschovy

Nejedná se o malé částky, a tak se při převodech nemovitostí využívají takzvané úschovy. Smlouva o úschově a správě listin je důležitá pro bezpečnost převodů a spočívá v tom, že nezávislá (často proti škodě či úpadku pojištěná) osoba přijme platbu od kupujícího a zajistí, aby na účet prodávajícího došla, až bude zapsán vklad do katastru nemovitostí a proběhne platba daně i provize. Různé formy úschovy nabízejí samy realitní kanceláře, advokáti, notáři a banky. Advokátní úschovy mají pověst trochu pošramocenou excesy některých defraudantů ze svých řad, ale to jsou opravdu výjimečné případy. Notářské či bankovní úschovy se jeví jako zcela bezpečné, na druhou stranu advokát může nabídnout osobnější přístup a další pomoc, kterou banky a notáři obvykle nedělají. Úschovu u realitní kanceláře nedoporučujeme. Může sice vyjít levněji, ale nebývá nad ní žádná kontrola ani záruka v pojištění.

Informační servis

Rozdílná kvalita potravin v EU

Téma rozdílné kvality potravin u nás a v zahraničí se probírá již dlouho. Dosavadní průzkumy se snažily prokázat, zda výrobci rozlišují staré a nové trhy různou kvalitou dodávaného zboží. My jsme se rozhodli na několika příkladech běžných potravin ukázat, zda a případně jak se odlišuje kvalitativní standard u nás a v zahraničí. Výsledky nejsou zdaleka tak jednoznačné.

Když dva dělají totéž

Diskuze o dvojí kvalitě potravin určených pro staré a nové členské státy Evropské unie se oficiálně vedou minimálně od roku 2011, kdy Asociace spotřebitelů Slovenska zveřejnila srovnání stejných potravin nakoupených v osmi zemích EU. Ukázalo se, že v některých případech se na trhu tradičních zemí EU (Německo a Rakousko) nabízí zboží v lepší kvalitě než v nových členských státech (mimo jiné i v České republice). Evropská komise tehdy na rozhořčení zástupců Bulharska reagovala závěrem, že výrobci mohou měnit své produkty s ohledem na specifiky trhů a preference spotřebitelů jednotlivých členských států. Jedinou podmínkou jsou pravdivé informace na obalech.

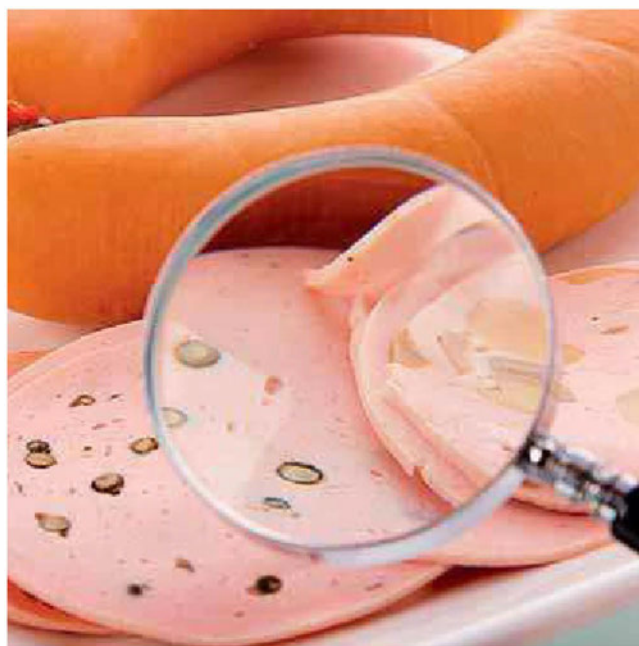
Výsledky podobného, tentokrát česko-německého srovnání, zveřejnila média i v létě loňského roku a opět se ukázalo, že v některých případech se kvalita značkového zboží lišila

v neprospěch českých spotřebitelů. Podle průzkumu agentury Focus pro Státní zemědělskou a potravinářskou inspekci (SZPI) z února letošního roku vadí dvojí kvalita 88 % českých spotřebitelů. Argumenty o rozdílných preferencích českých zákazníků, tedy onu specifickou trhu, v průzkumu odmítlo 77 % respondentů. Za pravý důvod polovina dotazovaných považovala snahu výrobců ušetřit na dražších surovinách.

Měli bychom ještě doplnit, že odlišnost potravin v jednotlivých státech je dána i rozdílnými národními předpisy. Evropská nařízení a směrnice upravují především bezpečnost potravin, konkrétním složením se zabývají (harmonizují je) jen ve vybraných případech, jakými jsou například čokolády, džusy, med nebo džemy. Zbýlé, takzvané neharmonizované potraviny (například masné a mléčné výrobky) upravuje legislativa jednotlivých členských států a tady mohou vznikat rozdíly například v požadovaném minimálním obsahu masa, ovoce apod.

Známé značky nenachytány

Dosavadní srovnávací studie se zaměřily na výrobky globálně známých značek a srovnávalo se především se zbožím nakoupeným v Německu. I my jsme se pustili do srovnání údajů na etiketách, a protože německý trh je také svým způsobem specifický, nakoupili jsme několik značkových

© Yvonne Weiss / Fotolia

potravin v České republice a v Rakousku. Jak se můžete přesvědčit v přehledu na straně 42, ve většině případů jsme mezi rakouským a českým zbožím nenašli žádné rozdíly ve složení. Výjimkou byly sušenky Milka Choco minies (rakouský výrobek deklaroval o 0,2 % čokolády více) a nápoj v prášku Nesquick (český vzorek obsahoval o něco méně vitamínů).

Stejná byla podle obalu i česká a rakouská Nutella. Pokud si tedy u nás stěžujeme, že německá Nutella má jiné složení než naše, Rakusané mají na stížnosti také nárok. Rakouská Nutella se pravděpodobně vyrábí v Itálii, česká v polském Belsku.

Kaufland vs Kaufland

Nákup v Rakousku nás inspiroval k tomu, zaměřit se na potraviny prodávané

u nás i v zahraničí obchodními řetězci pod stejnou vlastní značkou. Nakoupili jsme opticky stejné nebo velmi podobné potraviny, abychom zjistili, jak se liší zahraniční kvalitativní standard od našeho.

V síti našeho zájmu uvízly obchodní řetězce Billa a Kaufland. Z Billy jsme vybrali značku Clever, která v Česku a v Rakousku nabízí zboží v základní kvalitě. Česko-rakouské srovnání jsme tam, kde to bylo možné, navíc doplnili ještě o výrobky ja!, což je německá obdoba značky Clever prodávaná v obchodních domech Rewe. Pro vysvětlení – společnost Billa je součástí skupiny Rewe Group, pod který patří i řetězec Rewe, jedná se tedy o „příbuzné“.

V případě Kauflandu jsme se zaměřili na značku K-Classic, pod kterou se na-

© Graesi / Fotolia

bízí běžný sortiment ve standardní kvalitě. Značka se prodává ve všech zemích, kde Kaufland působí, my jsme srovnávali potraviny z České republiky a Německa.

U obou obchodních řetězců nás nejvíce zajímaly především takové potraviny, které se nedistribuuji „celoevropsky“, ale pro každý z trhů je vyrábí jiné firmy. Podařilo se nám najít několik druhů takových výrobků mezi chlazeným i nechlazeným sortimentem. Všechny výrobky najdete v přehledu na stranách 44 až 49.

Jak chutná rozdíl?

Základem našeho hodnocení bylo pouze porovnání údajů na etiketách. Podívali jsme se však i pod obaly. Připravili jsme slepé senzorické srovnání vzorků a panel dobrovolníků popisoval, který z výrobků jim více chutná a proč. Výsledkům sice nelze přikládat velkou váhu, ale ukázalo se, že v případě chlazeného zboží, kde jsme našli nejvýraznější rozdíly ve složení, většina ochutnávajících nebyla schopna naslepo rozeznat papírově lepší výrobek. Často více vyhovovaly české výrobky, i když podle etiket měly být „horší“.

U toustové šunky Clever (rakouská obsahovala 91 % masa, česká 72 % a pomáhala si zahušťovat) dostala přednost tuzemská s tím, že rakouský výrobek se zdál být svou barvou a vzhledem až podezřele dokonalý. Německý vídeňský párek K-Classic také obsa-

hoval více masa (86 % oproti 80 %), ale měl zároveň i nižší obsah tuku a proti českému byl méně šťavnatý, proto při ochutnávce skončil jako „horší“. U jahodových jogurtů Clever sice bylo na první pohled vidět, že rakouský obsahuje více jahod, nicméně jeho výrazně sladká chuť způsobila, že většina zúčastněných označila český výrobek za lepší a lépe hodnotila jeho „jogurtovost“.

Nelze však zobecňovat, například v případě polomáčených piškotů s pomerančovou náplní (srovnával se český a rakouský Clever a německý ja!) dostaly přednost vzorky z Rakouska a Německa, které podle složení obsahovaly více pomerančové šťávy v náplni a měly na sobě více čokolády. V ochutnávce pak ještě navíc zaujaly vláčnějším piškotem.

Bez vitamínů

Zajímavě vychází srovnání snídaňových cereálií. České kakaové lupínky značek Clever i K-Classic se od německých a rakouských odlišují přidavkem vitamínů. V Německu nebo v Rakousku by se zákazníci na takové lupínky zřejmě dívali s nedůvěrou, protože umělý přídatek vitamínů se tam nepovažuje za příliš vhodnou formu jejich příjmu, zvláště pak pro děti. Přidávání vitamínů není nakloněna ani i německá spotřebitelská organizace Stiftung Warentest. Podle jejich názoru by přednost měly mít vitamíny z ovoce a jiných

přirozených zdrojů. Tamní obchodníci na požadavky trhu zareagovali a vitamíny do svých cereálií nepřidávají.

U rakouských a německých kakaových lupínků značky ja! nás zaujalo použití celozrnné pšeničné mouky, kterou český Clever, ani mušličky z Kauflandu neobsahují. Možná je to škoda, celozrnná mouka sice drhne mezi zuby, ale zvyšuje obsah vlákniny. Zajímavý pohled nabídl ochutnávka, kdy vzorky z české Billy a německého Kauflandu vypadaly a chutnaly téměř totožně. Další téměř stejnou dvojicí byly lupínky z rakouské Billy a německého Rewe.

Čistá etiketa

Asi největší rozdíl mezi českým a německým složením jsme zaznamenali u toustových chlebů. České výrobky v porovnání s německými deklarují použití mnohem většího množství přídatných látek. Rozdíl v tomto případě však nemusí nutně znamenat jinou kvalitu německého zboží, ale spíš jiný přístup k označování obalů. V Německu se totiž bere v úvahu to, že řada přídatných látek pro pekařské výrobky plní svou funkci pouze do té doby, než se nakynuté těsto upeče a ve finálním výrobku buď už svou úlohu neplní, nebo se při pečení úplně rozloží. Na to pamatuje i evropské nařízení č. 1169/2011 o poskytování informací o potravinách a dává pro tyto případy jistou výjimku z povinnosti deklarovat použitá éčka. Aby měli němečtí

Pohled z druhé strany

Podle českých průzkumů se na „potravinovou nerovnost“ pohlíží jako na projev manipulace a nespravedlnosti a tématu se věnuje poměrně velký prostor. Jaký na ni mají názor naši západní sousedé? Z květnového zasedání Rady pro zemědělství a rybolov, kde český ministr zemědělství otevřel diskuzi o dvojí kvalitě potravin pro staré a nové trhy, vyplynulo, že původní státy Evropské unie v ní nevidí téma k řešení.

Zajímavý pohled z druhé strany přináší reportáž německého rozhlasu z roku 2012, která komentovala tehdejší zvýšení DPH u potravin. Na základě hovorů s českými zákazníky se v ní konstatuje, že kvalita v českých obchodech je horší než v Německu. Velký důraz však klade na nákupní zvyklosti českých spotřebitelů, kteří koupí i to, co by německý zákazník nekoupil.

Příznivější pohled na české spotřebitele přinesly dvě analýzy našeho potravinářského trhu vypracované německým spolkovým ministerstvem zemědělství. V nich se zdůrazňuje, že čeští spotřebitelé dávají přednost domácímu zboží a v další se uvádí, že od roku 2014 jsou Češi ochotni připlatit si za kvalitnější zboží (alespoň v případě nápojů) a kladou při výběru potravin vyšší nároky na jejich kvalitu než před pár roky.

Informační servis

Rozdílná kvalita potravin v EU

+

Porovnání značkových potravin

značka	Nestlé	Nestlé	Danone	Danone	Nestea	Nestea	YO	YO
název	Nesquik	Nesquik	Activia Erdbeere	Activia Jahoda	Lemon	Lemon	Himbeere Fruchtsirup	Himbeere Fruchtsirup
množství	400 g	200 g	480 g	120 g	500 ml	1500 ml	700 ml	700 ml
cena (Kč)	62,20	43,90	67,50	11,90	26,80	35,90	86,40	74,90
cena za 100 g/ml (Kč)	15,60	22	14,10	9,90	5,40	2,40	12,30	10,70
země nákupu	Rakousko	Česká republika	Rakousko	Česká republika	Rakousko	Česká republika	Rakousko	Česká republika
popisný název	kakao obsahující nápoj v prášku s minerálními látkami a vitamíny	nápoj v prášku - slazená rozpustná směs pro přípravu kakaoového nápoje s přidáním vitamínů a minerálních látek	jogurt s 15% jahodového přípravku	jogurt jahodový s bifidokultúrou	ledový čaj s citronovou příchutí, s cukrem a sladidlem	nesycený nealkoholický nápoj s čajovým extraktem a citronovou příchutí	ovocný sirup malina	ovocný sirup z maliny
obsah kvalitativně významných složek	kakao 20%, minerální látky	kakao 20%, minerální látky	jahody 9%, obsah tuku 2,4%, barvicí koncentrát z červené řepy, Bifidus Actiregularis kultura	jahody 9%, obsah tuku 2,4%, barvicí koncentrát z červené řepy, Bifidus Actiregularis kultura	slazeno cukrem, fruktózou a steviol glykosidy, čajový extrakt 0,1%, citronová šťáva 0,1	slazeno cukrem, fruktózou a steviol glykosidy, čajový extrakt 0,1%, citronová šťáva 0,1	ovocný podíl 20%, cukr, glukózo-fruktózový sirup, malinová šťáva 10%, aronie, bez, jablka	ovocný podíl 20%, cukr, glukózo-fruktózový sirup, malinová šťáva 10%, aronie, bez, jablka
výrobce/prodejce	Nestlé Österreich, GmbH, Wien	Nestlé Hungaria Kft., Maďarsko	Schreiber Czech Republic s.r.o., mlékárna Benešov	Schreiber Czech Republic s.r.o., mlékárna Benešov	Coca Cola HBC Austria GmbH, Rakousko	Coca-Cola HBC Česká republika s.r.o., Praha	Eckes-Granini Austria, Rakousko	Eckes-Granini Austria, Rakousko
zjištěné rozdíly	u českého výrobku je deklarován nižší obsah hořčiku, železa a zinku		bez rozdílu		bez rozdílu		bez rozdílu	

Cena přepočítána kurzem 1 € = 27,10 Kč.

pekaři v situaci jasno, existují pro ně seznamy všech možných přídatných látek s informací, zda musí být na etiketě hotového výrobku uvedeny. V České republice se tento přístup spíše neuplatňuje a výrobci raději

uvádějí veškeré přídatné látky, které během výroby použili. Tím vzniká dojem českého chleba plného éček a německého „přírodního“ výrobku.

Nicméně je třeba uznat, že české chleby dopadly

ve srovnání hůře. Oproti německým výrobkům obsahovaly konzervant, který by se v Německu musel deklarovat také, a kvůli použitým zlepšovacím přípravkům se do českých chlebů dostala i značně netradiční sójová

nebo fazolová mouka. Výrazný rozdíl byl i v podílu celozrnné mouky u celozrnných toustových chlebů. V českém toustovém chlebu jí bylo 19%, v německém 59%. Zajímavý byl i praktický poznatek z ochutnávky

Haribo	Haribo	Storck	Storck	Milka	Milka			Ferrero	Ferrero
Goldbären	Goldbären	Toffifee	Toffifee	Choco minis	Choco minis	Bounty	Bounty	Nutella	Nutella
200 g	100 g	125 g	125 g	185 g	150 g	57 g	57 g	450 g	350 g
40,40	19,90	53,90	47,90	64,80	39,90	24,10	11,90	86,40	75,90
20,20	19,90	43,10	38,30	35,00	26,60	42,30	20,90	19,20	21,70
Rakousko	Česká republika	Rakousko	Česká republika	Rakousko	Česká republika	Rakousko	Česká republika	Rakousko	Česká republika
gumové bonbony s ovocnou příchutí	želé s ovocnými příchutěmi	lískové ořechy (10%) v karamelu (41%) s nugátovým krémem (37%) a čokoládou (12%)	celá jádra lískových ořechů (10%) v karamelu (41%) s lísko-ořechovým krémem (37%) a čokoládou (12%)	sušenky s vrstvou alpské mléčné čokolády (23,2%) a mléčnou krémovou náplní (16%)	sušenky s mléčnou náplní (16%), polomáčené mléčnou čokoládou z alpského mléka (23%)	mléčná čokoláda 36% plněná šťavnatou bílou kokosovou dření	mléčná čokoláda 36% plněná kokosem 21%	oříškovo-nugátový krém	pomazánka lísko-oříšková s kakaem
ovocné šťávy z koncentrátu, barvicí rostlinné výtažky	ovocné šťávy z koncentrátu, barvicí rostlinné výtažky	lískové ořechy 10%, karamel 41%, lísko-ořechový krém 37%, čokoláda 12%	lískové ořechy 10%, karamel 41%, lísko-ořechový krém 37%, čokoláda 12%	mléčná čokoláda 23,2%, plnotučné mléko 1,7%	mléčná čokoláda 23%, plnotučné mléko 1,7%	strouhaný kokos 21%, mléčná čokoláda 36%	strouhaný kokos 21%, mléčná čokoláda 36%	lískové ořechy 13%, kakao 7,4%, sušené mléko 6,6%	lískové ořechy 13%, kakao 7,4%, sušené mléko 6,6%
Haribo Betriebsges. mbH, Rakousko	Haribo CZ s.r.o., Brno	August Storck KG, Německo	August Storck KG, Německo	Mondelez Österreich, Rakousko	Mondelez Czech Republic s.r.o., Praha	Mars Austria, Rakousko	Mars Czech s.r.o., Praha	Ferrero Österreich, Rakousko	Ferrero Česká s.r.o., Praha
bez rozdílu		bez rozdílu		rakouská verze obsahuje o 0,2 % mléčné čokolády více, liší se i výživové hodnoty		bez rozdílu		bez rozdílu	

– český toustový chléb se po nakrájení balí celý včetně obou patek, které u německého chyběly.

S příchutí pomerančů

Často se při srovnávání českých a německých potravin

zmiňuje rozdílný způsob slazení limonád. V německých bývá spíše cukr, české nápoje obsahují zejména levnější glukózo-fruktózový sirup. V našem výběru jsme se s tímto rozdílem nsetkali, protože pod značkou

Clever jsme sehnali jen limonádu s náhradními sladidly. Objevil se však jiný rozdíl, a tím je obsah ovocné složky. Rakouská pomerančová limonáda Clever obsahovala 3 % pomerančové šťávy. V české se po-

meranče vůbec nevyskytují, ovocnou složku zastupuje pouze neurčitě množství koncentráту jablečné šťávy. Veškerý pomerančový efekt zajišťuje aroma spolu s barvivem. Zajímavé je, že oba nápoje nesou shodné

Informační servis

Rozdílná kvalita potravin v EU

+
České zboží deklarující vyšší nebo shodnou kvalitu

značka	Clever	Clever	Clever	ja!	Clever	K-Classic	K-Classic	K-Classic
název	Erdbeere Joghurt	Jogurt jahodový	Mayonnaise	Delikatess Mayonnaise	Majonéza	Zitrone Teegetränk	Lemon Instant Tea	Orangen Nektar
množství	500 g	380 g	275 g	500 ml	365 g	400 g	400 g	1500 ml
cena (Kč)	21,40	14,90	21,40	24,10	29,90	26,80	26,90	21,40
cena za 100 g/ml (Kč)	4,30	3,90	7,80	4,80	8,20	6,70	6,70	1,40
země nákupu	Rakousko	Česká republika	Rakousko	Německo	Česká republika	Německo	Česká republika	Německo
popisný název	ovocný jogurt z pasterovaného rakouského mléka s 3,2 % tuku s 11 % jahod a jahodové šťávy	jogurt, ochucený s jahodami. Obsah tuku min 2,8 %	majonéza s 25 % tuku	majonéza s 80 % řepkového oleje	majonéza	instantní čajový nápoj s citronovou příchutí	instantní granulovaná směs s čajovým extraktem pro přípravu nápojů, s citronovou příchutí	pomerančový nektar z koncentráty
Obsah kvalitativně významných složek	jahody 11 %, obsah tuku 2,5 %	jahody 6,84 %, obsah tuku 3,1 %, kultury Bifi a LA	slunečnicový olej 24 %, vaječný žloutek 4,3 %, škroby, konzervant	řepkový olej 80 %, vaječný žloutek 6 %, antioxidant EDTA	řepkový olej 79 %, vaječný žloutek 5 %	extrakt z černého čaje 1,28 %, sušený citron 0,19 %	extrakt z černého čaje 1,28 %, sušený citron 0,19 %	pomerančová šťáva z koncentráty 50 %
výrobce/prodejce	Nöm AG, Rakousko	Hollandia Karlovy Vary s.r.o.	Delikatessa GmbH, Rakousko	Hamker, Německo	Boneco a.s., Praha	Kaufland Warenhandel GmbH & Co. KG, Německo	Kaufland Česká republika, v.o.s., Praha	Kaufland Warenhandel GmbH & Co. KG, Německo
země původu	Rakousko	Česká republika	Rakousko	Německo	Česká republika	Německo	Německo	neuveveno
zjištěné nevýhody českého vzorku	nižší obsah jahod		český oproti německému deklaruje nižší obsah tuku, nižší obsah vaječných žloutků			bez rozdílu		bez rozdílu
zjištěné výhody českého vzorku	přidavek mlékařských kultur Bifidobacterium a lactobacillus acidophilus		český oproti rakouskému deklaruje vyšší obsah tuku, vyšší deklarovaný obsah vaječných žloutků, český oproti německému neobsahuje antioxidanty			bez rozdílu		bez rozdílu

Cena přepočítána kurzem 1 € = 27,10 Kč.

pojmenování – limonáda s pomerančovou příchutí. Oba výrobky jsou slazené směsí tří náhradních sladidel a shodně obsahovaly acesulfam K. Trojici sladidel v české limonádě doplňují sacharin sodný a aspartam.

V Rakousku sladí ještě sukralosou, cyklamátem a navíc fruktózovým sirupem. Český výrobek se liší i tím, že je chemicky konzervovaný benzoanem sodným. Mimo soutěž jsme vedle nich postavili i vi-

zuálně podobnou, avšak neporovnatelnou německou pomerančovou limonádu značky ja!, slazenou pouze cukrem. Jinak také obsahuje 3 % pomerančové šťávy a zajímavá je i tím, že se vyrábí z minerálky.

Na příkladu limonády můžeme ukázat ještě jeden častý rozdíl mezi českými a zahraničními vzorky. Pokud jsme narazili na navoněné rakouské a německé výrobky, byly často zdrojem jejich vůně přírodní aro-

K-Classic	K-Classic	K-Classic	K-Classic	K-Classic
Orange Nectar	Kochhinterhinken	Dušená šunka	Pro+ Drink Erdbeere	Pro+ Drink jahodový
1500 ml	200 g	200 g	750 g	500 g
24,90	29,50	39,90	37,70	26,90
1,70	14,80	20	5	5,40
Česká republika	Německo	Česká republika	Německo	Česká republika
pomerančový nektar z koncentrátem	dušená šunka, špičková kvalita	dušená šunka krájená, nejvyšší jakosti	mléčný výrobek s 2% tuku v mléčném podílu s jahodovou šťávou z koncentrátem a jahodovou dřením	jogurtový nápoj jahodový, obsah tuku v mléčném podílu 2%
pomerančová šťáva z koncentrátem 50%	vepřové maso neuvedeno, obsah tuku 3%	vepřové maso 93%, obsah tuku 3%	jogurt 81%, obsah jahod 5%, obsah tuku 1,7%	jogurt 81%, obsah jahod 5%, obsah tuku 1,7%
Kaufland Česká republika, v.o.s., Praha	Kaufland Fleischwaren Heilbronn GmbH & Co KG, Německo	Kaufland Fleischwaren Heilbronn GmbH & Co KG, Německo	NÖM AG, Rakousko	NÖM AG, Rakousko
Německo	Německo	Německo	Rakousko	Rakousko
rozdíl	bez rozdílu		bez rozdílu	
rozdíl	bez rozdílu		bez rozdílu	

mata. U českých aromat přívlastek „přírodní“ většinou chybí. Z chemického pohledu se v obou případech může jednat o stejné látky, ale každá se získává jiným způsobem a z toho vyplývá i cenový rozdíl mezi nimi.

Dražší přírodní aroma obsahuje alespoň 95 % vonných látek získaných z přírodního materiálu (tedy například z pomerančů), zatímco zpracovaná levnější „aroma“ buď obsahuje méně přírodního materiálu, nebo je kom-

pletně získáno chemickou cestou.

Podoba k nerozeznání

Naším záměrem bylo nakoupit výrobky, které si budou co nejvíce podobné. V Kauflandu se nám to povedlo téměř dokonale, protože jak české, tak německé obaly se zřejmě dělají podle jedné šablony a oba mají nejen společné obrázky, ale i marketingové „lapače pozornosti“.

Tak například müsli s rozinkami a lískovými ořechy z německého a českého Kauflandu zdobí úplně stejná fotografie. Německý zákazník by tím však mohl být lehce oklamán, protože

v misce na obalu jsou vidět i lupínky, které německý výrobek neobsahuje. Naopak české spotřebitele by mohla zmást logo na arašídových krupkách a paprikových chipsech z Kauflandu. Německé snacky mají na obalech výrazné logo slunečnice, protože jsou smažené na slunečnicovém oleji. České chipsy a krupky mají na sobě stejný obrázek, ale k jejich výrobě se používá směs palmového a slunečnicového oleje. Je pravdou, že poblíž loga je o tom spotřebitel informován, ovšem pouze anglicky, což nelze považovat za zcela fér.

➤ str. 49

Informační servis

Rozdílná kvalita

potravin v EU

+
České zboží
deklarující nižší
kvalitu

značka	K-Classic	K-Classic	K-Classic	K-Classic	K-Classic	K-Classic	K-Classic	K-Classic
název	Butter-Toast	Chléb toustový máslový	Vollkorn Toast	Chléb toustový s celozrnnou moukou	Trauben Nuss Müsli	Breakfast Muesli raisins & nuts	Choco Happs	Choco Happs
množství	500 g	500 g	500 g	500 g	1000 g	750 g	750 g	250 g
cena (Kč)	14,90	21,90	14,90	19,90	48,50	59,90	53,90	17,90
cena za 100 g/ml (Kč)	3	4,40	3	4	4,90	8	7,20	7,20
země nákupu	Německo	Česká republika	Německo	Česká republika	Německo	Česká republika	Německo	Česká republika
popisný název	máslový toustový chléb s 2,8 % mléčného tuku	chléb toustový máslový, chléb pšeničný	celozrnný toustový chléb	chléb toustový s celozrnnou moukou, chléb pšeničný	muesli s rozinkami, lískovými ořechy, arašídů a mandlemi	muesli s rozinkami a jádry lískových ořechů	pšeničný extrudát s čokoládovou příchutí	obilné mušle s čokoládovou příchutí obohacené 8 vitaminy
obsah kvalitativně významných složek	máslo 3,4 %, kvásek	máslo 3 %, kvásek, zlepšující přípravek s fazolovou moukou, konzervant	celozrnná mouka 59 %, kvásek	celozrnná mouka 19 %, kvásek, zlepšující přípravek se sójovou moukou, konzervant	69 % obilných celozrnných vloček, 15 % rozinek, 3 % lískových ořechů, 1,5 % arašídů, 1,5 % mandlí	45 % pšeničných lupínků, 35 % ovesných vloček, 16 % rozinek, 4 % lískových ořechů	pšeničná mouka 63 %, kakao 8,96 %, slunečnicový olej, Fairtrade kakao	pšeničná mouka 58 %, kakao 7 %, palmový olej, vitaminy, UTZ kakao
výrobce/prodejce	Kaufland Warenhandel GmbH & Co. KG, Německo	Kaufland Česká republika, v.o.s., Praha	Kaufland Warenhandel GmbH & Co. KG, Německo	Kaufland Česká republika, v.o.s., Praha	Kaufland Warenhandel GmbH & Co. KG, Německo	Kaufland Česká republika, v.o.s., Praha	Kaufland Warenhandel GmbH & Co. KG, Německo	Kaufland Česká republika, v.o.s., Praha
země původu	Německo	Česká republika	Německo	Česká republika	neuvedeno	Polsko	neuvedeno	Polsko
zjištěné nevýhody českého vzorku	méně másla, větší množství zlepšujících přípravků, navíc přídavek konzervantu		méně celozrnné mouky, větší množství zlepšujících přípravků, navíc přídavek konzervantu		postaven na bázi pečených pšeničných lupínků, méně druhů ochucujících přísad		méně kakaa, obohacení vitaminy (v Německu není obohacování vitaminy vnímáno pozitivně)	
zjištěné výhody českého vzorku	X		X		vyšší obsah rozinek, vyšší obsah lískových ořechů		X	

Cena přepočítána kurzem 1 € = 27,10 Kč.

K-Classic	K-Classic	K-Classic	K-Classic	K-Classic	K-Classic	Clever	ja!	Clever
Erdnuss Flips	Peanut Flips	Chips paprika	Chips paprika	Wiener Würstchen	Vídeňské párky	Orange light	Orangen-Limonade	Pomeranč
200 g	150 g	200 g	150 g	400 g	500 g	1500ml	1500ml	2000ml
16	12,90	20,30	10,50	64,80	74,90	7,90	10,60	5,50
8	8,60	10,20	7	16,20	15	0,50	0,70	0,30
Německo	Česká republika	Německo	Česká republika	Německo	Česká republika	Rakousko	Německo	Česká republika
kukuřično-arašidový snack	křupky s arašidy extrudovaný výrobek	bramborové lupínky s paprikovým kořením	smažené bramborové lupínky s paprikovou příchutí	delikatesní vídeňské párky ve skopovém střívků, uzené	vídeňské párky, masný výrobek tepelně opracovaný, špičková kvalita	osvěžující nápoj s pomerančovou příchutí s cukrem a sladidly	pomerančová limonáda, ovocný podíl 3%	sycená limonáda s příchutí pomeranče se sladidly
arašidy 33%, slunečnicový olej 7%	arašidy 32%, směs palmového a slunečnicového oleje	paprika 0,8%, slunečnicový olej 34%	paprika 1,2%, palmový olej 21%, slunečnicový olej 14%	vepřové maso 86%, obash tuku 25%	vepřové maso 80%, obsah tuku 27%	pomerančová šťáva 3%, přírodní aroma, fruktózový sirup, cyklamát sodný, acesulfam K, sukralóza, barvivo karoteny	pomerančová podíl 3%, cukr, směs přírodních aromat, barvivo karoteny	koncentrát jablečné šťávy, aroma, acesulfam K, sacharin sodný, aspartam, konzervant, barviva karoteny, karamel
Kaufland Warenhandel GmbH & Co. KG, Německo	Kaufland Česká republika, v.o.s., Praha	Kaufland Warenhandel GmbH & Co. KG, Německo	Kaufland Česká republika, v.o.s., Praha	Kaufland Fleischwaren Heilbronn GmbH & Co KG, Německo	Ponnath Řeznictví místní, s.r.o., Sušice	Delikatessa GmbH, Rakousko	Hansa Heeman, Německo	Veseta spol. s r.o., Kyšice
neuvedeno	Polsko	neuvedeno	Polsko	Německo	Česká republika	Rakousko	Německo	Česká republika
méně arašidů, směs olejů, logo slunečnice		směs olejů, logo slunečnice, přídavek barviva, přídavek glutamanu sodného		méně masa		bez pomerančové šťávy, neobsahuje přírodní aroma, s přídavkem konzervantu		
x		vyšší obsah papriky		x		x		

Informační servis

Rozdílná kvalita

potravin v EU

+
České zboží
deklarující nižší
kvalitu

značka	Clever	ja!	Clever	Clever	ja!	Clever	Clever	ja!	Clever
název	Chocoflakes	Choco Chips	Kakaové mušličky	Soft Orange Cakes	Orange Cake mit Zartbitter-Schokolade	Soft Cake Orange	Salzstangerl	Feine Salzstangen	Top Snacks
množství	750 g	750 g	250 g	300 g	300 g	150 g	300 g	250 g	250 g
cena (Kč)	59,30	53,90	17,90	26,80	26,80	12,90	18,40	10,60	7,90
cena za 100 g/ml (Kč)	7,90	7,20	7,20	8,90	8,90	8,60	6,10	4,20	4,20
země nákupu	Rakousko	Německo	Česká republika	Rakousko	Německo	Česká republika	Rakousko	Německo	Česká republika
popisný název	křupavá pšeničné lupínky s čokoládovou příchutí a 34 % celozrnných obilnin	křupavé obilné lupínky s čokoládovou příchutí	obilné mušličky s kakaem, s přídavkem vitaminů, extrudovaný výrobek	vaječné pečivo se 17 % hořké čokolády a 55 % náplně s 2,5 % koncentrátem pomerančové šťávy	jemné vaječné pečivo s 55 % ovocné náplně (s 20 % pomerančové šťávy z koncentrátem) a 17 % hořké čokolády	jemné pečivo s želé s pomerančovou příchutí, polomáčené v čokoládě	slané tyčinky	louhované trvanlivé pečivo	trvanlivé pečivo
obsah kvalitativně významných složek	pšeničná mouka, celozrnná pšeničná mouka 34 %, kakao 7 %, slunečnicový olej, přírodní aroma, UTZ kakao	pšeničná mouka, celozrnná pšeničná mouka, kakao 7 %, slunečnicový olej, přírodní aroma, UTZ kakao	pšeničná mouka, rýžová mouka, kakao 8,3 %, palmový olej, aroma, vitaminy	čokoláda 17 %, náplň 55 %, koncentrát pomerančové šťávy 2,5 %, vejce 4,3 %, palmový olej, přírodní aroma, UTZ kakao	čokoláda 17 %, náplň 55 %, pomerančová šťáva 11 %, vejce 6 %, palmový tuk, přírodní aroma	čokoláda 15 %, náplň 48 %, koncentrát pomerančové šťávy 1,5 %, množství vajec neuvedeno, řepkový olej, aroma	sůl 3 %, palmový olej	mořská sůl 5 %, slunečnicový olej	sůl 5 %, slunečnicový olej
výrobce/prodejce	Delikatessa GmbH, Rakousko	DE-VAU-GE Gesundkostwerk Deutschland GmbH, Německo	Bonavita s.r.o., Praha	Delikatessa GmbH, Rakousko	HG GmbH, Německo	Billa spol. s r.o., Modletice	Delikatessa GmbH, Rakousko	Top Snacks GmbH, Bickenbach	Top Snacks GmbH, Bickenbach
země původu	Německo	Německo	Česká republika	Německo	Německo	Polsko	Rakousko	Německo	Německo
zjištěné nevýhody českého vzorku	neobsahuje celozrnnou mouku, obohacen vitaminy (v Rakousku není obohacování vitaminy vnímáno pozitivně), neobsahuje přírodní aroma, necertifikované kakao			méně pomerančové složky, méně čokolády, méně náplně, neobsahuje přírodní aroma, necertifikované kakao			obsahuje plně ztužený palmový tuk		
zjištěné výhody českého vzorku	vyšší obsah kakaa			x			x		

Cena přepočítána kurzem 1 € = 27,10 Kč.

Clever	Clever	Clever
Tyčinky solené	Toastschinken	Dušená šunka výběrová
200 g	200 g	200 g
7,90	51,20	39,90
4	25,60	20
Česká republika	Rakousko	Česká republika
černá	toastová šunka	dušená šunka masný výrobek tepelně opracovaný, třída jakosti výběrová, obsah tuku max 4 %
obsahuje 4 %, palmový tuk	vepřové maso 91 %, obsah tuku 3 %, stabilizátory	vepřové maso 72 %, obsah tuku 2,5 %, stabilizátory, zahušťovadla
Radat, s.r.o., Slovensko	Radatz - Feine Wiener, Fleischwaren GmbH, Rakousko	Kostecké uzeniny a.s., Kostelec
Slovensko	Rakousko	Česká republika
nový tuk	méně masa, použití zahušťovadel	
	✗	

Druh použitého rostlinného oleje byl jedním z parametrů, který jsme na etiketách sledovali. Řadu spotřebitelů dnes trápí používání palmového oleje a nemůžeme říci, že by ho německé nebo rakouské zboží neobsahovalo. Výrazný rozdíl byl pouze v případě kakaových mušlíček, kde ve všech českých vzorcích byl použit olej palmový a v zahraničních slunečnicový. Jiný podobně vyhraněný případ jsme nenašli.

Z porovnání obalů se ukázal i rozdíl v přístupu k takzvané společenské odpovědnosti výrobců. V podstatě se jedná o snahu zajistit, aby používané suroviny byly produkované férovým nebo šetrným způsobem. V našem případě se jednalo především o zodpovědně produkované kakao, o jehož použití se zákazník dozví díky logům certifikace UTZ nebo Fairtrade (certifikát UTZ se uděluje udržitelně pěstovanému kakau, Fairtrade logo dokládá spravedlivý přístup k pěstitelům a producentům). U německých a rakouských výrobků s kakaem logo chybělo pouze na jednom výrobku (německé piškoty s kakaovou polevou značky ja!), z českých vzorků nenesl viditelné logo žádný, jen u českých kakaových mušlíček K-Classic se mohou zákazníci dozvědět o použití UTZ certifikovaného kakaa ve složení.

Není všechno špatně
Přichází čas na jednoznačně dobrou zprávu. Tou by

mohlo být srovnání české a rakouské majonézy Clever. Majonéza potvrzuje, že zákaznická očekávání se v různých státech skutečně liší. Rakouský výrobek zaujal pro našince nezvyklým obalem připomínajícím zubní pastu. Dále se principiálně odlišoval svou podstatou, český a německý výrobek představují klasický typ s 79 až 80 % oleje, rakouská majonéza obsahuje pouze 25 % tuku a zbytek „hmoty“ tvoří

glukózový sirup, modifikované škroby a zahušťovadla, což se projevuje v šesti násobném obsahu cukru a sacharidů. V porovnání deklarovaného obsahu vajec také vede český výrobek 5 % ku 4 %. Rakouská majonéza nikoho nenadchla ani při ochutnávce. Její chuť byla nevýrazná, prázdná a příliš se nelíbil ani její vodový vzhled. ✗

t tip dTestu

Srovnání deklarací ukázalo, že výrobky prodávané pod vlastní značkou obchodních řetězců na českém trhu vykazují kvalitativní odlišnosti oproti obdobným potravinám prodávaným v zahraničí. Čeští zástupci měli rezervy především v obsahu důležitých složek, jakými jsou například maso a ovoce. Vyznívali jsme i to, že české výrobky deklarují více použitých přídatných látek.

Z naší poradny

Vracení nevyžádané zásilky

Nedávno jsem nakupovala na e-shopu. Vše proběhlo v pořádku. Zboží bylo zaplacené a doručeno. O pár dní později přišel jiný balík (rovněž zaplacený), který jsem si neobjednala. Zboží převzal rodinný příslušník. Nyní mi ale zasilatel vyhrožuje, že když nepošlu balík zpět, bude to řešit právní cestou. Mám nějakou možnost se bránit? Jde přeci o nevyžádanou zásilku. Děkuji.

Simona N.

Je třeba rozlišovat dvě situace, a to zda byl balík určen vám a podnikatel po vás vyžaduje jeho úhradu, přestože jste si jej neobjednala, anebo vám byl omylem doručen balík určený jiné osobě, která si jej objednala a také zaplatila. V prvním případě by šlo skutečně o nevyžádaný balík, který nejste povinna hradit a ani vracet na své náklady. Prodejce by si pro něj měl poslat dopravce, neboť vy byste s jeho vrácením neměla mít žádné náklady. Druhá situace je odlišná. Prodejce vám neposlal balík, aby vás přiměl k jeho odebrání a zaplacení, ale v důsledku chyby, kdy se pravděpodobně vaše osobní údaje přiřadily k cizí objednávce. Pokud vás prodejce obratem informoval o nastalém nedorozumění a vy byste mu odmítala balík předat, zadržovala byste obsah balíku neoprávněně (bez právního důvodu) a prodejce by jej po vás mohl s úspěchem vymáhat,

jelikož by se jednalo o bezdůvodné obohacení, které jste povinna vydat. Nicméně máte právo na náhradu škody, tj. poštovního při vrácení, která vám vznikla zaviněným zásahem prodejce do vašich práv.

Zaslání reklamované věci mimo ČR

Dobrý den, chtěl bych se zeptat na jednu věc. Zakoupil jsem zboží v českém e-shopu, ale při reklamaci zboží po mě chtějí, abych jej poslal do Maďarska do servisního centra. Je toto možné? Nebo postupují v rozporu se zákonem? Jedná se o e-shop Extreme Digital.

Hugo S.

Skutečnost, že internetové stránky daného e-shopu jsou v českém jazyce, nemusí znamenat, že jde o českého obchodníka. Obchodní podmínky uvádějí, že společnost provozující daný e-shop, se kterou jste smlouvu uzavřel, má sídlo v Maďarsku. Jedná se tedy o maďarský e-shop a s ohledem na to není nepřiměřeným požadavkem poslat zboží na reklamaci do Maďarska. Přesto však se vaše smlouva řídí českým právem, neboť pokud obchodník na našem území podniká nebo se jakýmkoli způsobem na český trh a české spotřebitele zaměřuje, pak se použije právo české. Není pochyb o tom, že cílí na české spotřebitele, neboť jeho stránky jsou v českém jazyce, platit je možné českými korunami, v podmínkách se zmiňují

© Narong Jongsirikul / Fotolia

© Kurhan / Fotolia

© philiak76 / Fotolia

paragrafy českého zákona a v neposlední řadě e-shop dodává zboží do České republiky. Ačkoli tedy musíte reklamaci zaslat do zahraničí, máte právo na náhradu účelně vynaložených nákladů souvisejících s reklamací. Je tedy povinností obchodníka vám zaplacené poštovné proplatit. A bez ohledu na vzdálenost musí vaši reklamaci vyřídit do 30 dnů ode dne, kdy mu dojde.

Převedení povinného ručení při prodeji auta

Našel jsem si bez pomoci autobazaru kupce na svůj osm let starý vůz. Uzavřeli jsme jednoduchou kupní smlouvu, kterou jsem dohledal na internetu. Přepis proběhl v pořádku, jen jsem se do pojišťovny, kde jsem chtěl zrušit povinné ručení, nedostal dříve než po měsíci. Bylo mi

Potřebujete pomoci?

Volejte poradnu dTestu na telefonním čísle **299 149 009**. Naši poradci jsou připraveni vám pomoci každý všední den od 9 do 17 hodin.

řečeno, že musím přesto zaplatit pojištění i za ten měsíc, i když už jsem nebyl majitelem vozu. Má na to pojišťovna právo?

David Č.

Pojišťovna má skutečně pravdu. Dokud se nedozvěděla o tom, že jste vůz prodal, vedla vás jako svého klienta. Zákon vztahující se k povinnému ručení přímo upravuje skončení pojištění z důvodu jeho darování či prodeje vozidla k okamžiku, kdy pojišťovně oznámíte, že k takovému darování či prodeji došlo, a doložíte to kupní či darovací smlouvou. ✖

Hledáte informace?

**Přehled vybraných testů
z posledních let.
Výsledky všech testů
a další informace najdete
na www.dtest.cz.**

Auto + doprava

Alkoholtestery	1/16
Bezpečnost automobilů	1/15
GPS navigace	1/14; 1/15
Letní pneumatiky	3/15; 3/16
Zimní pneumatiky	10/14; 10/15

Děti

Autosedačky	6/14, 6/15, 6/16
Dětské bezpečnostní zábrany	3/15
Dětské chůvičky	9/15
Dětské nosiče (klokanky)	3/14
Dětské plenky	5/15
Dětské postýlky	12/15
Kočárky	12/13; 11/14; 5/16
Opalovací přípravky pro děti	7/14
Přesnídávky s jahodami	5/15
Škodlivé látky ve výrobcích pro děti	2/15
Školní aktovky	8/15

Domácnost

Detektory kouře	12/13
Digestoře	11/14; 11/15
Domácí pekárny	9/14
Fritézy	6/16
Fotovoltaické panely	2/16
Chladničky	6/12; 12/14; 3/16
Kávovary	12/13; 12/14; 9/15
Kuchařské nože	1/15
Kuchyňské roboty	5/13; 12/15
Kuchyňské váhy	5/16
Mikrovlnné trouby	1/13; 5/14
Myčky nádobí	5/14; 10/14; 11/15
Odšťavňovače	10/15
Prací prostředky	10/13; 7/14; 8/15
Pračky	4/14; 9/14; 5/15; 3/16
Pyrolytické trouby	11/13
Robotické vysavače	3/14
Ruční šlehače	2/15
Sendvičovače	7/15
Stolní mixéry	1/14
Sušičky prádla	8/14; 10/15
Topinkovače	2/14
Tyčové mixéry	4/15
Vestavné mikrovlnné trouby	12/15
Vysavače	6/13; 8/14; 9/15
Zdroje světla	8/13; 10/14
Zmrzlinovače	7/14
Žehličky	6/14; 3/15; 4/16

Obraz + zvuk

AV receivery	2/14
Baterie	6/14
Bezdrátové a dokovací reproduktory	4/15
Blu-ray přehrávače	3/16
Fotoaparáty	7/14; 2/15; 7/15; 2/16
Hi-fi systémy	1/14; 12/15

Pokročilé fotoaparáty	6/16
Projektory	8/14
Sluchátka	10/14; 4/16
Soundbary	1/15
Sportovní kamery	9/14; 5/15
Televizory	3/14; 12/14; 10/15

Telefony + počítače

Mobilní telefony	11/14; 6/15; 5/16
Navigace pro mobily	8/14
Ochrana počítače	4/15; 4/16
Pevné disky	2/16
Tablety	12/13; 12/14; 12/15
Tiskárny	5/14; 3/15; 1/16

Sport + hobby

Běžecské kalhoty	9/14
Brusky	11/15
Cyklistické přilby	5/14
Dřevní pelety	9/15
Granule pro kočky	8/15
Chytré náramky	2/15
Nosiče kol	5/15
Outdoorové navigace	6/15
Plotostřihy	7/15
Přímočaré pily	5/16
Sekačky benzínové	4/15; 4/16
Sekačky elektrické	4/15; 4/16
Sekačky robotické	4/14
Turistické boty	6/16
Vrtačky	2/14; 1/16

Zdraví + kosmetika

BB krémy	11/14
Deodoranty	11/15
Elektrické zubní kartáčky	1/14; 2/16
Holicí strojky a holítka	11/13
Kloubní výživy	5/16
Krémy proti vráskám	6/14
Osobní váhy	1/16
Repelenty	6/15

Jídlo + pití

Balené chleby	6/15
Grilovací klobásky	8/15
Hořčice	4/14
Hořčické trubičky a oplatky	1/14
Jablečné džusy a mošty	10/14
Jahodové džemy	6/14
Jedlé tuky	11/13
Kakao	11/15
Kávové kapsle	12/14
Ledové čaje	8/14
Listová těsta	9/14
Lovecké salámy	3/15
Máslo	1/16
Mletá masa	2/15
Mletá sladká paprika	4/16
Mléko	3/14
Müsli tyčinky	10/15
Mykotoxiny v rozinkách a arašidech	12/13
Rajčatové protlaky a pyré	9/15
Rostlinné rozšiřovací tuky	4/15

Sardinky v konzervě	2/16
Slunečnicové oleje	11/14
Smetany	3/12; 2/14
Sušené datle a fíky	12/15
Špagety	7/14
Špekáčky	5/14
Švestková povidla	3/16
Vanilkový a vanilinový cukr	4/14
Vepřové konzervy	6/16
Zelené čaje	1/15
Zmrzliny	7/15

Právo + finance

Aukční portály	12/13
Autorské právo a ochrana vlastních fotografií	9/15
Běžné účty	5/14; 9/15
Cestovní pojištění	6/15; 5/16
Cestovní smlouvy	5/14
Co s nehodícími se dárky	1/16
Daně	1/15
Dětské účty	7/14
Dovolená bez zájezdu	8/14
Elektrina zlevňuje	7/15
Exekuce	4/15
Havarijní pojištění	11/15
Hypotéky	3/15
Investice a poplatky	9/14
Jak na nájem bytu	8/15
Kreditní karty	4/16
Mimosoudní řešení sporů	12/15
Mobilní tarify	10/14; 5/15; 3/16
Náhrada újmy a škody	11/14
Nákup na internetu	12/14; 8/15
Nákup na slevových portálech	6/16
Nechtěné dárky	1/15
Než koupíte zájezd	5/16
Nový občanský zákoník	1/14
Operátoři – reklamace vyúčtování	3/16
Operátoři, změny smluv a pokuty	11/15
Plyn	8/15
Pojištění domácnosti	6/16
Pojištění nemovitosti	4/14
Pojištění odpovědnosti	11/14
Pojištění schopnosti splácet	2/15
Povinné ručení	2/14; 2/16
Problémy se zájezdy	6/15
Prodej a nákup použité věci	3/15
Reklamační služby	7/14; 10/14
Reklamační zájezdu	6/14
Rozhodčí řízení a mediace	5/15
Smlouva o dílo	3/14
Smlouvy s operátory	9/14
Spotřebitelské úvěry	12/14
Spořicí účty	8/14; 10/15
Stavba	7/15
Stavební spoření	12/15
Údržba nájemního bytu	4/16
Záruka a NOZ	2/14
Zdravotní pojištění	4/15
Značení textilu	2/16
Životní pojištění	5/13; 1/16

Předplatte si dTest a ušetříte

Výsledky testů a spousta užitečných informací každý měsíc ve vaší schránce a denně na www.dtest.cz.

**Roční předplatné časopisu
dTest v ČR: 849 Kč
Roční předplatné časopisu
dTest v SR: 34,90 EUR**

Cena zahrnuje:

- 12 vydání časopisu
 - zdarma roční přístup do online databáze více než 13 500 výrobků otestovaných od roku 2005
 - přístup k výsledkům testů v mobilní aplikaci dTest
 - speciální poradenskou linku s přednostním servisem
 - zdarma bonus v podobě praktické brožury vzorů pro řešení spotřebitelských problémů podle nového občanského zákoníku v hodnotě 200 Kč
- Pro srovnání: Ve stánkovém prodeji stojí 12 vydání časopisu dTest 1068 Kč bez přístupu do online databáze a dalších výše uvedených předplatitelských výhod.*

Jak předplatné objednat? Nabízíme několik možností:

- elektronicky: vyplněním objednávky na www.dtest.cz/predplatne nebo www.dtest.sk/predplatne
- telefonicky: na čísle 241 404 922
- zasláním SMS na číslo 604 556 874 ve formátu: dtest jméno příjmení ulice číslo popisné PSČ obec e-mail
- výsledky jednotlivých testů lze zaplatit kartou nebo přes SMS; informace u jednotlivých testů na www.dtest.cz/ www.dtest.sk

dTest: Jinak než ostatní

Objektivně, nezávisle, bez reklam

Testuje se v laboratořích, ne v redakci

- Naši redaktori osobně netestují žádné výrobky ani potraviny. Pro tyto účely využíváme profesionální laboratoře vybavené potřebnými technologiemi a zkušenostmi.
- Specializované laboratoře nám poskytují odborné zázemí a know-how. Při vyhodnocování výsledků si na pomoc bereme normy, zkušenosti laboratorů, očekávání spotřebitelů, ale i selský rozum.
- Jména laboratorů nezveřejňujeme, chráníme tak jejich nezávislost. Před zavedením tohoto pravidla bývaly laboratoře v některých případech vystaveny tlaku ze strany výrobců, kteří u nich mohou také zadávat zakázky.

Výrobci nemají žádnou možnost ovlivnit výsledky našich testů

- Vzhledem k tomu, že nejsme klasickým časopisem, ve kterém může i polovinu obsahu tvořit reklama, výrobci na nás nemohou vyvíjet tlak v podobě hrozby ukončení inzerce. Ta je hlavním zdrojem financí pro provoz běžných médií.
- Při nákupu výrobků do testu postupujeme jako běžný spotřebitel. Výrobky nakupujeme anonymně v maloobchodní síti, nikdy je nepřijímáme od výrobců.
- Výběr výrobků vychází z pečlivého průzkumu trhu u nás i v dalších státech, kde působí spotřebitelské organizace účastníci se daného testu.

Využíváme mezinárodní spolupráce a zkušeností našich partnerů

- dTest je jediným českým členem mezinárodní organizace zastřešující nezávislé testování pro spotřebitele (International Consumer Research & Testing).
- Zkušenosti desítek spotřebitelských organizací po celém světě jsou nejlepším předpokladem pro vytvoření optimálních podmínek pro testování.
- Díky dlouholeté praxi a mezinárodní spolupráci s jasně danými pravidly je zajištěno, že v testech se pracuje s relevantními daty, objektivními postupy a reálnými potřebami spotřebitelů.

Více o fungování dTestu najdete na

www.dtest.cz/onas

Nahlédnutí do dTestu 8–2016

© kingan / Fotolia

Kečupy

Kečupy v testu před 5 lety neměly příliš dobré výsledky. Nechali jsme jedno z nejoblíbenějších ochucovačel prověřit znovu, abychom zjistili, jak se výrobcům povedlo chyby odstranit.

Sušičky potravin

V rámci testu jsme sušili např. jablka, hrozny, hovězí maso a houby. Zajímali nás nejen vzhled, ale i to, jak snadno se usušené potraviny žvýkají nebo jak vypadají po 24 hodinách.

Sporáky s indukční varnou deskou

Další číslo přinese výsledky testu volně stojících sporáků s indukční deskou a elektrickou troubou. Prověřili jsme je při přípravě palačinek, kuřat, koláčků a dalších pochutin.

Vysavače

Jak pilně a spolehlivě pracují podlahové vysavače? Kolik špíny a prachu jim lze svěřit? Po roce přineseme výsledky těch nejnovějších na našem trhu.

© stockphoto-graf / Fotolia

© Pavel Chernobrivets / Fotolia

© Nikolai Sorokin / Fotolia

3 důvody, proč si předplatit dTest

1. Peníze vložené do předplatného se vám mohou vrátit už během jediného nákupu. Naši nezávislé testy ukazují, že dražší výrobky nemusí být lepší než levnější konkurence. S dTestem efektivně nakoupíte a ušetříte.

2. Jako předplatitel získáváte zdarma přístup do unikátní databáze tisíců testů na našich webových stránkách www.dtest.cz.

3. Praktické dárky, které dostávají naši předplatitelé, potěší a usnadní život.

Předplatné objednávejte na www.dtest.cz/predplatne nebo na telefonním čísle **241 404 922**.

změna vyhrazena